

Kommunförbundet
Kalmar län



Ungas livsvillkor i Hultsfred

Lokal uppföljning av ungdomspolitiken 2018 i Kalmar län och
Eksjö kommun



ENKÄTFABRIKEN 

BoU Barn- och
ungdomsnätverket
Kalmar län



Sammanställd av Enkätfabriken
Maj 2019

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	4
Bakgrund och syfte.....	6
A. Bakgrundsfrågor.....	8
B. Fritid.....	11
C. Skola.....	20
D. Delaktighet och inflytande.....	33
E. Trygghet.....	42
F. Hälsa.....	51
G. Arbete.....	63
H. Framtid.....	67
Referenser.....	76



**Rapporten är
färgkoordinerad!**

Hitta den del du vill
läsa genom att titta
på färgen i
avsnittens kant.

Sammanfattning

Att ha kunskap om unga och deras livsvillkor är en viktig förutsättning i regionernas och kommunernas arbete i alla förvaltningar. Både barnkonventionen och Sveriges ungdomspolitik betonar vikten av att alla beslut som tas, som på något sätt rör barn och unga, alltid ska utgå från ett barn- och ungdomsperspektiv. Genom att göra en Lupp-undersökning får regioner och kommuner en bättre bild av ungdomarnas livsvillkor.

I detta avsnitt presenteras en sammanfattning av resultatet för Hultsfreds kommun. Speciellt fokus läggs vid skillnader till tidigare Lupp-resultat och resultat som sticker ut bland vissa grupper (exempelvis utifrån kön eller ålder). För att få en mer heltäckande bild av ungas livsvillkor i kommunen rekommenderar vi dock att läsa hela rapporten.

Fritid

Inom området fritid kan vi se att 86 % totalt av ungdomarna i Hultsfred är nöjda med sin fritid. Totalt svarar 59 % att de tycker det finns mycket eller ganska mycket att göra på fritiden. Andelen tjejer som tycker att det finns saker att göra på fritiden har minskat över tid medan andelen killar som tycker detsamma har ökat. Det framgår vidare att gymnasieungdomarna är mindre nöjda än högstadieungdomarna med utbudet av fritidsaktiviteter. Det som ungdomarna i högst grad saknar är olika sporter, ställen där ungdomar kan träffas, platser för utomhusaktiviteter och olika kulturinriktade aktiviteter.

Skola

I skolavsnittet ser vi att en andel om 79 % totalt i Hultsfred generellt sett är nöjda med skolan. Tjejer i årskurs 2 svarar i lägst grad (67 %) att de är nöjda med skolan. En andel om totalt 75 % instämmer i att de trivs med stämningen i skolan samt i att lärarna behandlar killar och tjejer lika. Ungdomarna är även nöjda med tillgången till datorer, lärarna, undervisningen samt möjligheten att få extra stöd, som över 80 % svarar att de är nöjda med.

Andelen som svarar att olika problem som mobbning och rasism förekommer på skolan är relativt hög och andelen har ökat i årskurs 2 från år 2015. Vid en jämförelse med regionsnitt och riksnitt¹ framgår det att ungdomarna i Hultsfred i högre grad svarar att de olika problemen förekommer på skolan.

Delaktighet och inflytande

Inom området delaktighet och inflytande framgår det att intresset för politik tydligt ökat sedan år 2009. Då svarade 18 % att de var mycket eller ganska intresserade av politik. I årets resultat svarar 38 % detsamma. Det framgår också att 55 % i år svarar att de vill vara med och påverka om olika frågor som rör kommunen.

En andel om totalt 21 % av ungdomarna svarar att de har mycket eller ganska stora möjligheter att påverka i kommunen. Sedan år 2009 har andelen killar som ser sig ha möjligheter minskat, men andelen bland tjejer är oförändrad. Även ungas förtroende för vuxna i allmänhet har minskat över tid, från totalt 77 % år 2015 till 65 % i år. Vidare så framgår det att internet och/eller sociala medier är den vanligaste arenan för politiskt engagemang bland ungdomarna.

¹ Riksnittet är resultatet för alla kommuner som gjort Lupp-undersökningen år 2018. Regionsnittet är resultatet för Kalmar län samt Eksjö kommun 2018

Trygghet

En majoritet av unga i Hultsfred känner sig trygga på de flesta platser i kommunen och på internet. Ungdomarna i Hultsfred känner sig som tryggast i hemmet, en andel om 98 % svarar att de känner sig trygga där. Mer än 90 % är känner sig även trygga på väg till eller från skolan och på träningen och en nästan lika stor andel är trygga i sitt bostadsområde, i skolan och på internet.

I avsnittet om trygghet framgår det också att andelen som svarar att de utsatts för olika typer av otrygga situationer (hot, stöld, våld och sexuellt våld/utnyttjande) generellt ökat från år 2015, i synnerhet bland tjejerna. Utsatthet för mobbning har också ökat jämfört med år 2015, både för tjejer och killar. Även vad gäller mobbning är tjejer i årskurs 8 den grupp som i högst grad är utsatt. Totalt svarar 53 % av högstadietjejerna att de utsatts för mobbning enstaka gånger eller en längre period. Även utsattheten för orättvis behandling har ökat över tid bland både killar och tjejer.

Hälsa

De flesta ungdomar i Hultsfred mår bra, totalt 70 %. Vad som framgår är dock att killar i klart högre grad än tjejer svarar att de mår bra, 82 % av killarna och 59 % av tjejerna bedömer sin hälsa som mycket eller ganska bra. Vidare svarar omkring var femte tjej att de mår mycket eller ganska dåligt. Från år 2015 har en negativ utveckling skett, speciellt bland killarna. Andelen killar som mår mycket eller ganska bra har gått från 90 % år 2015 till 82 % i årets resultat. Bland tjejerna har andelen gått från 63 % till 59 %.

Även avseende psykosomatiska besvär kan vi se att andelen som svarar att de har regelbundna besvär som stress och nedstämdhet ökat över tid. Detta gäller för både tjejer och killar. Avseende träning och motion är resultatet däremot på en liknande nivå för tjejerna som år 2015. Andelen killar som tränar regelbundet har däremot minskat. Den totala andelen som tränar i Hultsfred är även något lägre än regionsnitt och riksnitt.

Arbete och Framtid

Totalt svarar 10 % i årskurs 8 och 30 % i årskurs 2 att de har ett extrajobb. Över tid har en ökning av andelen gymnasieungdomar med extrajobb ökat. Andelen ungdomar som haft ett sommarjobb den senaste sommaren har däremot minskat över tid bland de unga i både högstadiet och gymnasiet. Vid en jämförelse med regionsnittet och riksnittet framgår att ungdomarna i Hultsfred i lägre utsträckning hade ett sommarjobb den senaste sommaren.

En hög andel av högstadieungdomarna i Hultsfred tror att de kommer läsa vidare efter grundskolan. Endast 2 % av tjejerna i årskurs 8 tror inte att de kommer läsa vidare. På gymnasiet svarar totalt 53 % att de tror att de kommer att läsa vidare. Det är lägre än både regionsnittet och riksnittet.

Det framgår också att en hög andel, 89 %, har en positiv framtidssyn. Andelen har dock minskat över tid, i synnerhet bland tjejer.

Bakgrund och syfte

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors Lupp-undersökning har år 2018 genomförts i Kalmar län samt Hultsfreds kommun. Undersökningen genomfördes under hösten 2018 och insamlingen gjordes genom en webbenkät på skolorna. Insamlingen har skötts av kommunerna med hjälp av MUCF och analys samt sammanställning har gjorts av Enkätfabriken på uppdrag av Kommunförbundet Kalmar län.

Lupp står för lokal uppföljning av ungdomspolitiken och startades av MUCF år 2001. Lupp är en enkät som ska ge kommuner, stadsdelar eller regioner kunskap om ungas situation. MUCF erbjuder enkäten för att stötta kommuner i utvecklingen av ungdomspolitiken. Meningen är att beslut som berör unga i kommuner ska bygga på aktuell kunskap om ungas situation, erfarenheter och åsikter. Lupp-enkäten erbjuds inom tre åldersgrupper: högstadiet 13-16 år, gymnasiet 16-19 år och unga vuxna 19-25 år.

Urval och svarsfrekvens

I denna rapport redovisas resultatet för Hultsfreds kommun. Alla ungdomar i årskurs 8 på högstadiet och årskurs 2 på gymnasiet ingår i urvalet för Lupp-undersökningen. Observera att gymnasieungdomar som går gymnasiet i en annan kommun än de bor i har sorterats till att tillhöra sin boendekommun i databasen.

Totalt har 4045 elever i regionen svarat på undersökningen. I Hultsfreds kommun har totalt 211 svar inkommit. I årskurs 8 har 121 av 158 elever svarat, vilket ger en svarsfrekvens om 77 %.

Eftersom ingen aktuell information finns om urvalsstorlek för eleverna på gymnasiet kan inte svarsfrekvensen redovisas för den åldersgruppen. Detta eftersom eleverna sorterats utifrån boendekommun och inte utifrån skola.

Fördelning av antal elever* och antal svar per kommun totalt och per årskurs

	Antal elever: Åk 8	Antal svar: Åk 8	Svarsfrekvens: Åk 8	Antal svar** Åk 2	Antal svar: Totalt
Borgholm	99	91	92%	52	143
Eksjö	185	159	86%	160	319
Emmaboda	97	87	90%	56	143
Hultsfred	158	121	77%	90	211
Högsby	61	56	92%	45	101
Kalmar	766	658	86%	361	1019
Mönsterås	142	77	54%	86	163
Mörbylånga	149	144	97%	78	222
Nybro	219	146	67%	100	246
Oskarshamn	280	254	91%	259	513
Torsås	90	68	76%	30	98
Vimmerby	182	177	97%	148	325
Västervik	363	331	91 %	211	542
Regionen	2791	2369	85 %	1676	4045

*Information om antal elever i årskurs 8 är hämtat från Skolverkets databas och baseras på 2018 års siffror

** Uppgifter om antal i urval för årskurs 2 saknas och därav redovisas inte svarsfrekvensen

I den här typen av skolundersökningar beror bortfallet på att hela klasser inte har haft möjlighet att delta i enkäten eller att elever varit sjuka.

För vissa frågor finns det internt bortfall, det vill säga att ungdomar på grund av olika anledningar valt att inte besvara en viss fråga i enkäten. Det rör sig oftast om några få procent, men varierar något mellan frågorna. Det kan exempelvis bero på att elever bedömt en fråga som irrelevant eller att det rört sig om känsliga frågor. Detta är dock vanligt förekommande i undersökningar likt denna.

Analys

Enkätfabriken har analyserat och sammanställt resultaten för att i denna rapport ge en bild av ungdomarnas upplevelser. Rapporten innefattar först och främst statistik uppdelat på ålder (högstadiet årskurs 8 och gymnasiet årskurs 2) och kön. Denna typ av jämförelser möjliggör en större förståelse för huruvida alla ungdomar har lika villkor och möjligheter i samhället. Denna kunskap är viktig för att kunna arbeta vidare med förändring och för att anpassa insatserna.

Observera att svaren i alla avsnitt, inklusive avsnittet om skolan, inte redovisas utifrån vilken kommun ungdomarna går i skolan utan utifrån var de bor.

Jämförelser över tid

För att kunna mäta utvecklingen över tid görs jämförelser med Lupp-resultaten från tidigare år. Hultsfreds kommun har tidigare gjort Lupp-enkäten år 2015, 2012 och 2009. Utvalda frågor analyseras över tid i rapporten.

Avseende jämförelser till tidigare år bör noteras att en omfattande omarbetning av Lupp-enkäten gjordes av MUCF under 2015, vilket innebär att jämförelser till resultat år 2014 eller tidigare inte är möjligt på relativt många ställen. Exempelvis har nästan alla instämmerkalor i enkäten justerats från en femgradig till en fyragradig skala, vilket gör att resultatet inte är jämförbart. I andra fall har frågan eller svarsalternativen omformulerats eller justerats. Därav finns det på flera ställen endast jämförelser till år 2015.

Jämförelser till rikssnitt för Lupp 2018

I den löpande texten berörs även på olika ställen jämförelser med rikssnittet för Lupp (de kommuner som genomfört Lupp år 2018). Rikssnittet är dock inget nationellt snitt för alla kommuner, utan innefattar endast de kommuner som deltog i Lupp år 2018. Trots att en sådan jämförelse har vissa brister kan det vara fördelaktigt att kunna se länets och kommunernas resultat i förhållande till en större kontext.

Det som i rapporten benämns som regionsnitt är resultatet för Kalmar läns region samt Hultsfreds kommun totalt.

Läsanvisningar

För att göra materialet mer överskådligt tas de mest relevanta jämförelserna och nedbrytningarna fram. Vad som även kan vara viktigt att uppmärksamma är att en del svarsalternativ uteslutits i redovisningen. Detta har gjorts för att göra resultatet mer överskådligt. För fullständig redovisning av alla frågor och svarsalternativ hänvisar vi till MUCF:s Lupp-portal. Observera också att vissa diagram redovisar resultatet totalt eller totalt per kön. Notera även att maskinella avrundningar kan förekomma i rapporten. Det handlar då om enstaka procent.



Bakgrundsfrågor

Frågor om bakgrund och familj

I den första delen ställdes några frågor om ungdomarna och deras familj. Som det framgår av bilden nedan är könsfördelningen relativt jämn bland de som svarat på lupp-enkäten. Då få angett "annan könsidentitet" kommer denna grupp inte redovisas nedbrutet i rapporten.

En andel om totalt 71 % svarar att de är födda i Sverige medan 8 % är födda i Europa och 21 % utanför Europa.

I diagram A4 på följande sida framgår att en andel om mellan 8-16 % av ungdomarna som deltagit i undersökningen har en nedsatt funktion eller långvarig sjukdom.



A2. Var är du och dina föräldrar födda?

	Sverige	Norden	Europa	Utanför Europa
Du själv	71%	0%	8%	21%
Förälder a	61%	1%	12%	26%
Förälder b	60%	1%	13%	26%

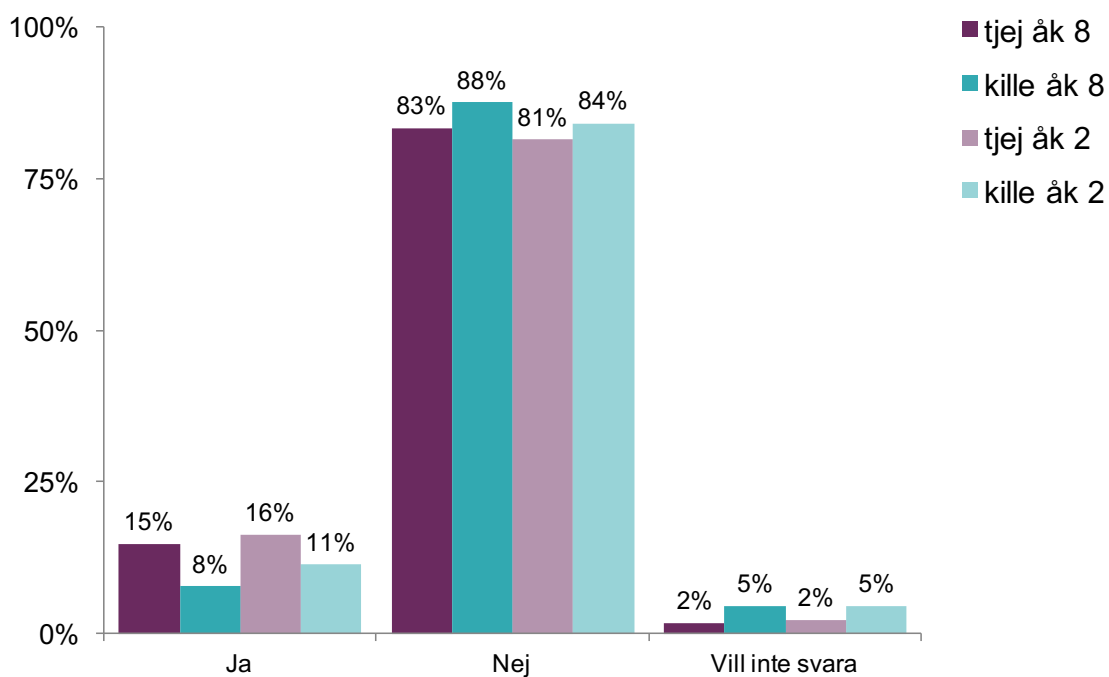
A2a. Om du inte är född i Sverige, hur länge har du bott här?

10 år eller längre	22%
4-9 år	28%
0-3 år	50%

A3. Vad gör din/dina föräldrar huvudsakligen?

	Förälder a	Förälder b
Arbetar	78%	66%
Studerar	9%	15%
Föräldraledig	0%	2%
Arbetslös	4%	6%
Långtidssjukskriven/sjukpensionär	2%	3%
Ålderspensionär	1%	0%
Annat	3%	4%
Vet inte	2%	6%

A4 Har du någon sjukdom eller någon nedsatt funktion, som inte är tillfällig, och som innebär att du har svårigheter att delta i olika aktiviteter, t.ex. i skolan, med vänner eller på din fritid?

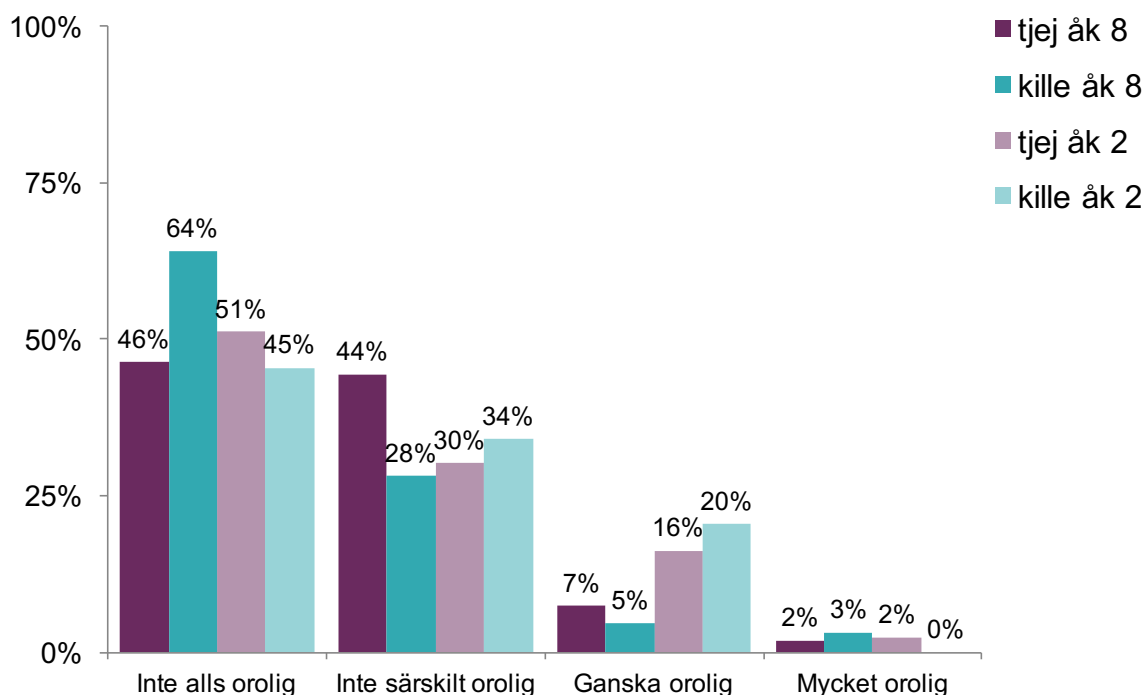


Frågor om ekonomi

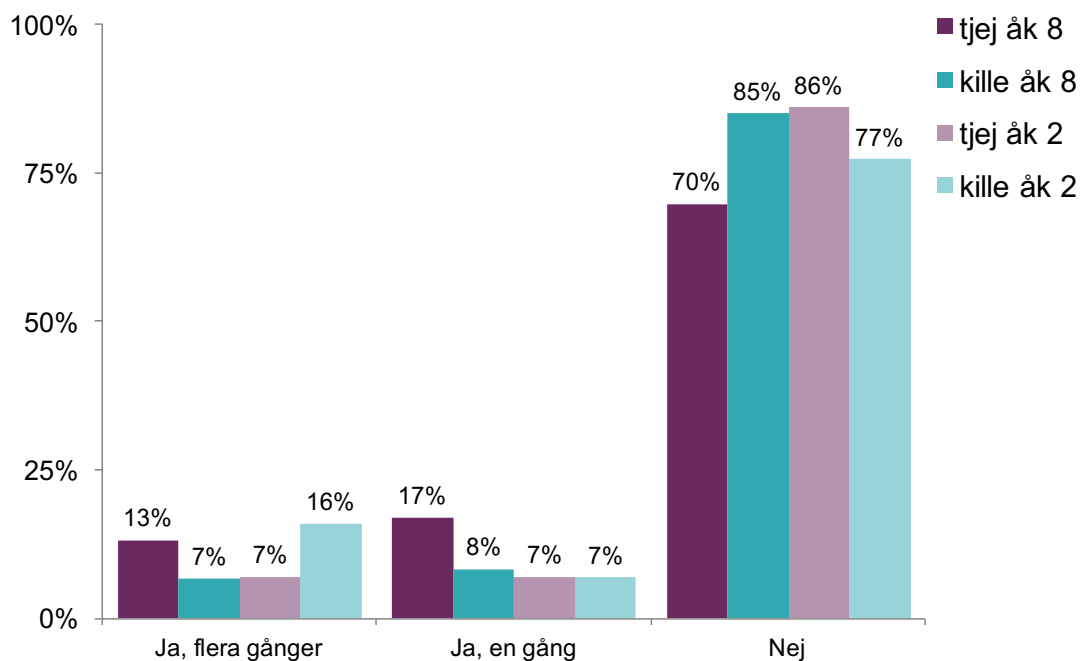
En klar majoritet av ungdomarna svarar att de inte är oroliga för sina föräldrars ekonomi, se diagram A5. Killar i årskurs 8 svarar i högre grad än övriga att de "inte alls" oroar sig.

I diagrammet längst ner på sidan ser vi att mellan 7-16 % av ungdomarna svarar att det flera gånger hänt att de inte kunnat göra eller köpa något som många andra gör eller köper, på grund av att familjen inte haft råd.

A5. I vilken grad är du orolig för dina föräldrars ekonomi?



A6. Under de senaste sex månaderna, har det hänt att du inte kunnat göra något eller inte kunnat köpa något som många andra i din ålder gör eller köper för att din familj inte haft råd?



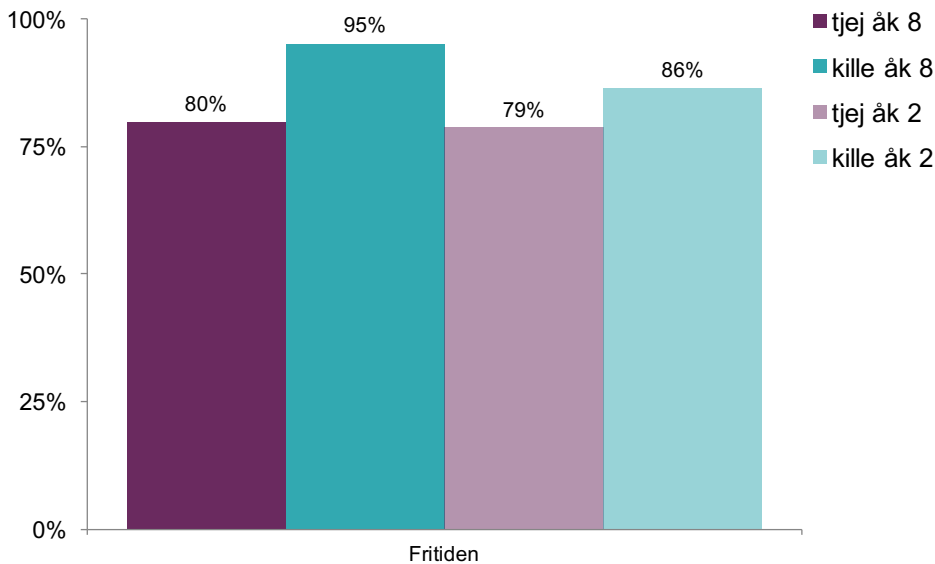


Fritid

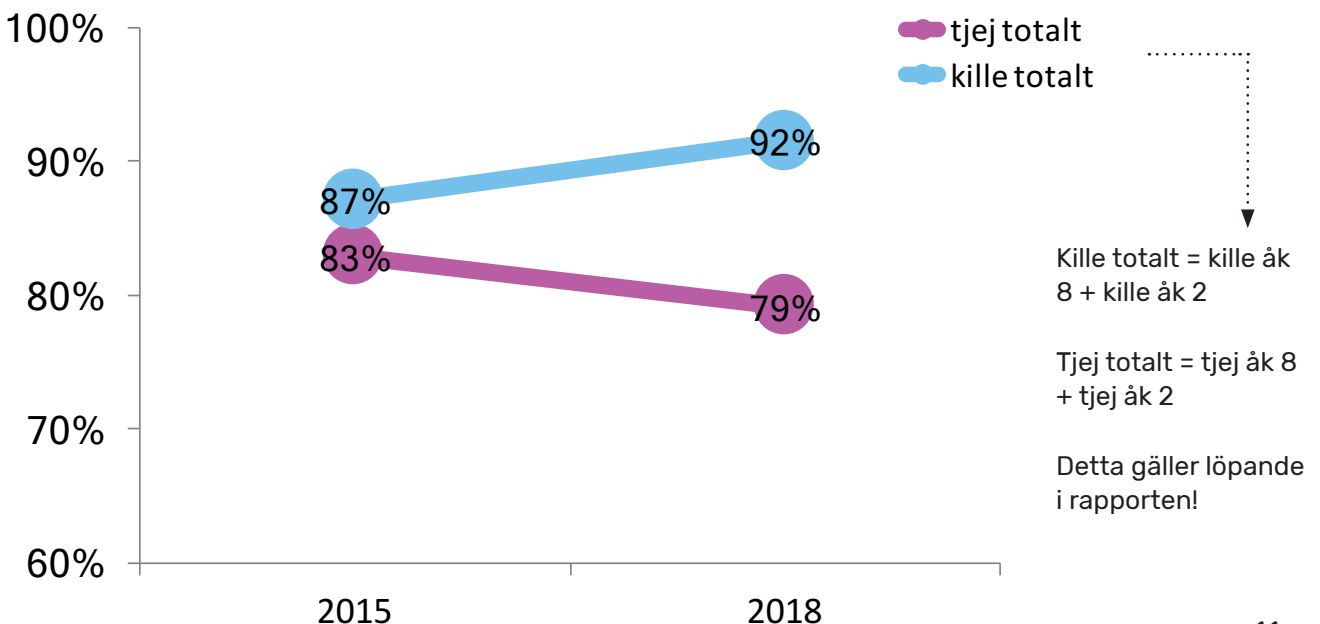
Inom området fritid ställs frågor om hur ungdomarna uppfattar sin fritid, hur mycket det finns att göra på fritiden i kommunen samt hur ofta de deltar i olika typer av kultur- och fritidssysselsättningar.

En hög andel, totalt 86 % i Hultsfreds kommun, svarar att de är nöjda med fritiden totalt sett. Andelen tjejer som är nöjda med sin fritid har minskat något, från 83 % till 79 %, i årets resultat medan andelen killar som är nöjda ökat något, från 87 % till 92 %.

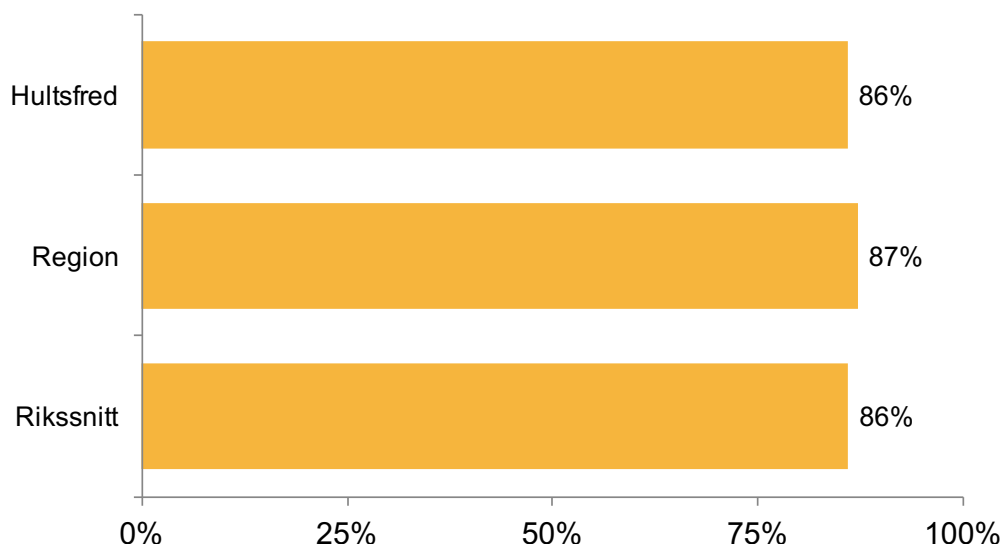
B0. Hur nöjd eller missnöjd är du med ditt liv när det kommer till din fritid?
Andel som svarat "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"



B0a. Andel nöjda med sin fritid: Utveckling över tid



B0b. Andel nöjda med sin fritid: Jämförelser

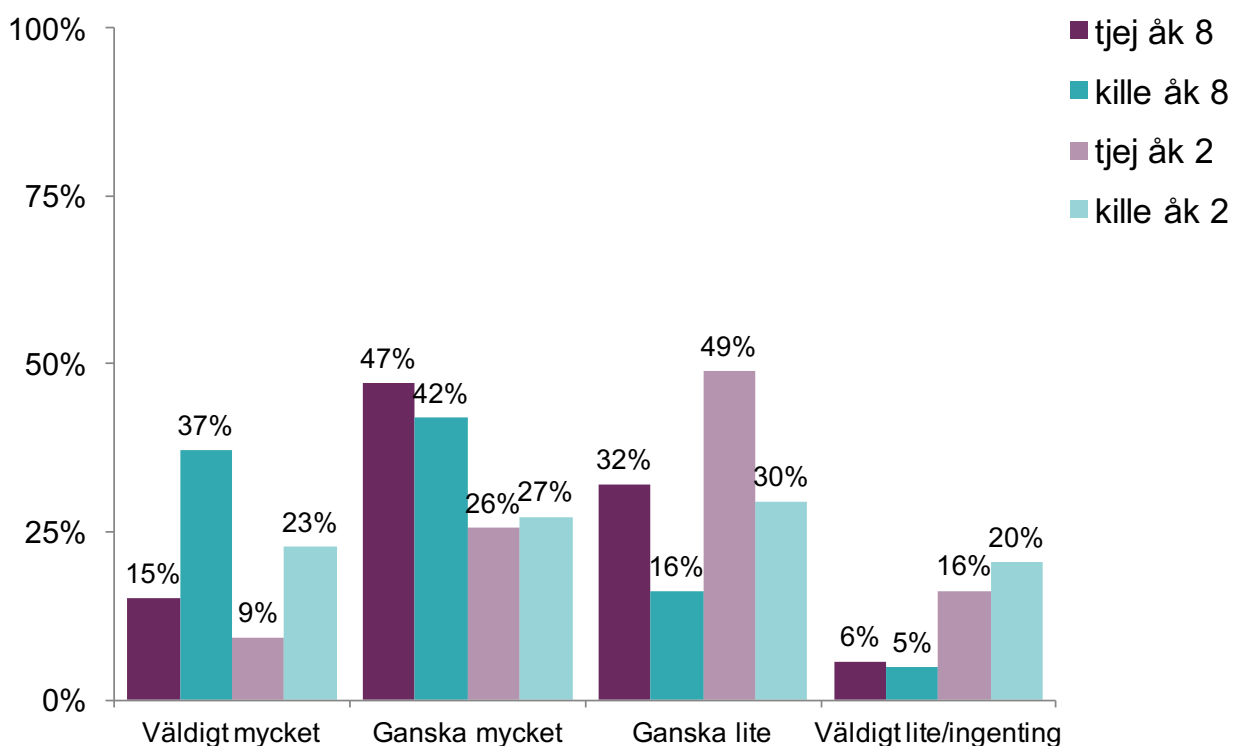


Hur mycket det finns att göra

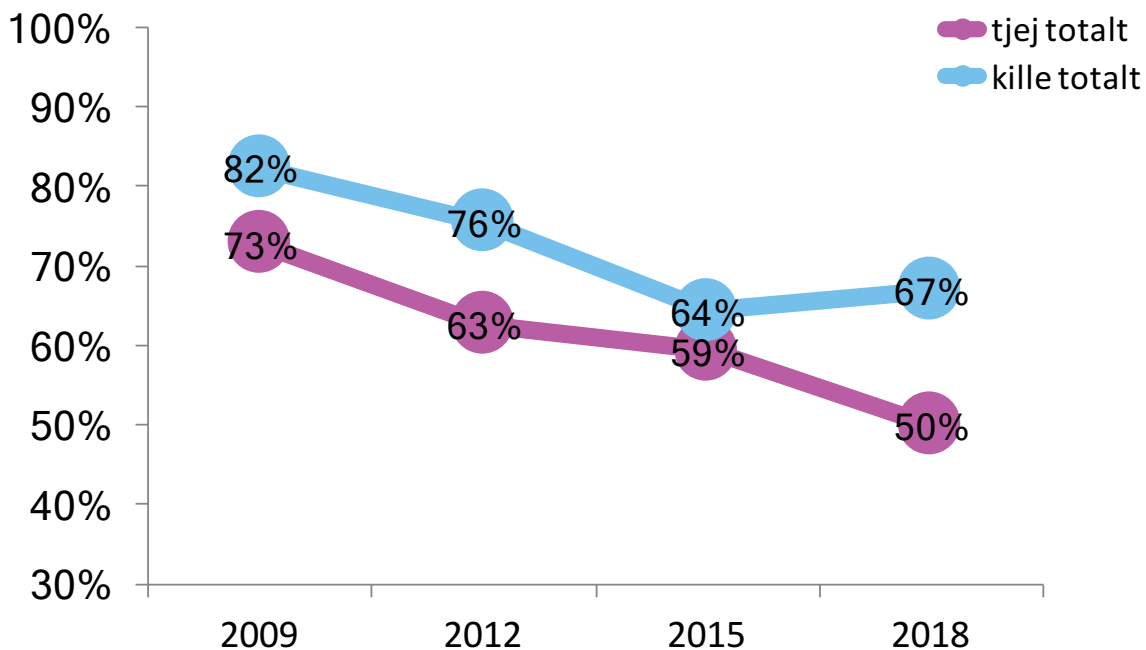
I diagram B1 nedan ser vi att andelen som svarar att det finns ganska eller mycket saker att göra på fritiden generellt är lägre bland gymnasieungdomarna än bland högstadieungdomarna.

I diagram B1a på nästa sida framgår att andelen tjejer som tycker att det finns saker att göra på fritiden minskat över tid, medan andelen killar ökat något jämfört med 2015.

B1. Hur mycket eller lite tycker du att det finns att göra på fritiden?

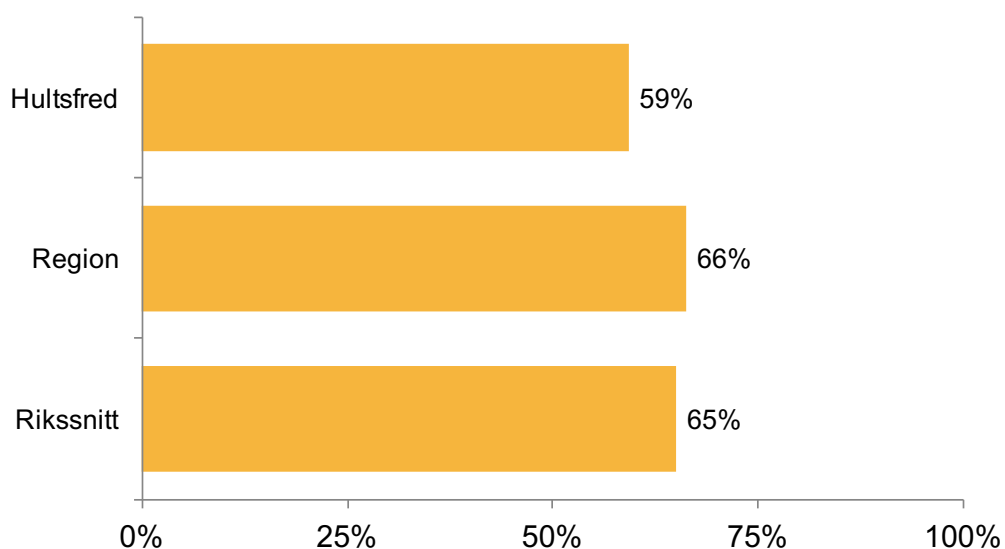


B1a. Andel som svarat att det finns "våldigt mycket" eller "ganska mycket" att göra på fritiden:
Utveckling över tid



En lägre andel av ungdomarna i Hultsfred svarar att det finns saker att göra på fritiden jämfört med regionsnittet och rikssnittet, se diagram B1b nedan.

B1b. Andel som svarat att det finns "våldigt mycket" eller "ganska mycket" att göra på fritiden:
Jämförelser

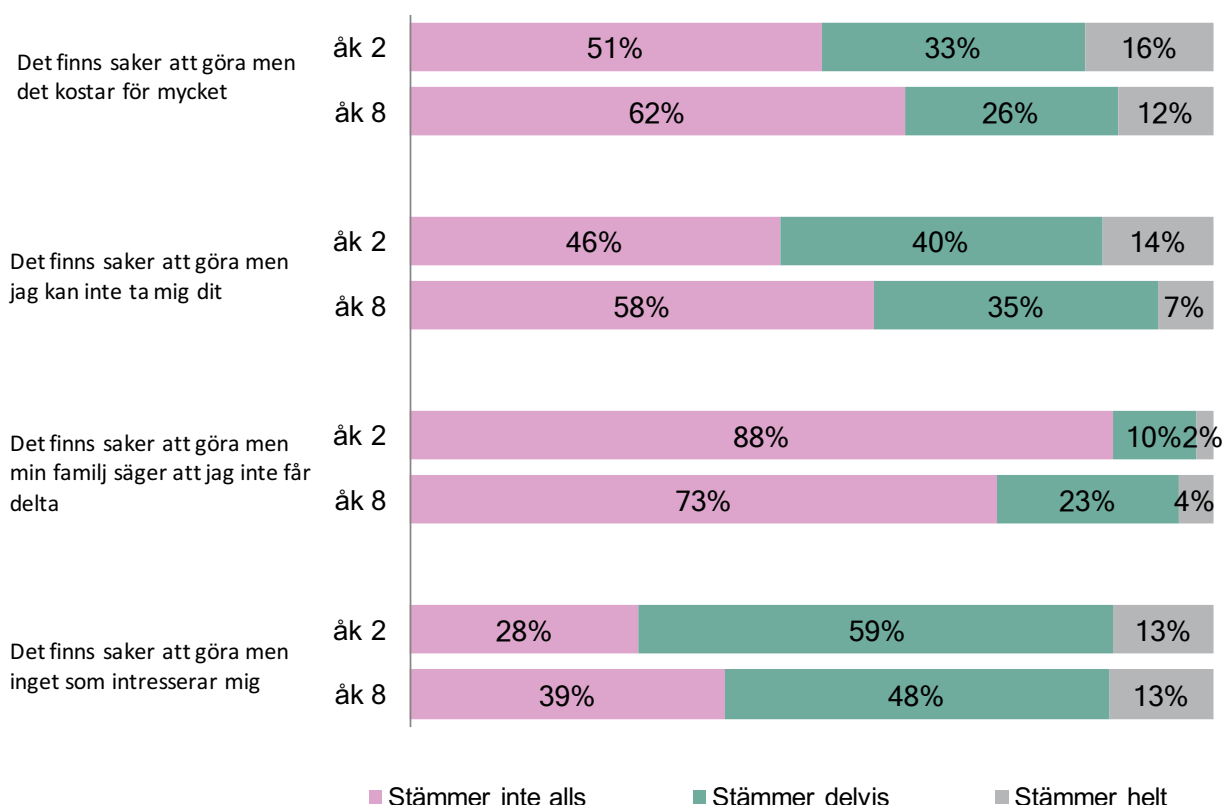


Orsaker att avstå från fritidsaktiviteter

Ungdomarna fick ta ställning till några påståenden om fritidsutbudet. Resultaten av dessa frågor kan hjälpa att avgöra huruvida det finns några hinder som begränsar ungdomarnas fritid.

Som det framgår i diagram B2 nedan svarar mellan 60-70 % av ungdomarna att det stämmer helt eller delvis att det finns saker att göra men inget som intresserar dem. Omkring hälften svarar att det finns saker att göra men att de inte kan ta sig dit.

B2. Hur stämmer dessa påståenden in på dig?

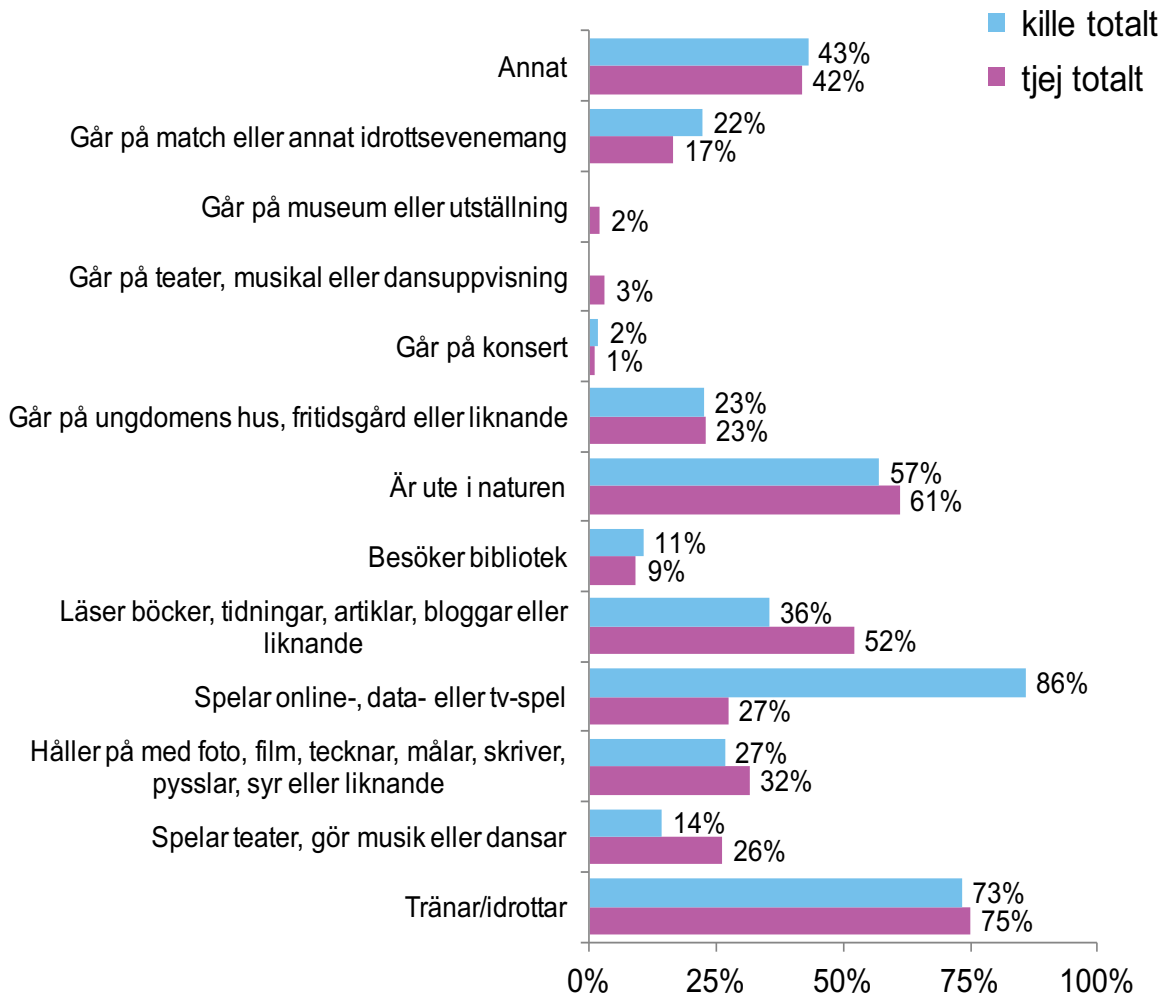


Vad ungdomarna gör och hur ofta

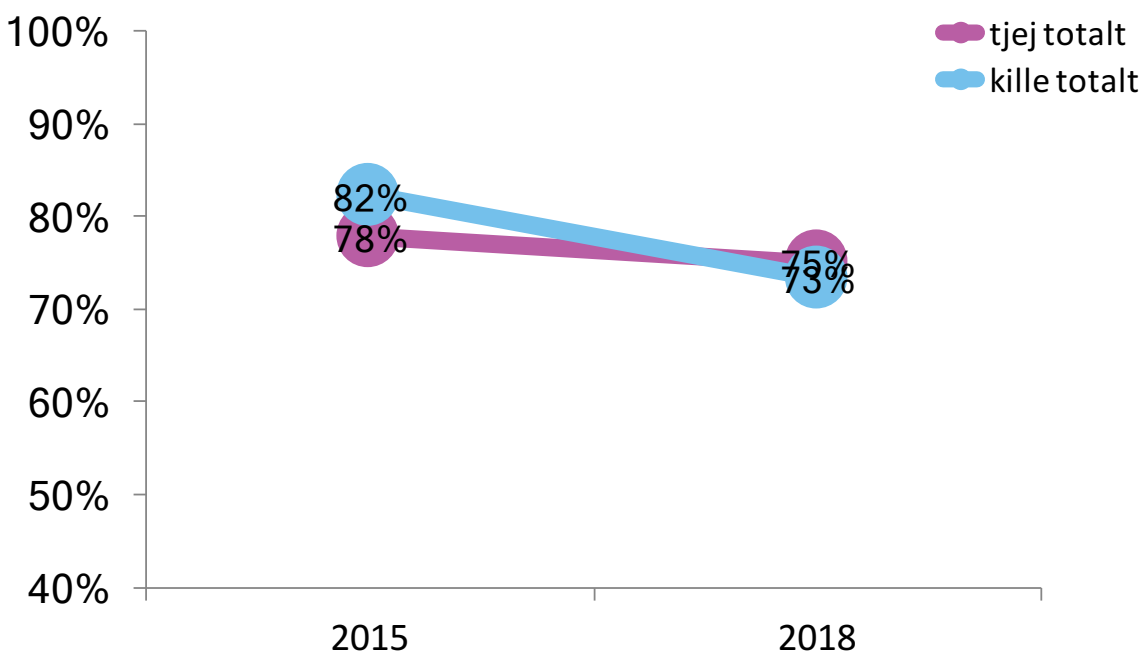
I diagram B3 på följande sida redovisas vilka aktiviteter ungdomarna regelbundet, minst en gång i veckan, sysselsätter sig med. Det framgår att en hög andel, runt 75 %, tränar eller idrottar minst en gång i veckan. Omkring 60 % av både tjejer och killar svarar också att de är ute i naturen minst en gång i veckan.

Klart fler killar än tjejer svarar att de spelar online-, data- eller tv-spel minst en gång i veckan. 86 % av killarna och 27 % av tjejerna spelar minst en gång i veckan. Tjejer svarar däremot i högre grad än killar att de minst en gång i veckan gör någon kulturaktivitet som spelar teater, gör musik eller dansar samt håller på med foto/film/tecknar/skriver/pysslar m.m. Fler tjejer svarar även att de läser. Som det framgår i diagram B3b på sida 16 är andelen som gör någon kulturaktivitet minst en gång i veckan på en liknande nivå som år 2015.

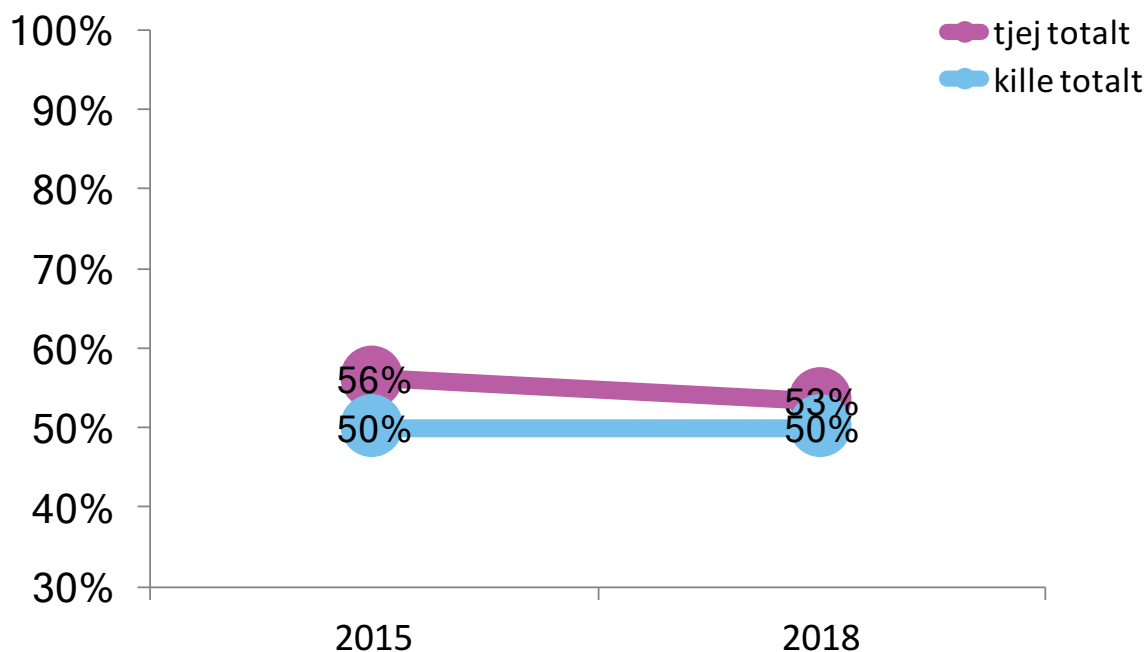
B3. Hur ofta gör du följande saker på din fritid? Andel som svarat "en gång i veckan" eller oftare



B3a. Tränar/idrottar minst en gång i veckan: Utveckling över tid



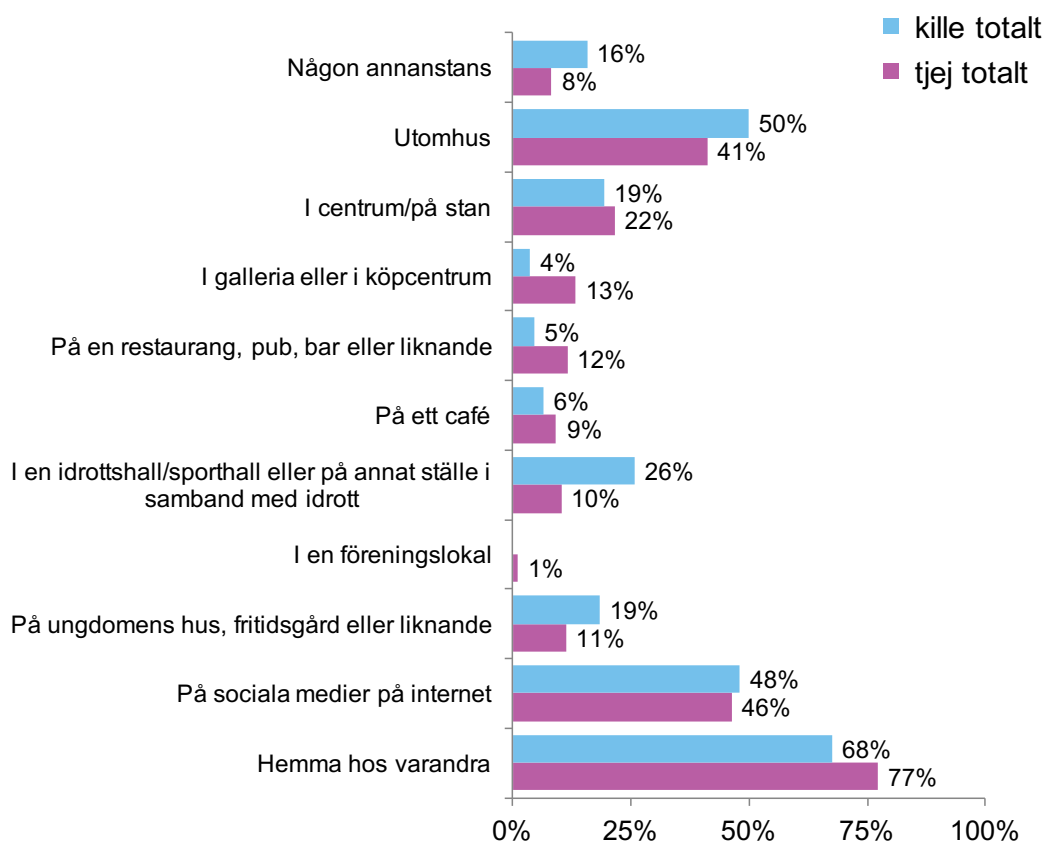
B3b. Andel som svarar att de minst en gång i veckan spelar teater/gör musik/dansar eller håller på med foto/film/tecknar/målar /skriver/pysslar/syr: Utveckling över tid



Var ungdomarna träffas

Majoriteten av ungdomarna i Hultsfred svarar att de träffar sina kompisar hemma hos varandra. 68 % av killarna och 77 % av tjejerna svarar detta, se diagram B4. 48 % av killarna och 46 % av tjejerna svarar vidare att de brukar träffas på sociala medier på internet. En ungefär lika stor andel killar svarar att de brukar träffas utomhus, medan en något lägre andel, 40 %, av tjejerna svarar detsamma. Killar träffas även i större utsträckning i samband med idrott.

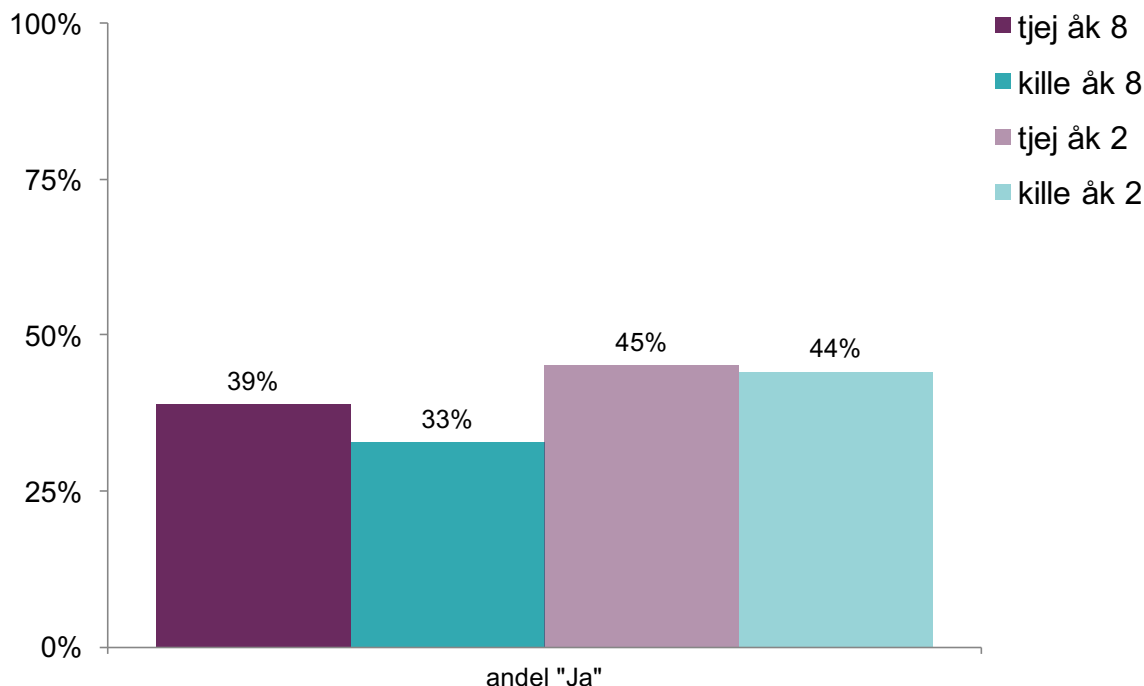
B4. När du träffar dina kompisar på fritiden, var brukar ni då vara?



Saknas fritidsaktiviteter?

Som det framgår i diagram B5 nedan svarar en andel mellan 33-45 % av ungdomarna att det saknas fritidsaktiviteter där de bor. Unga på gymnasiet saknar fritidsaktiviteter i högre grad än unga på högstadiet.

B5. Tycker du att det saknas fritidsaktiviteter där du bor?



Vilka aktiviteter som saknas

B5b. Vad är det för fritidsaktiviteter du saknar?

Ungdomarna kunde även i fritext skriva vad för fritidsaktiviteter de saknar. Flera nämner olika sporter som hockey, fotboll, innebandy, handboll, boxning, basket, tennis, bandy och ridsport. Flera nämner olika platser utomhus för aktiviteter, som till exempel fotbollsplaner, utegym, skatepark och basketplan.

Ungdomarna saknar även fler ställen att vara på för olika åldrar där man kan möta andra barn och unga, som till exempel caféer eller en fritidsgård. Någon nämner även en dataspelsförening. Andra saker som nämns är gratis bussresor till aktiviteter, bio, moppeskola och downhillbana. Även mer kulturinriktade aktiviteter som teater, skådespel, musik och konserter nämns. Flera saknar även restauranger.

På följande sida redovisas några utvalda citat.

”Något roligt att göra utomhus. Något många kan vara med på, som kanske handboll eller något.”

”Någonstans att vara på fritiden typ som fritisgården. För det finns inget alls där jag bor”

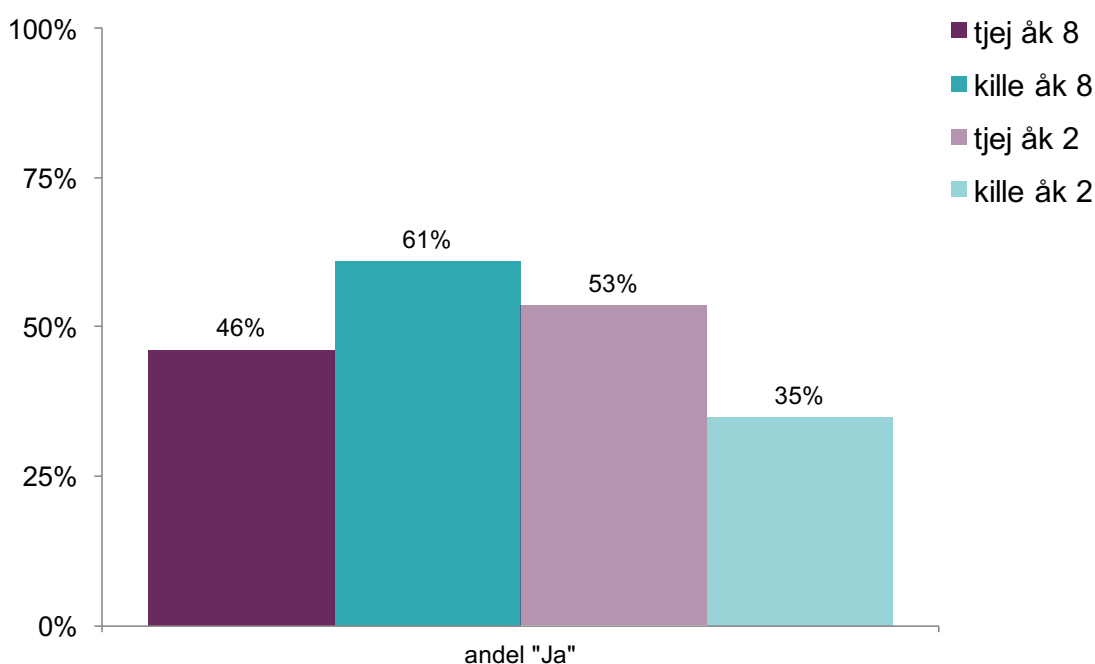
”Att kunna gå in på Djurvården och pyssla med djuren.”

Medlemskap i föreningar

I Sverige har andelen unga som är medlemmar i en förening eller anger att de har ett intresse för ett föreningsmedlemskap minskat de senaste åren. Föreningslivet i Sverige når inte en lika stor andel unga som det tidigare gjort och unga är även i lägre utsträckning med i flera föreningar. Ju äldre undersökningsgruppen är bland 10–19 åringar, i desto högre grad gäller detta¹.

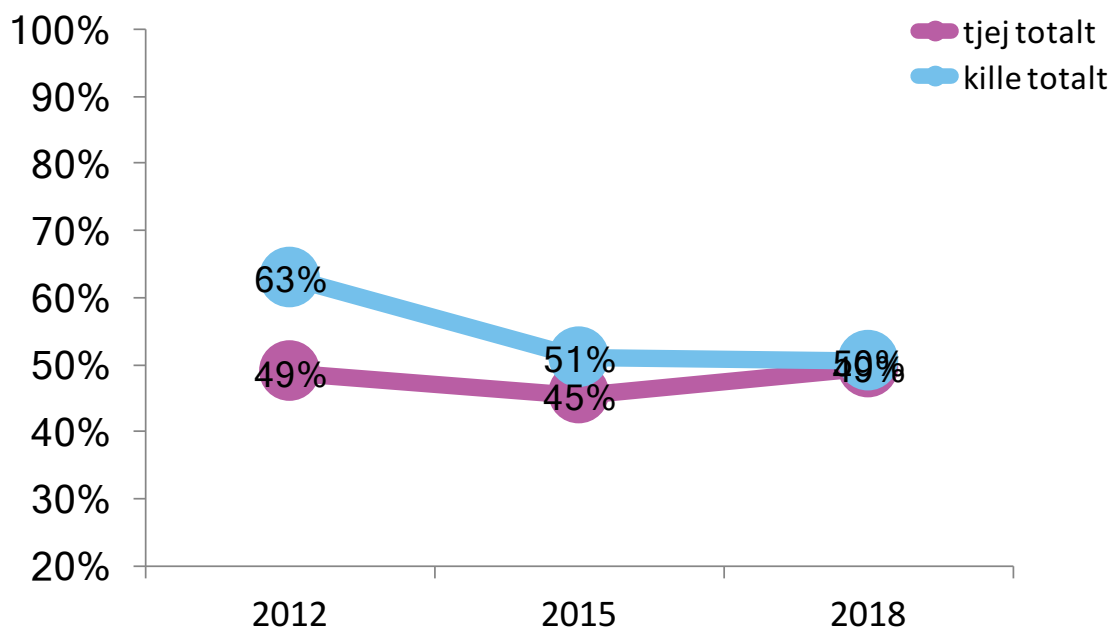
I Hultsfred ser vi att andelen föreningsmedlemmar är högst bland killar i årskurs 8. Från år 2012 har det skett en minskning av andelen föreningsmedlemmar skett, men ingen större skillnad syns jämfört med 2015, se diagram B6a.

B6. Är du medlem i någon förening?



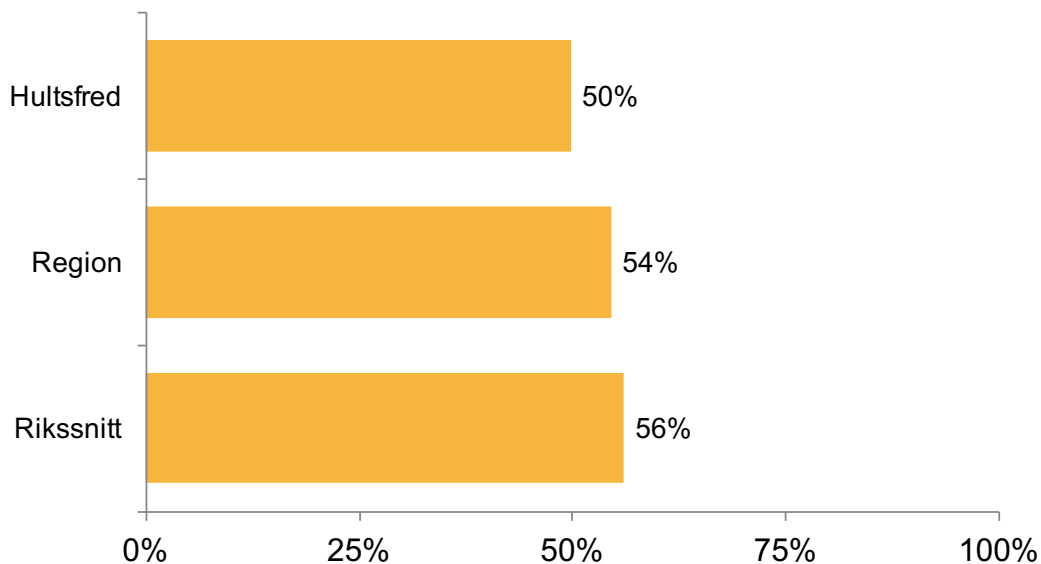
¹ MUCF 2014: Fokus 14: Ungas fritid och organisering

B6a. Andel som svarat att de är föreningsmedlemmar
Utveckling över tid



Som det framgår i diagrammet nedan svarar unga i Hultsfred i något lägre grad att de är föreningsmedlemmar jämfört med regionsnitt och rikssnitt.

B6b. Andel som svarat att de är föreningsmedlemmar
Jämförelser





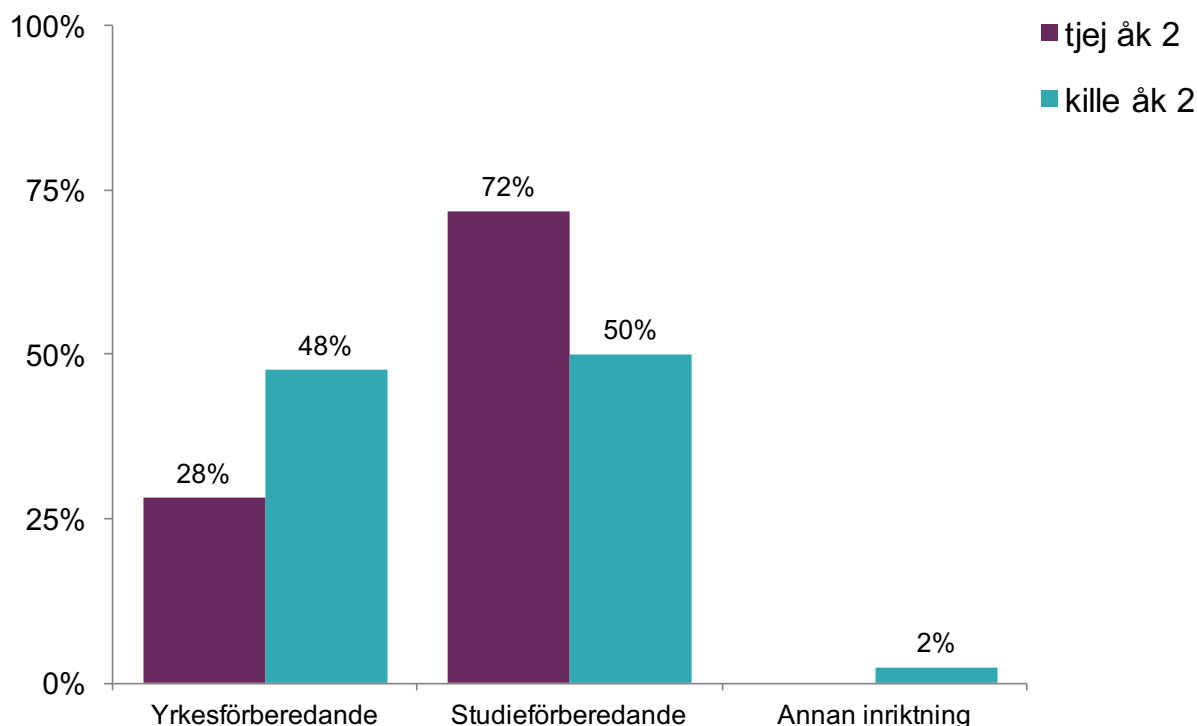
Utbildning

I Lupp-enkäten ställs en rad frågor om hur ungdomarna ser på sin skola – hur de trivs, hur de ser på undervisningen och skolmiljön samt övriga aspekter. Enligt en forskningssammanställning av Skolinspektionen bygger framgångar i skolan och undervisningen bland annat på ett tydligt pedagogiskt ledarskap från lärarens sida, goda relationer mellan lärare och elever, samt att själva lärandemiljön i skolan är trygg och stödjande för eleverna¹. Det tas också upp att det behöver finnas tilltro till varje elevs förmåga samt att skolan måste anpassa undervisningen efter varje elev.

Programinriktning gymnasiet

I diagrammet nedan redovisas gymnasieelevernas programinriktning. En majoritet av tjejerna går på ett studieförberedande program. Bland killarna är andelen jämt fördelad mellan yrkesförberedande och studieförberedande program.

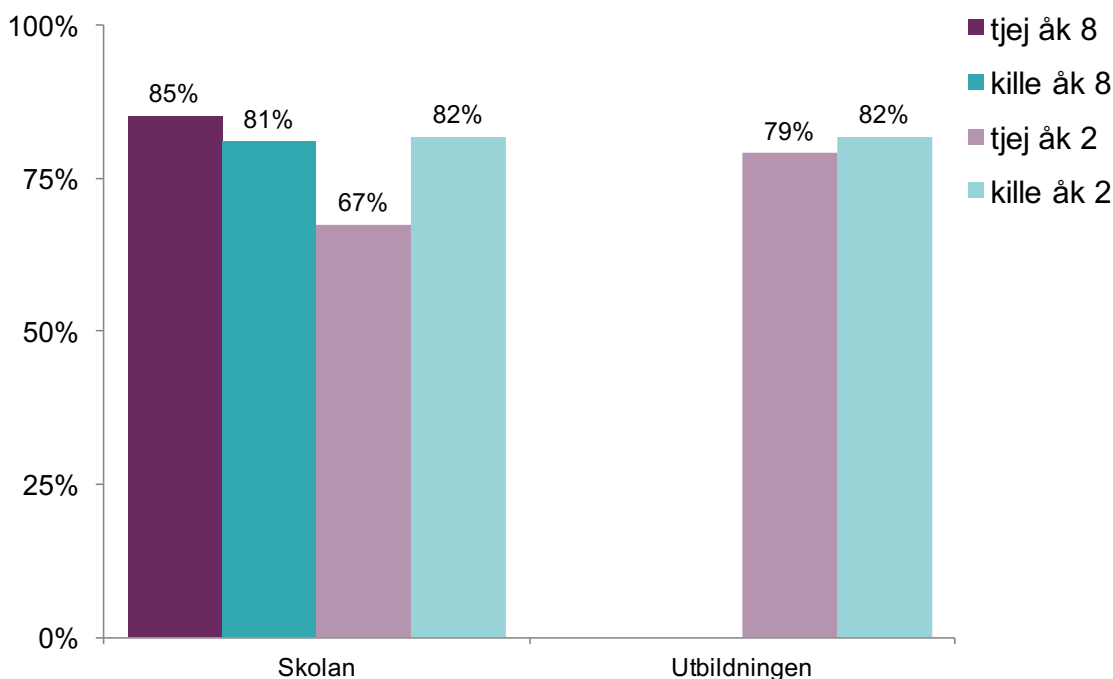
C1. Vilken inriktning har ditt gymnasieprogram?



¹ Skolinspektionen 2010: Framgång i undervisningen

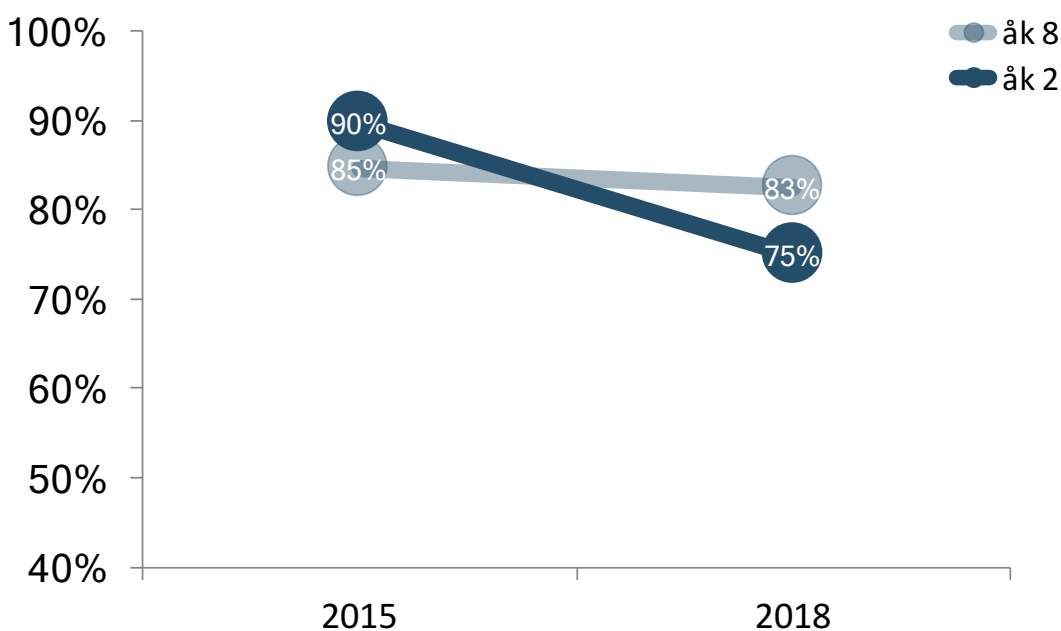
I Lupp-enkäten ställdes frågan om hur nöjd man är totalt sett med skolan i båda årskurser. Tjejer i årskurs 2 svarar i lägst grad (67 %), att de är nöjda med skolan. I resterande grupper svarar en andel om mellan 81-85 % att de är nöjda med skolan. Frågan om nöjdhet avseende utbildningen ställdes endast till gymnasieeleverna. Vad gäller utbildningen svarar 79 % av tjejerna och 82 % av killarna i Hultsfred att de är nöjda.

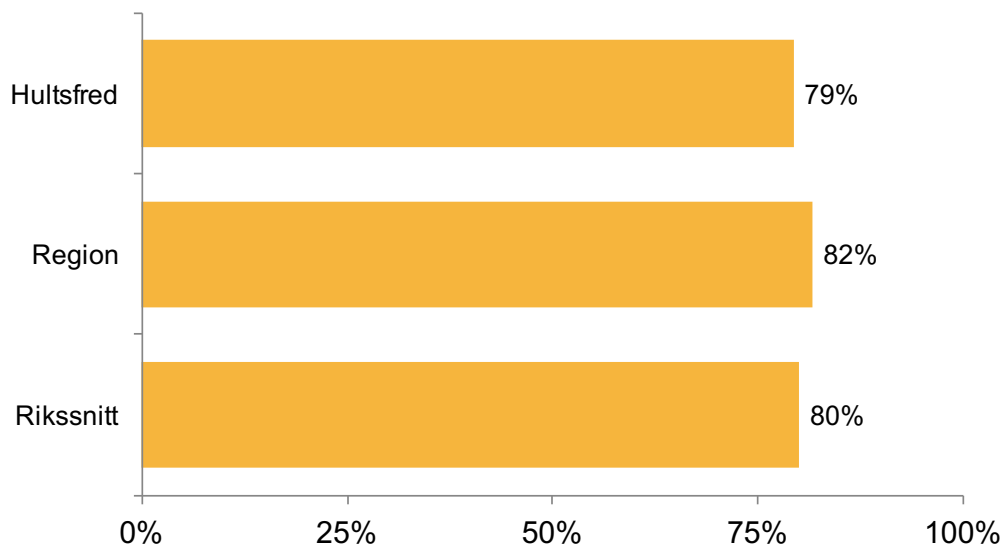
C2. Hur nöjd är du med ditt liv när det handlar om följande?
Andel "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"



Över tid har en negativ utveckling skett bland elever i årskurs 2. 2015 svarade en andel om 90 % att de var nöjda med skolan, att jämföra med 75 % år 2018. Andelen nöjda i Hultsfred ligger dock på en liknande nivå som resultatet för regionen och rikssnittet, se diagram C2b på nästa sida.

C2a. Andel nöjda med skolan: Utveckling över tid





Trivsel och stämning

Hur elever trivs i skolan har ett nära samband med hur de upplever skolmiljön, men det har också ett samband med deras allmänna välbefinnande samt psykosomatiska hälsa¹.

I Lupp-enkäten ställs en rad frågor som rör trivsel, likabehandling och stämningen på skolan, se diagram C3 på följande sida. En andel om totalt drygt 75 % i Hultsfred instämmer i att de trivs med stämningen i skolan samt i att lärarna behandlar killar och tjejer lika. En något lägre andel, 71 %, instämmer i att elever och lärare bemöter varandra med respekt. Lägst andel, 55 % totalt, instämmer i att skolan agerar om en elev mobbar en annan elev.

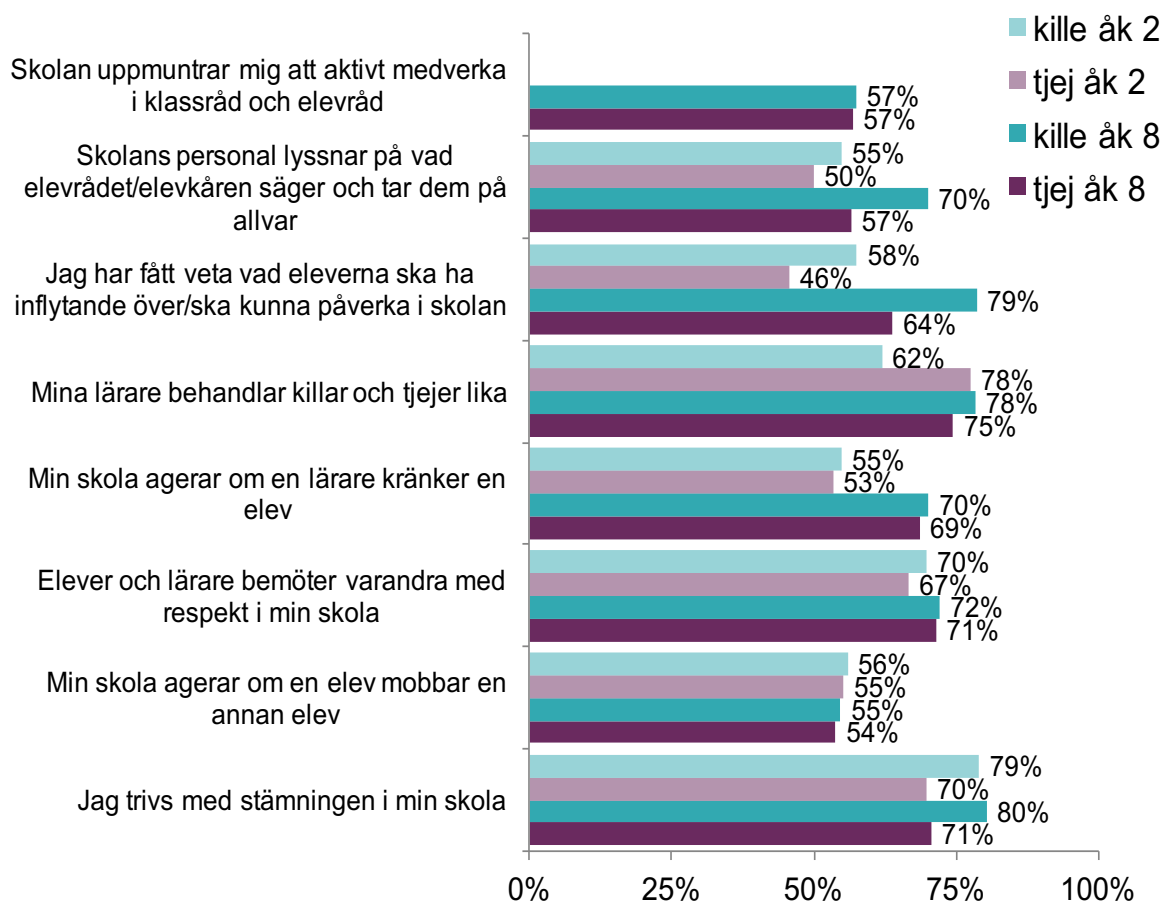
En generell slutsats utifrån diagram C3 är att killar i årskurs 8 är gruppen som är nöjdast med de flesta aspekterna i skolan medan tjejer i årskurs 2 är gruppen som generellt är minst nöjda.

Över tid har en negativ utveckling skett gällande flertalet aspekter bland elever i årskurs 2, se diagram C3a. I årskurs 8 är däremot nöjdheten på liknande nivå avseende de flesta aspekterna.

I diagram C3c framgår även att ungdomarna i Hultsfred i lägre grad jämfört till regionsnitt och riksnitt instämmer i att skolan agerar om en elev mobbar en annan elev.

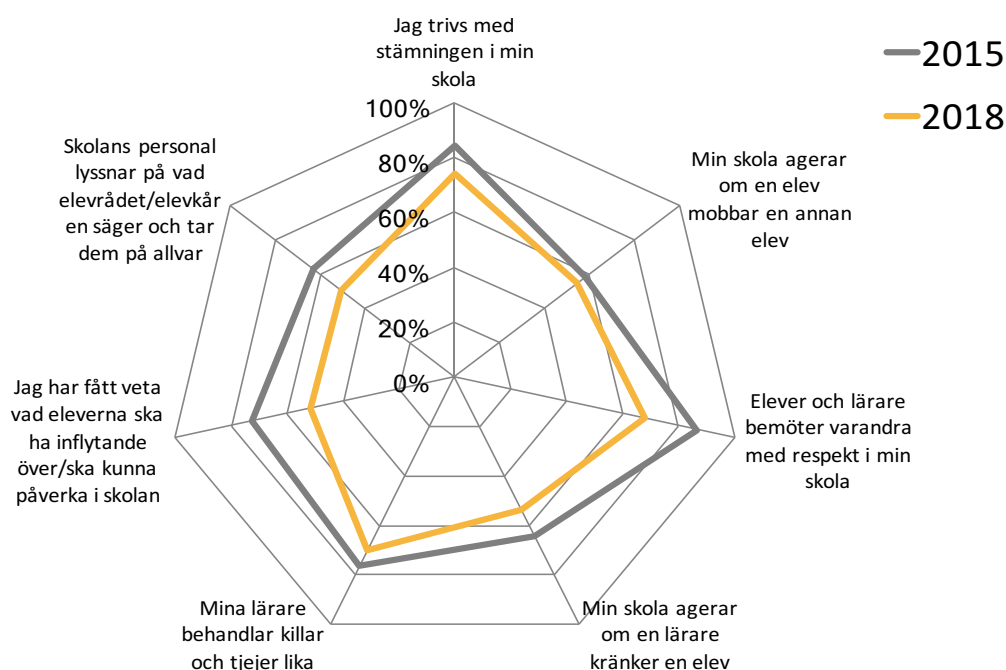
¹ Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor 2013-2014

C3. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola? *
 Andel som svarat "stämmer helt" eller "stämmer till stor del"

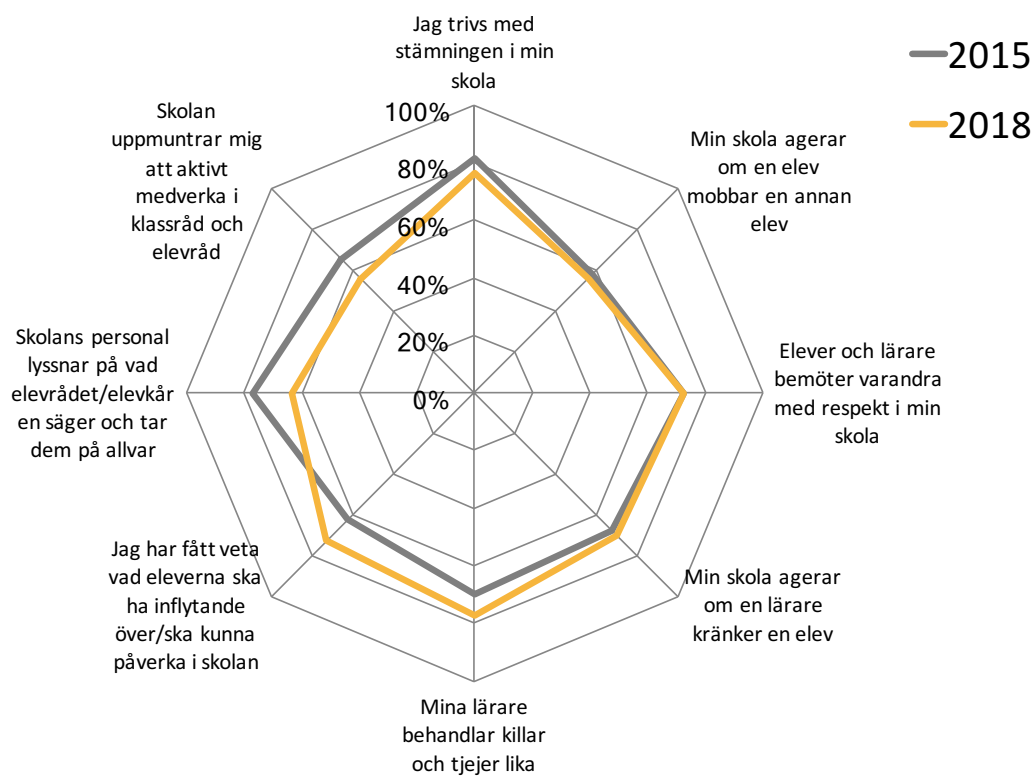


*Observera att "vet ej" är borträknat ur diagrammet C3a. Detta för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej är i de flesta frågorna ovan mellan 5-20 %. Notera även att endast högstadiееlever fick svara på frågan "Skolan uppmuntrar mig att aktivt medverka i klassråd och elevråd"

C3a. Årskurs 2: Andel som svarat att de instämmer: Utveckling över tid



C3b. Årkurs 8: Andel som svarat att de instämmer: Utveckling över tid



C3c. Andel som instämmer: Jämförelser

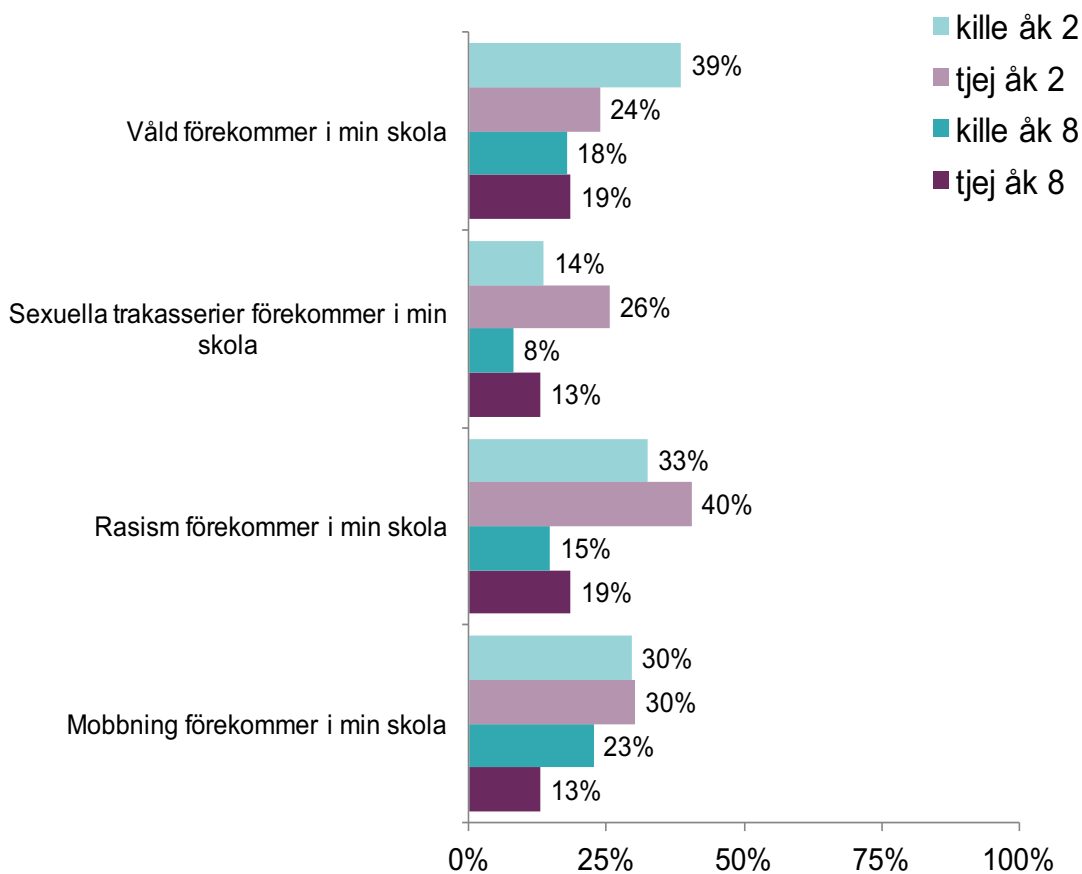
	Jag trivs med stämningen	Min skola agerar om en elev mobbar en annan elev	Elever och lärare bemöter varandra med respekt	Min skola agerar om en lärare kränker en elev	Mina lärare behandlar killar och tjejer lika	Jag har fått veta vad eleverna ska ha inflytande över	Skolans personal lyssnar på vad elevrådet/elevkåren säger	Skolan uppmuntrar mig att aktivt medverka i klassråd och elevråd
Hultsfred	75%	55%	71%	63%	74%	63%	58%	56%
Region	77%	62%	72%	64%	69%	64%	62%	54%
Rikssnitt	76%	62%	71%	66%	70%	61%	62%	51%

Problem i skolan

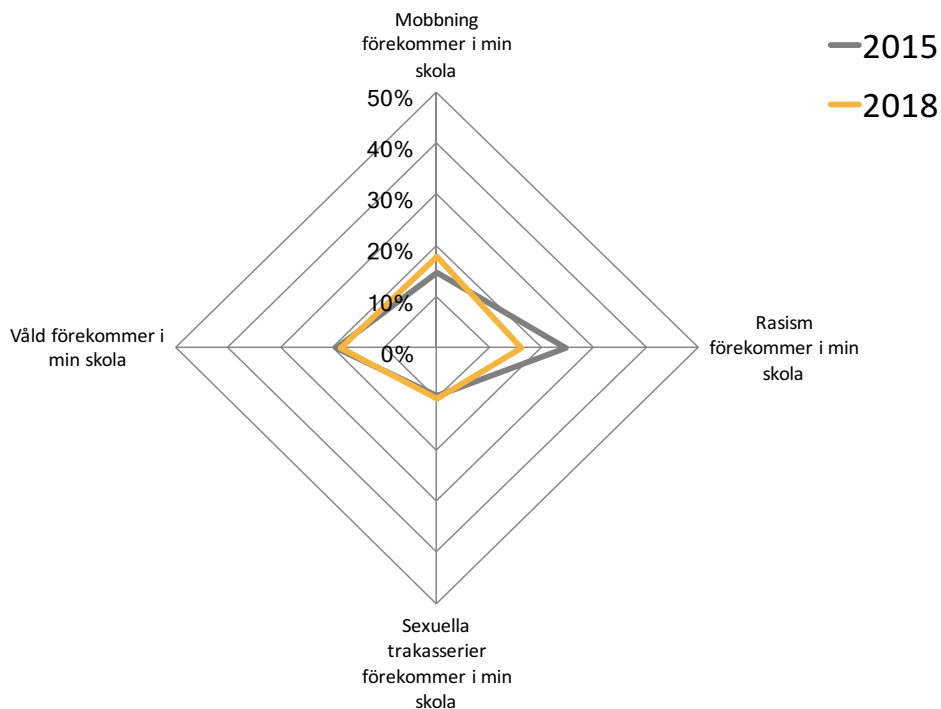
Ungdomarna fick även ta ställning till huruvida rasism, våld, mobbning eller sexuella trakasserier är problem som förekommer på skolan. Vad som framgår är 39 % av killarna och 24 % av tjejerna i årskurs 2 instämmer i att våld förekommer på skolan. Motsvarande andel för högstadiet är 18-19 % bland både killar och tjejer. En andel om totalt 37 % i gymnasiet svarar även att rasism förekommer på skolan och 30 % i att mobbning förekommer.

I diagrammen på nästa sida framgår att andelen som instämmer i att problemen förekommer legat på en relativt stabil nivå över tid bland högstadieungdomarna. Bland gymnasieungdomarna har andelen som instämmer i att problemen förekommer däremot ökat, med undantag för förekommandet av våld som ligger på samma nivå som år 2015.

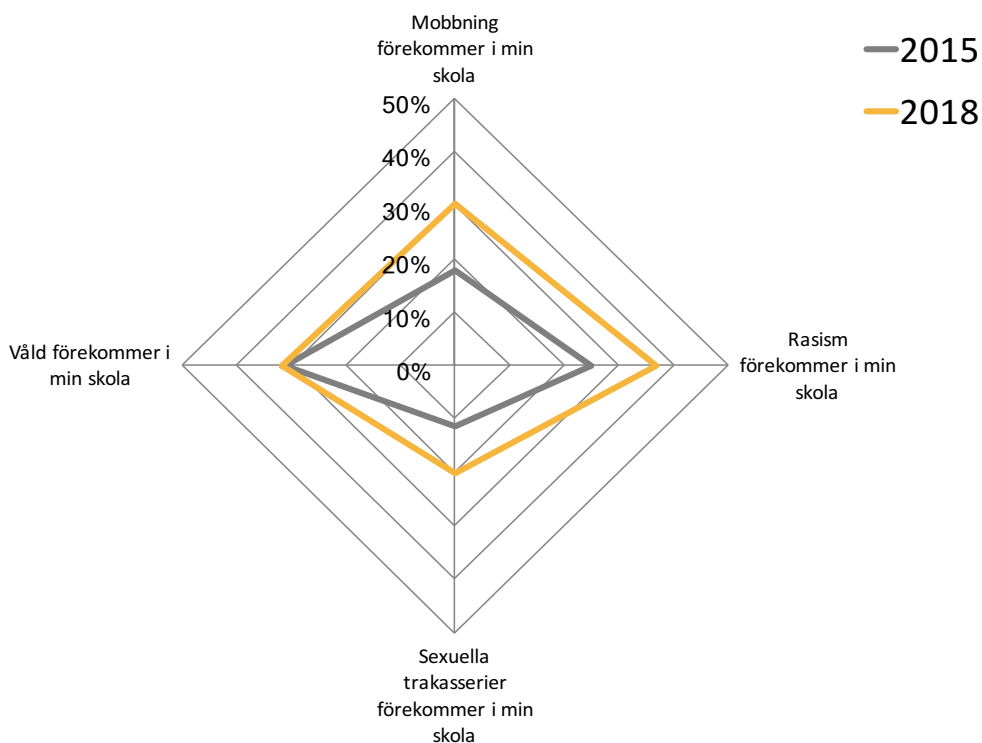
C3d. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola?
Andel som svarat "stämmer helt" eller "stämmer till stor del"



C3e. Andel som instämmer i att problem förekommer: Utveckling över tid
Årskurs 8



C3f. Andel som instämmer i att problem förekommer: Utveckling över tid
Årskurs 2



Vid en jämförelse mellan Hultsfred, regionsnittet och rikssnittet framgår det att unga i Hultsfred i högre grad uppger att de olika problemen förekommer på skolan, se diagram C3g.

C3g. Andel som instämmer i att problem förekommer: Jämförelser

	Mobbning förekommer i min skola	Rasism förekommer i min skola	Sexuella trakasserier förekommer i min skola	Våld förekommer i min skola
Hultsfred	23%	25%	14%	24%
Region	16%	17%	10%	21%
Rikssnitt	14%	17%	9%	17%

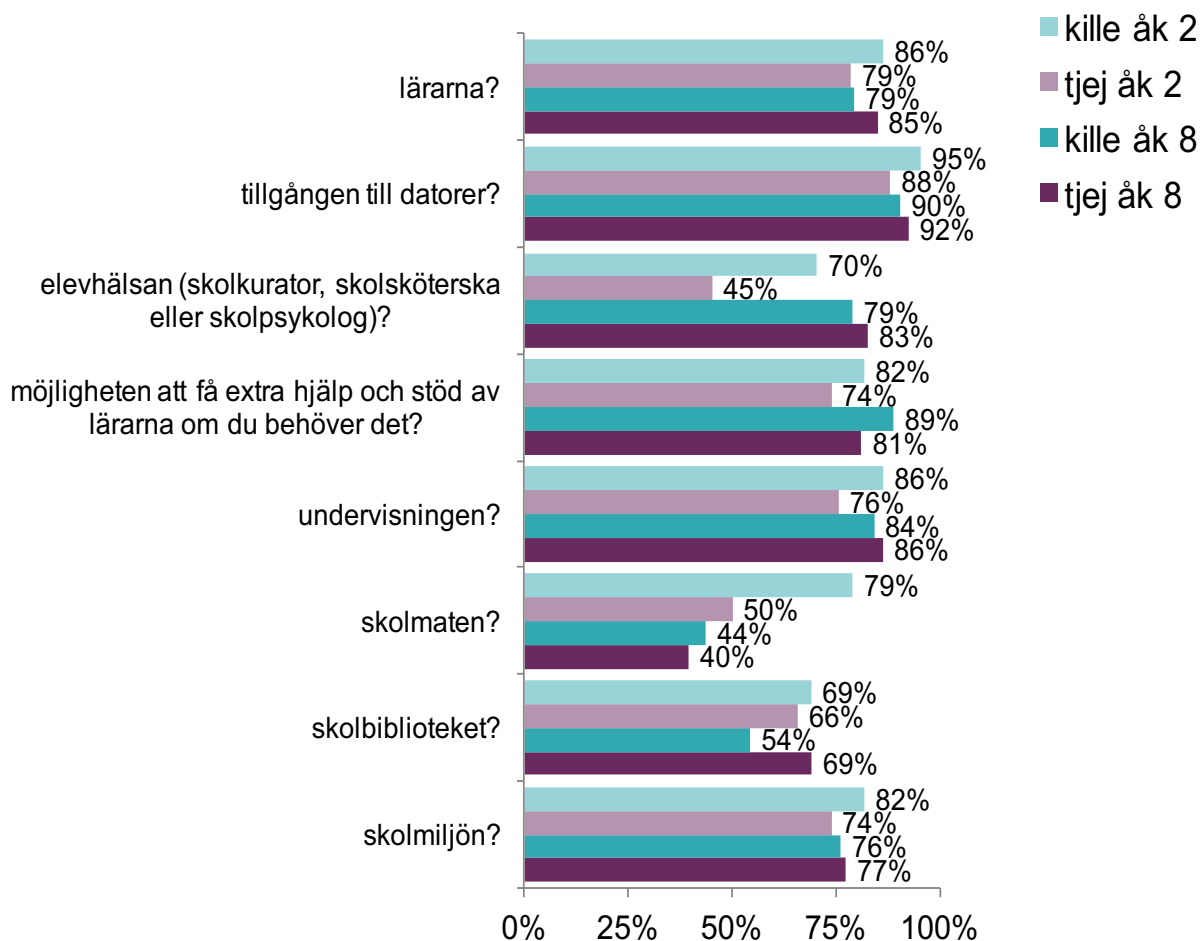
Omdöme skola

Lupp-enkäten innefattar även frågor om en rad centrala aspekter av ungdomarnas skolsituation, så som skolbiblioteket, skolmiljön, skolmaten, undervisningen, lärarna, elevhälsovården, tillgången till datorer samt möjligheten att få extra hjälp eller stöd. Vad som framgår i diagram C4 är att en hög andel, 91 % totalt, är nöjda med tillgången till datorer. Mer än 80 % är dessutom nöjda med lärarna, undervisningen samt möjligheten till att få extra hjälp och stöd. Minst nöjda är ungdomarna med skolmaten.

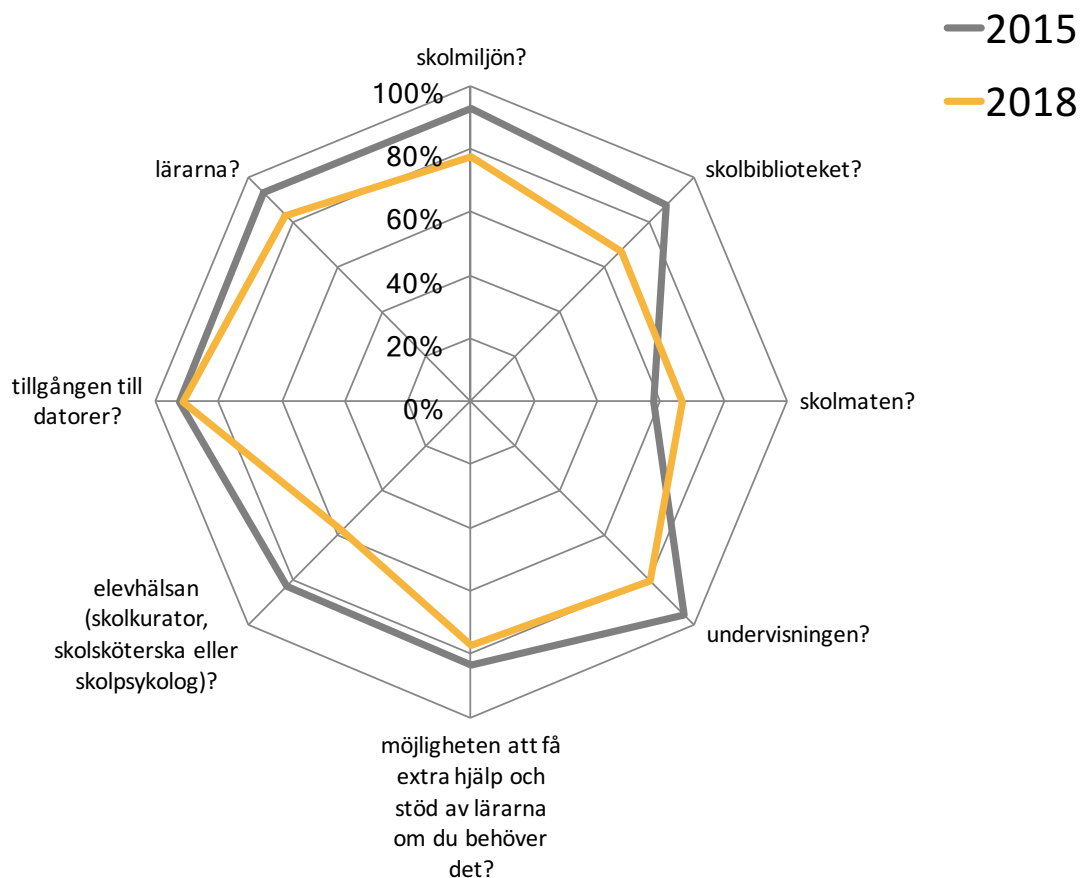
I diagram C4a och C4b redovisas frågorna över tid. Vad som framgår är att det skett en viss negativ utveckling i årskurs 2 i flera utav frågorna. Störst negativ utveckling har skett gällande elevhälsan och skolbiblioteket. I årskurs 8 har ungdomarnas nöjdhet minskat avseende skolmaten.

Vid en jämförelse mellan Hultsfred, regionsnitt och rikssnitt framgår att ungdomarna i Hultsfred är mindre nöjda med elevhälsan och skolbiblioteket, se tabell C4c på sida 29.

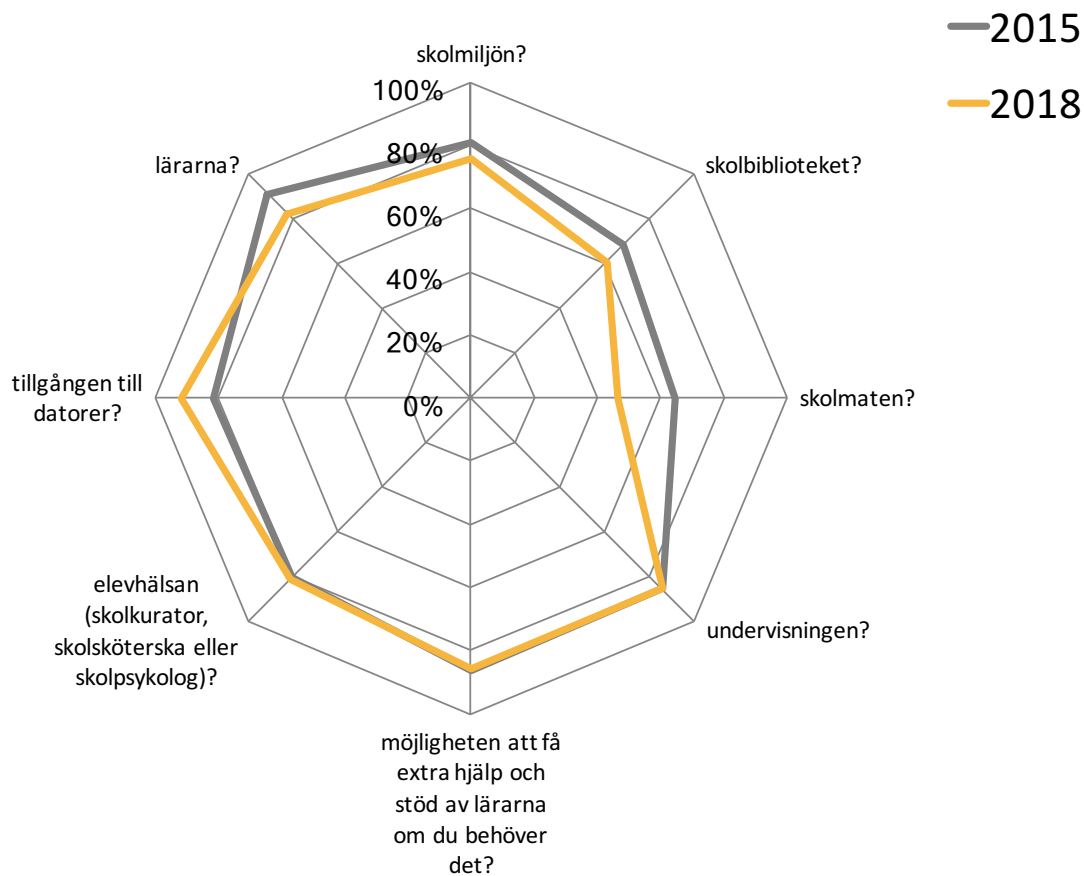
C4. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...
Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra"



C4a. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...
 Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra" Utveckling över tid
 Årskurs 2



C4b. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...
 Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra" Utveckling över tid
 Årskurs 8



C4c. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...
Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra" Jämförelser

	skolmiljön?	skolbiblioteket?	skolmaten?	undervisningen?	möjligheten att få extra hjälp och stöd?	elevhälsan?	tillgången till datorer?	lärarna?
Hultsfred	76%	64%	52%	83%	82%	71%	91%	83%
Region	80%	76%	51%	86%	82%	80%	89%	85%
Rikssnitt	77%	75%	44%	86%	81%	81%	86%	85%

Elevinflytande

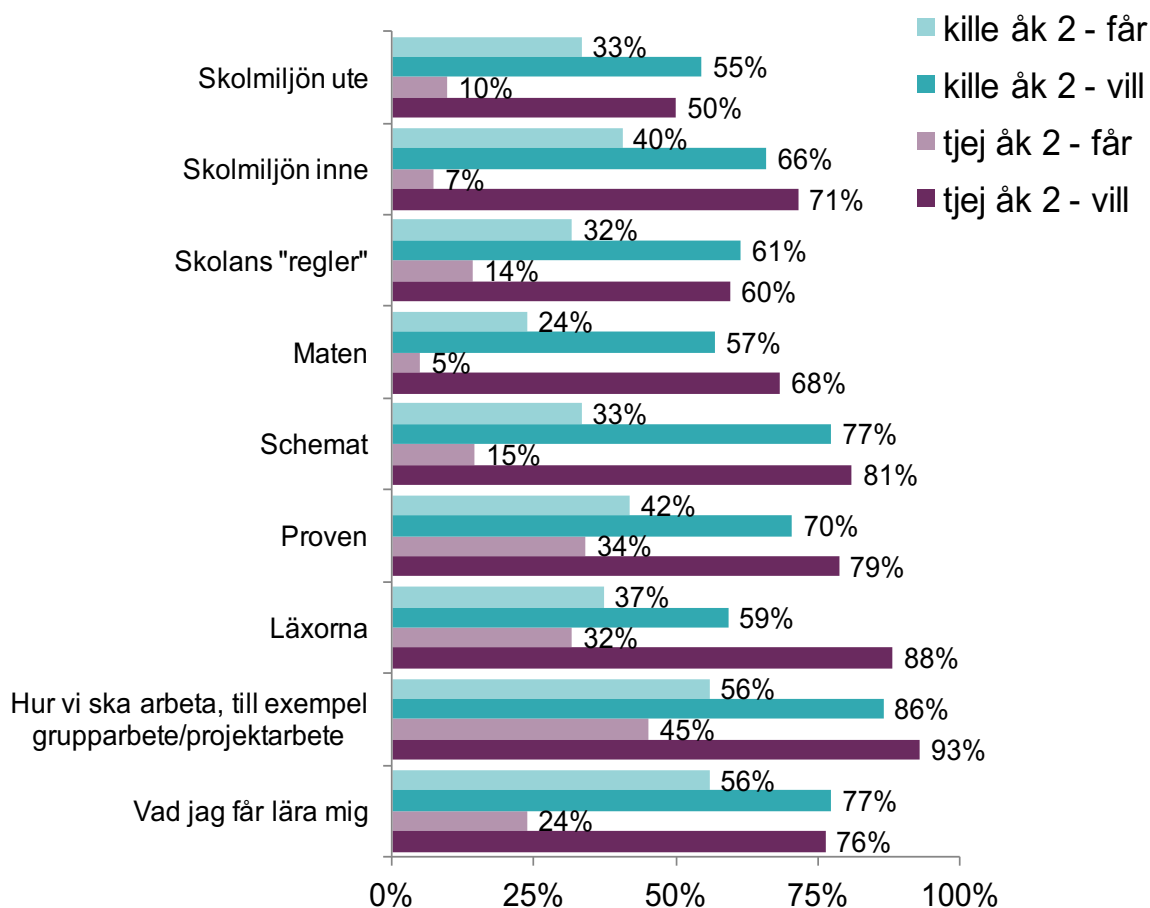
Lupp-enkäten innehåller ett antal frågor som rör elevinflytande. Ungdomarna svarade på frågor om hur mycket de skulle vilja vara med och bestämma om i skolan samt hur mycket de anser att de får bestämma i dagsläget. Skolverket påpekar att det finns ett tydligt samband mellan elevers möjlighet till delaktighet och inflytande samt kunskapsresultat och välmående i skolan. I en av statens offentliga utredningar från 2009¹ tar man även upp att ju mer inflytande en elev upplever att den har om en aspekt, desto mer positivt ser eleven på den aspekten i skolan. Med andra ord korrelerar möjligheter till inflytande med nöjdhet.

I diagram C5a på nästa sida framgår att andelen gymnasieungdomar som vill vara med och påverka är klart större än andelen som upplever att de får vara med och påverka. Differensen mellan önskat och upplevt inflytande är störst vad gäller skolmaten och schemat. När det kommer till viljan att vara med och påverka svarar tjejer i något högre grad än killar att de vill vara med och bestämma. När det handlar om upplevelsen av att få vara med och påverka svarar killar däremot i betydligt högre grad än tjejer att de får vara med och bestämma.

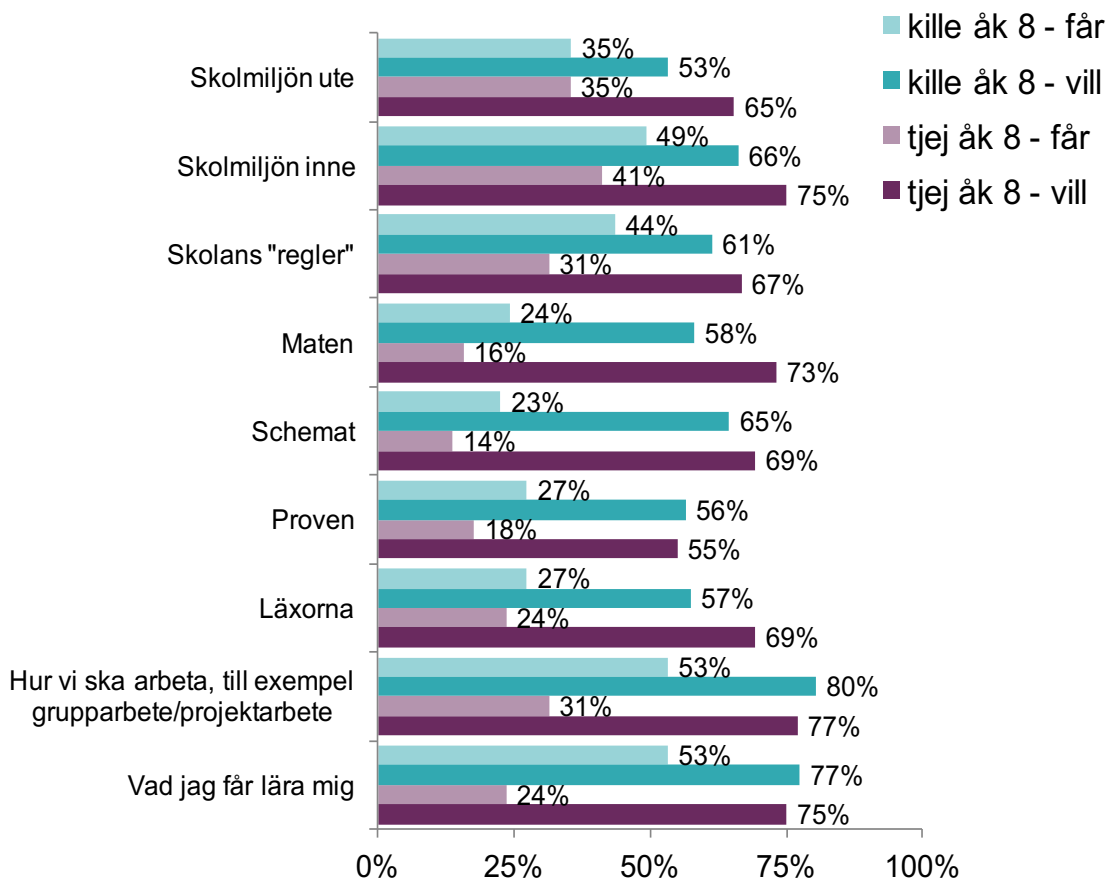
I diagram C5b på följande sida redovisas resultat för högstadiet. Differensen mellan önskat och upplevt inflytande är störst i frågorna som rör maten och schemat även i högstadiet.

1 SOU 2009:64 Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt är det?

C5a. Årskurs 2: Hur mycket eller lite vill/får du som elev vara med och bestämma om följande? Andel som svarat "våldigt mycket" eller "ganska mycket"



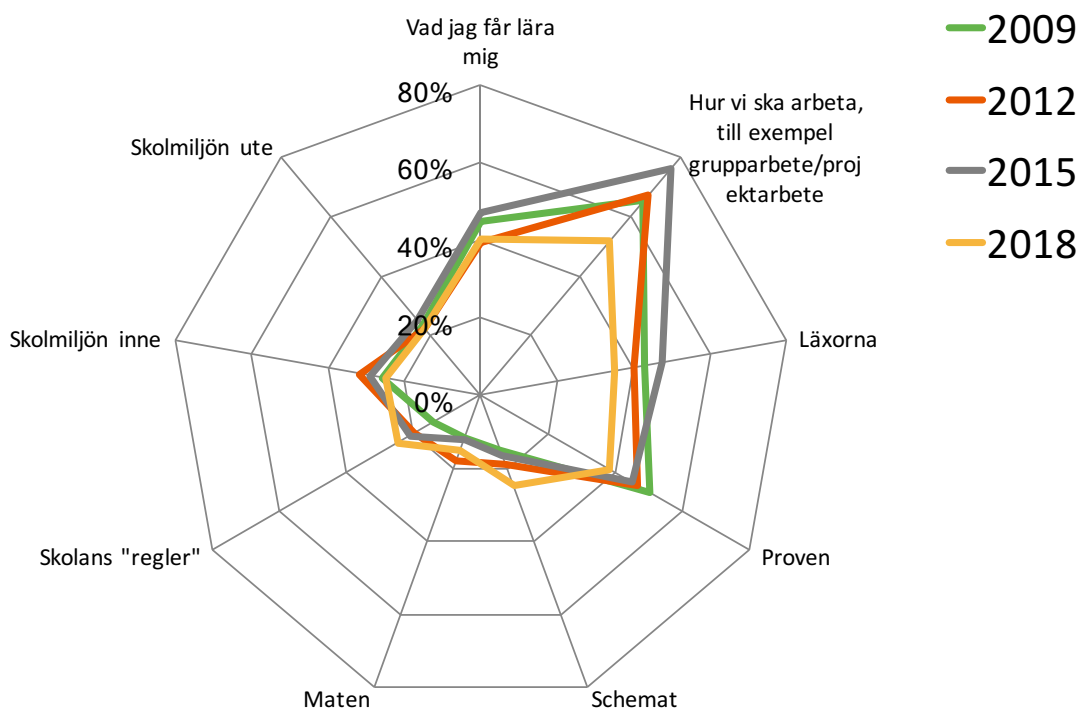
C5b. Årskurs 8: Hur mycket eller lite vill/får du som elev vara med och bestämma om följande? Andel som svarat "våldigt mycket" eller "ganska mycket"



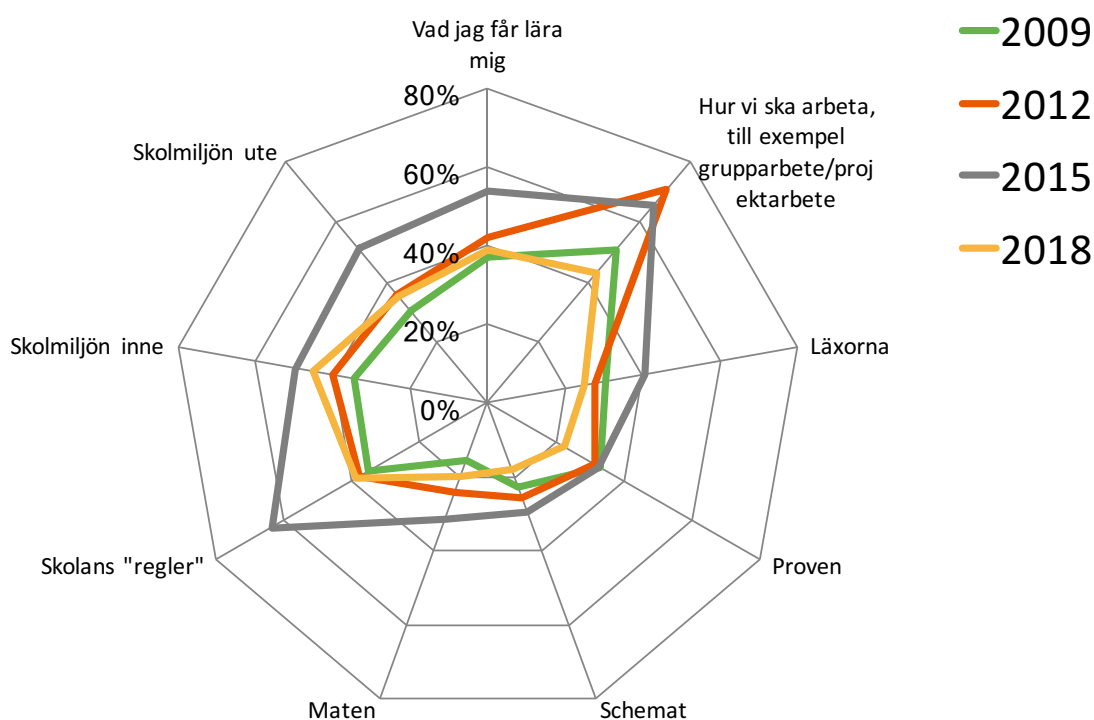
Upplevt inflytande över tid

I spindeldiagrammen nedan redovisas andelen som svarat att de får vara med och bestämma om de olika sakerna i skolan över tid. I flera frågor tenderar det upplevda inflytandet vara på en relativt konstant nivå i årskurs 2. I årskurs 8 har det upplevda inflytandet däremot minskat sedan 2015 i samtliga frågor.

C6a. Andelen i årskurs 2 som upplever att de får bestämma om saker i skolan: Utveckling över tid



C6b. Andelen i årskurs 8 som upplever att de får bestämma om saker i skolan: Utveckling över tid



Vad gäller flera aspekter i skolan är resultatet i Hultsfreds kommun på en högre nivå jämfört med regionsnitt och rikssnitt. Detta gäller i störst grad för skolmiljön inne och vad man får lära sig.

C6c. Andelen som upplever att de får bestämma om saker i skolan: Jämförelser

	Vad jag får lära mig	Hur vi ska arbeta	Läxorna	Proven	Schemat	Maten	Skolans "regler"	Skolmiljön inne	Skolmiljön ute
Hultsfred	39%	47%	29%	29%	21%	18%	33%	37%	30%
Region	32%	43%	28%	31%	18%	19%	25%	30%	27%
Rikssnitt	31%	41%	26%	29%	19%	17%	25%	29%	26%



Delaktighet och inflytande

Ungdomars inflytande är ett av de tre prioriterade områdena i Sveriges ungdomspolitiska handlingsprogram. I utredningen "Låt fler forma samhället"¹ nämns att flera forskare har varnat för att stödet för demokratin och det politiska engagemanget bland unga i Sverige har sjunkit. Enligt vissa forskare har unga också lägre politisk kunskap, lägre politiskt intresse och mindre förtroende för de politiska institutionerna än tidigare generationer. I utredningen kommer man dock fram till att intresset och engagemanget hos unga har varit relativt stabilt över tid, liksom förtroendet för de politiska institutionerna och stödet för demokratis värdegrund.

Forskning visar också att ungdomar är lika samhällsintresserade som vuxna. Däremot är förutsättningarna för unga att delta och påverka ofta sämre på grund av bland annat ålder, utbildning och erfarenhet. Trösklarna för deltagande kan vara högre då unga ofta har ett svagare politiskt kapital jämfört med vuxna².

Intresse för olika frågor

Ungdomarna svarade på frågor om hur intresserade de är av politik, samhällsfrågor i allmänhet och vad som händer i andra länder, se diagram D1 på följande sida.

Det som flest unga är intresserade av, 56 % totalt, är vad som händer i andra länder. 48 % är intresserade av samhällsfrågor i allmänhet och 38 % av politik, se diagram D1 på nästa sida. I diagram D1a framgår dessutom att andelen unga i Hultsfred som är intresserade av politik ökat över tid. Intresset för vad som händer i andra länder och samhällsfrågor i allmänhet har däremot legat på en relativt konstant nivå.

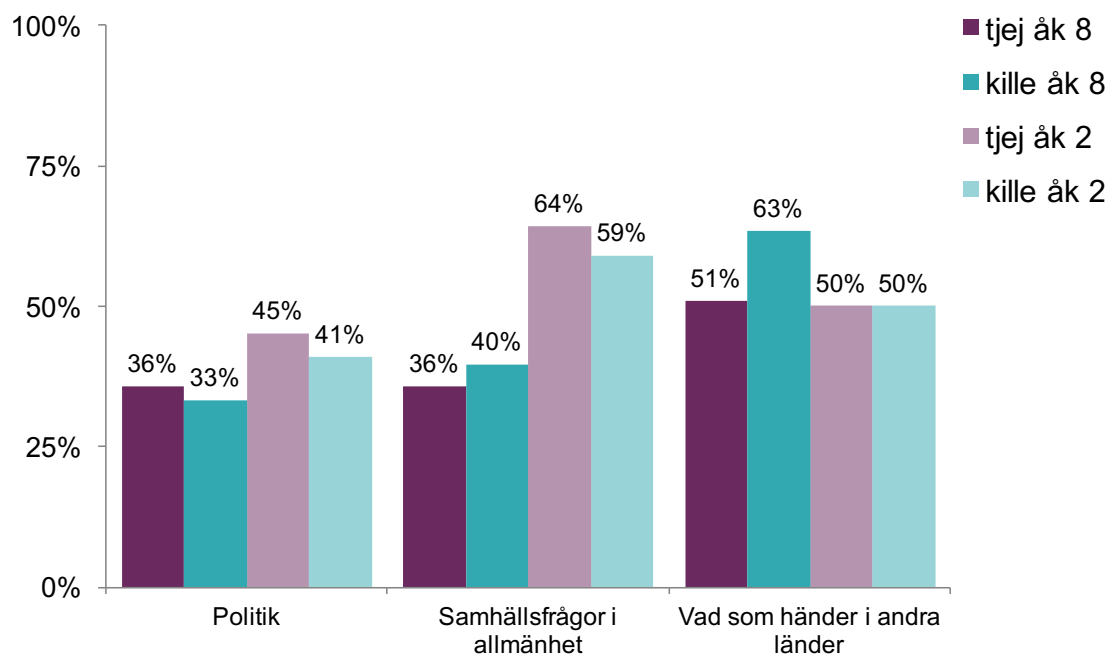
Ungdomarna i Hultsfred är även intresserade av de olika frågorna i ungefär lika stor grad som ungdomarna totalt i regionsnitt och rikssnitt, se diagram D1b.

1 SOU 2016:5 "Låt fler forma framtiden" del A

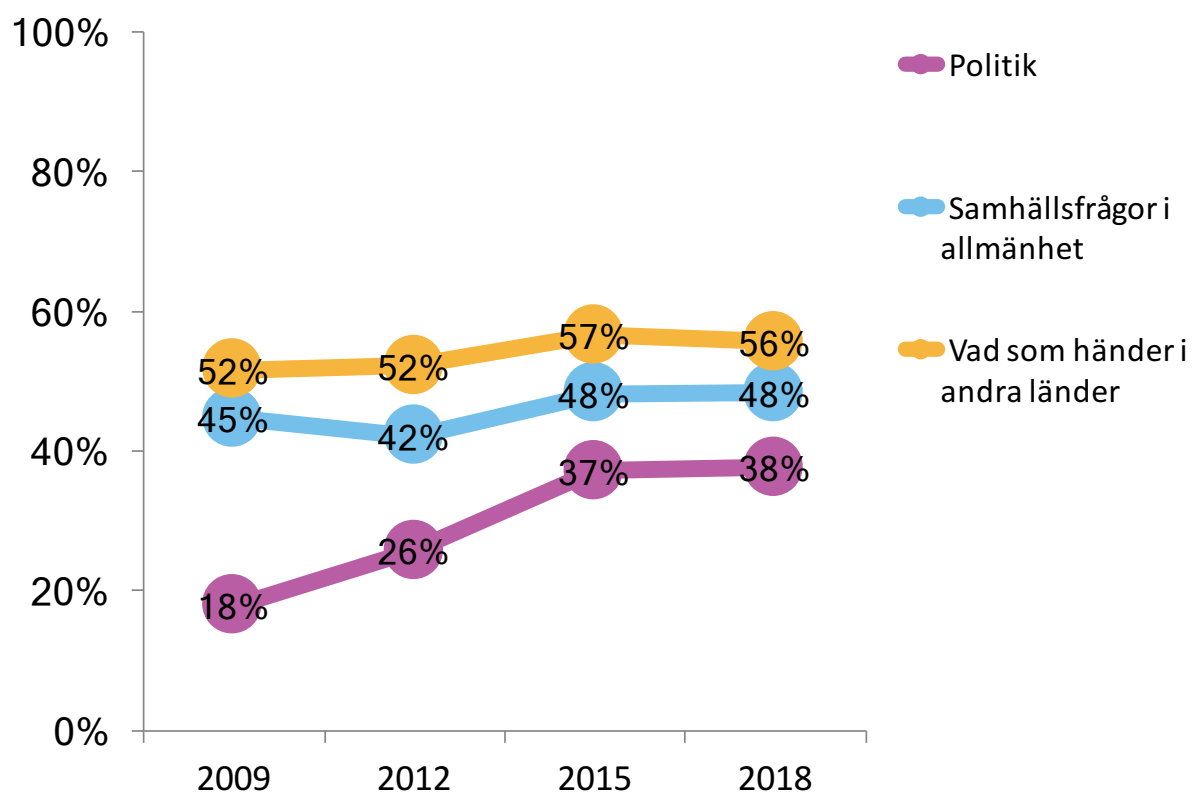
2 SKL 2014: Ungas inflytande och delaktighet

D1. Hur intresserad är du av följande?

Andel som svarat "mycket intresserad" eller "ganska intresserad"



D1a. Andel mycket eller ganska intresserade: Totalnivå: Utveckling över tid



D1b. Andel mycket eller ganska intresserade: Jämförelser

	Politik	Samhällsfrågor i allmänhet	Vad som händer i andra länder
Hultsfred	38%	48%	56%
Region	41%	48%	58%
Rikssnitt	40%	46%	57%

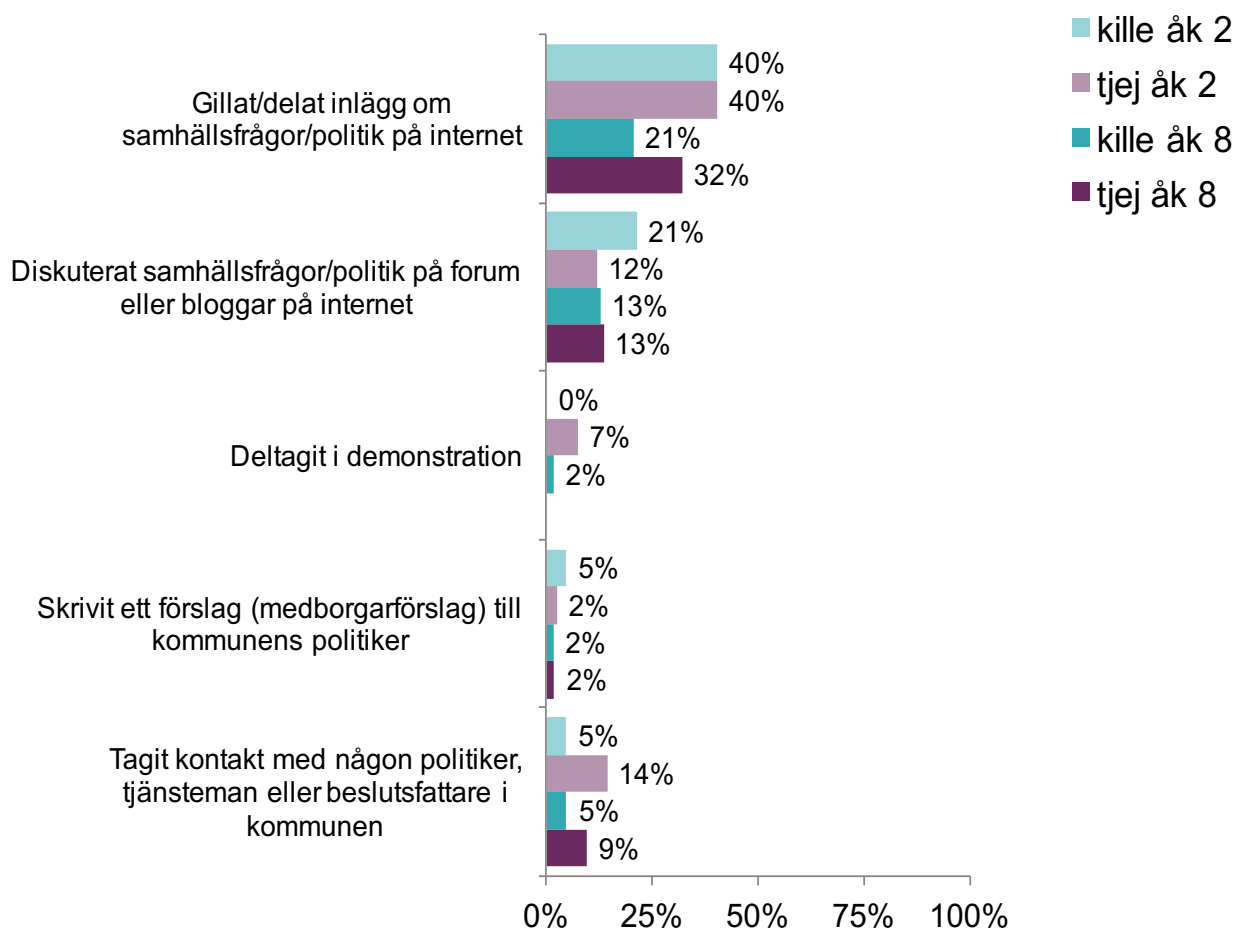
Aktivt samhällsengagemang

Formerna för det politiska engagemanget bland unga har som tidigare nämnts förändrats under senare år. Antalet unga som väljer att bli medlemmar i politiska partier och som är engagerade i de traditionella folkrörelseorganisationerna har minskat. Tidigare nämndes även att det inte nödvändigtvis behöver vara något negativt, men denna utveckling leder samtidigt till att färre unga får erfarenheter av den representativa demokratis beslutsprocesser, som exempelvis gemensamt beslutsfattande. Dessa erfarenheter är viktiga och ses som bidragande till känslan av delaktighet, tillhörighet och ansvarstagande¹.

I Lupp-enkäten ställs inte någon fråga om politiskt engagemang i partier, men däremot finns en fråga om ungdomarna gjort någon aktiv politisk handling eller någon form av engagemang under det senaste året. Vad som framgår i diagram D2 är att flest ungdomar i Hultsfreds kommun har gillat eller delat inlägg om politik eller samhällsfrågor på internet. Mellan 21-40 % av ungdomarna anger att de gjort detta det senaste året. Näst vanligast är det att ha diskuterat samhällsfrågor eller politik på internet, som mellan 13-21 % svarar att de gjort det senaste året.

De övriga formerna för engagemang är tydligt mindre vanliga bland unga. 14 % av tjejerna i årskurs 2 har dock tagit kontakt med någon politiker, tjänsteman eller beslutsfattare i kommunen.

D2. Under de senaste 12 månaderna, har du gjort något av följande?
Andel som svarat "ja"

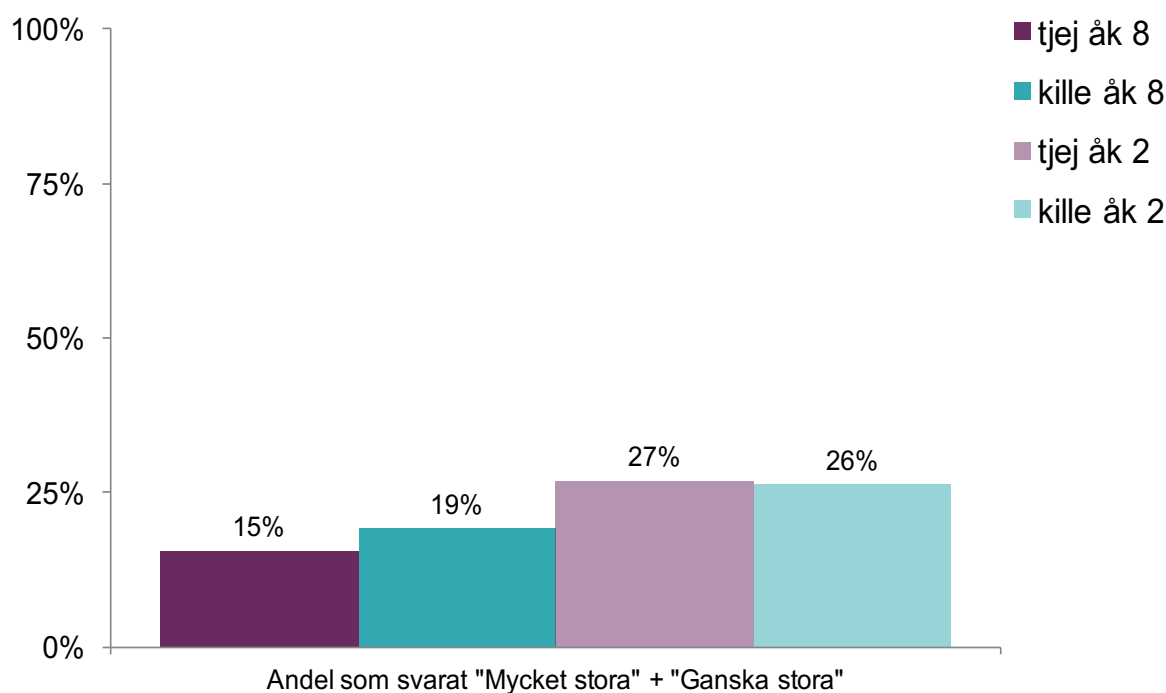


Möjligheter att påverka

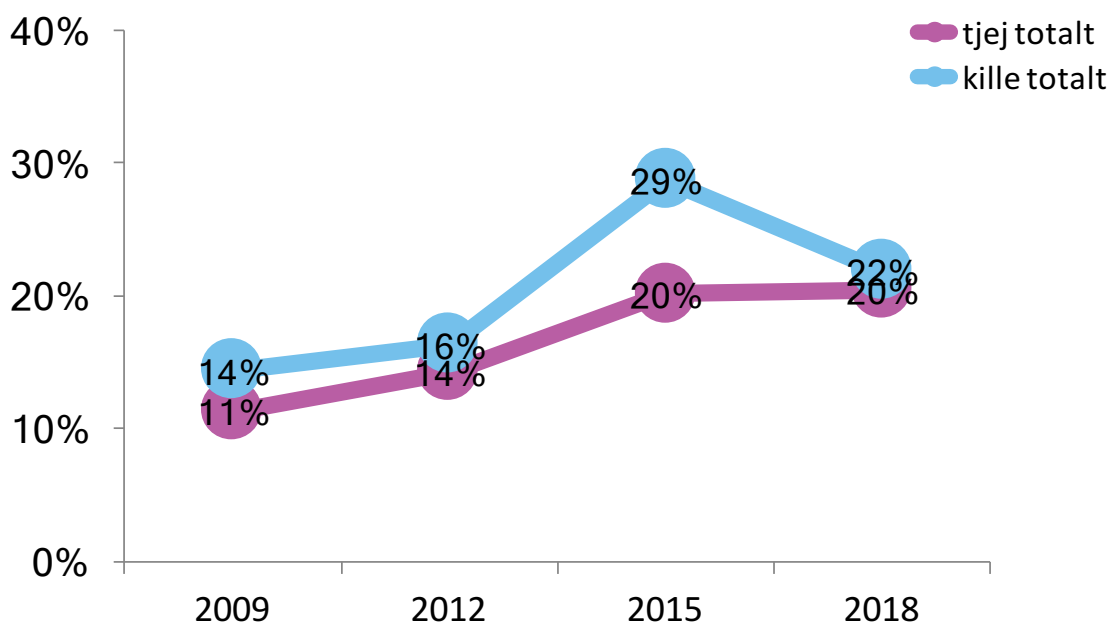
En viktig faktor för att kunna öka ungas delaktighet i kommunen och samhället är att unga faktiskt ser att de har möjligheter att få sin röst hörd. En andel om mellan 15-27 % av ungdomarna Hultsfred svarar att de har mycket eller ganska stora möjligheter att påverka. Gymnasieungdomarna svarar i högre grad än högstadieungdomarna att de ser sig ha möjligheter att föra fram sina åsikter.

Vad gäller utveckling över tid har andelen killar som ser sig ha möjligheter att påverka sedan 2015 minskat. Vad gäller tjejerna är nivån dock oförändrad sedan år 2015.

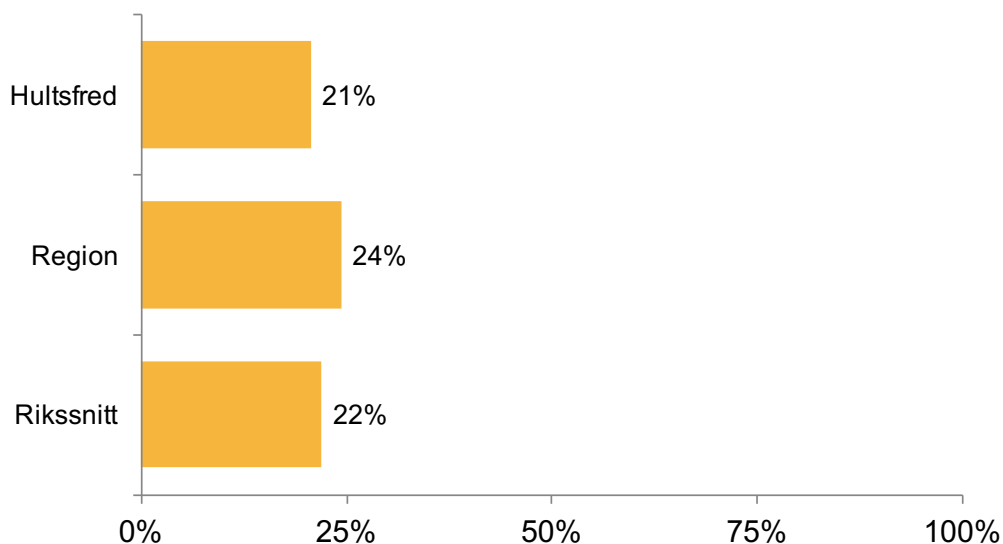
D3. Vilka möjligheter har du att föra fram dina åsikter till dem som bestämmer i kommunen? Andel som svarat "mycket stora" eller "ganska stora" möjligheter



D3a. Andel som ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter: Utveckling över tid



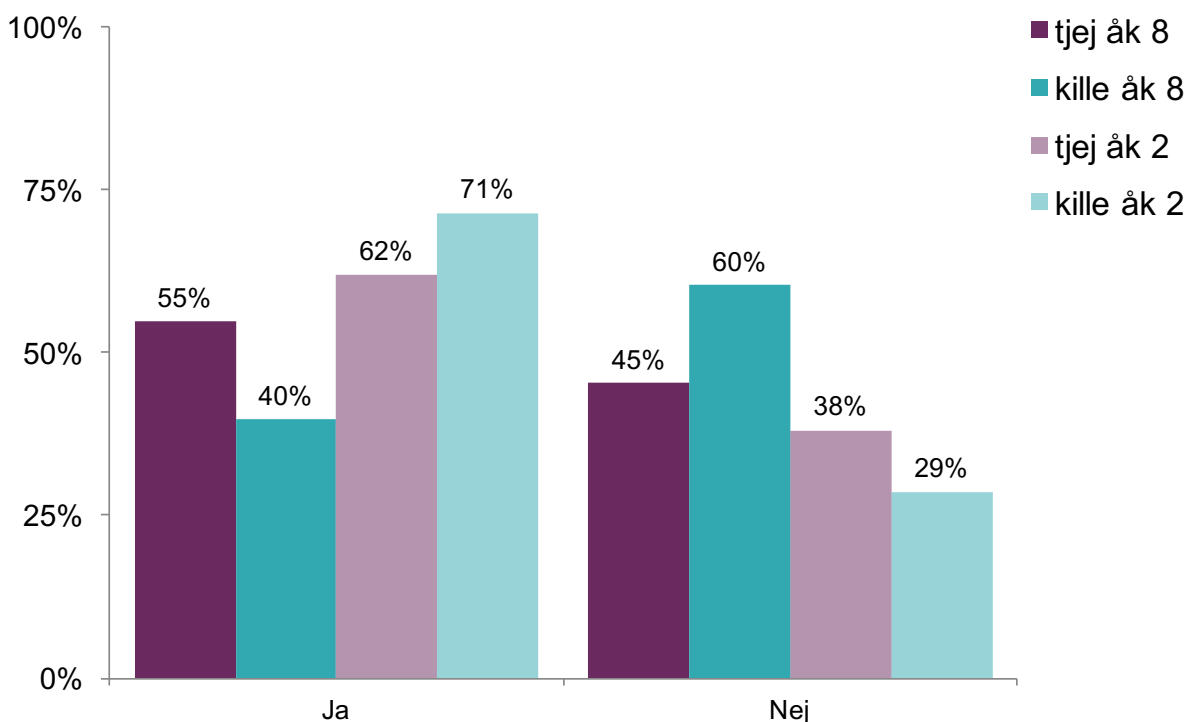
D3b. Andel som ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter: Jämförelser



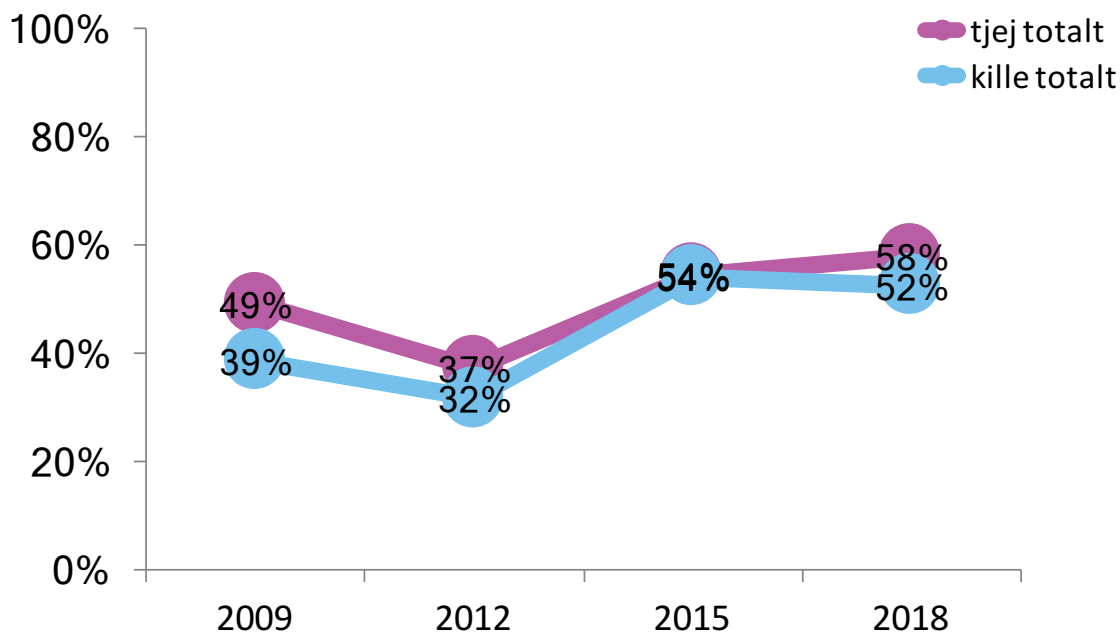
Vill vara med och påverka

Ungdomarna svarade på en fråga om de vill vara med och påverka i frågor som rör sin kommun. 55 % totalt svarar att de vill vara med. Tjejer är i något högre grad än killar intresserade. Över tid kan vi se att det resultatet är på samma nivå som år 2015, se diagram D4a.

D4. Vill du vara med och påverka i frågor som rör din kommun?

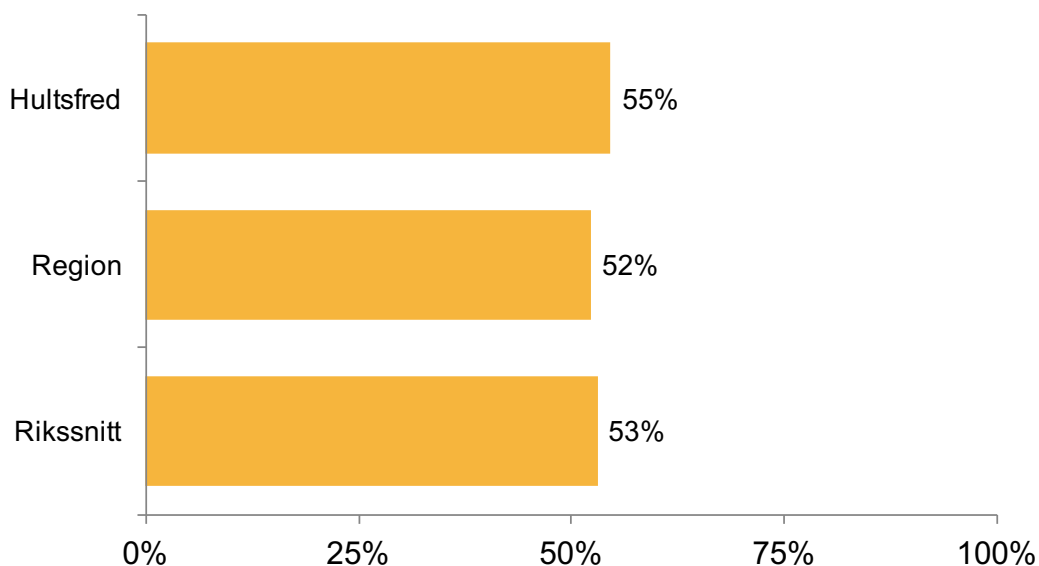


D4a. Andel som vill påverka i kommunen: Utveckling över tid



I diagrammet nedan framgår att andelen ungdomar i Hultsfred vill påverka i kommunen är något högre än regionsnitt och rikssnitt.

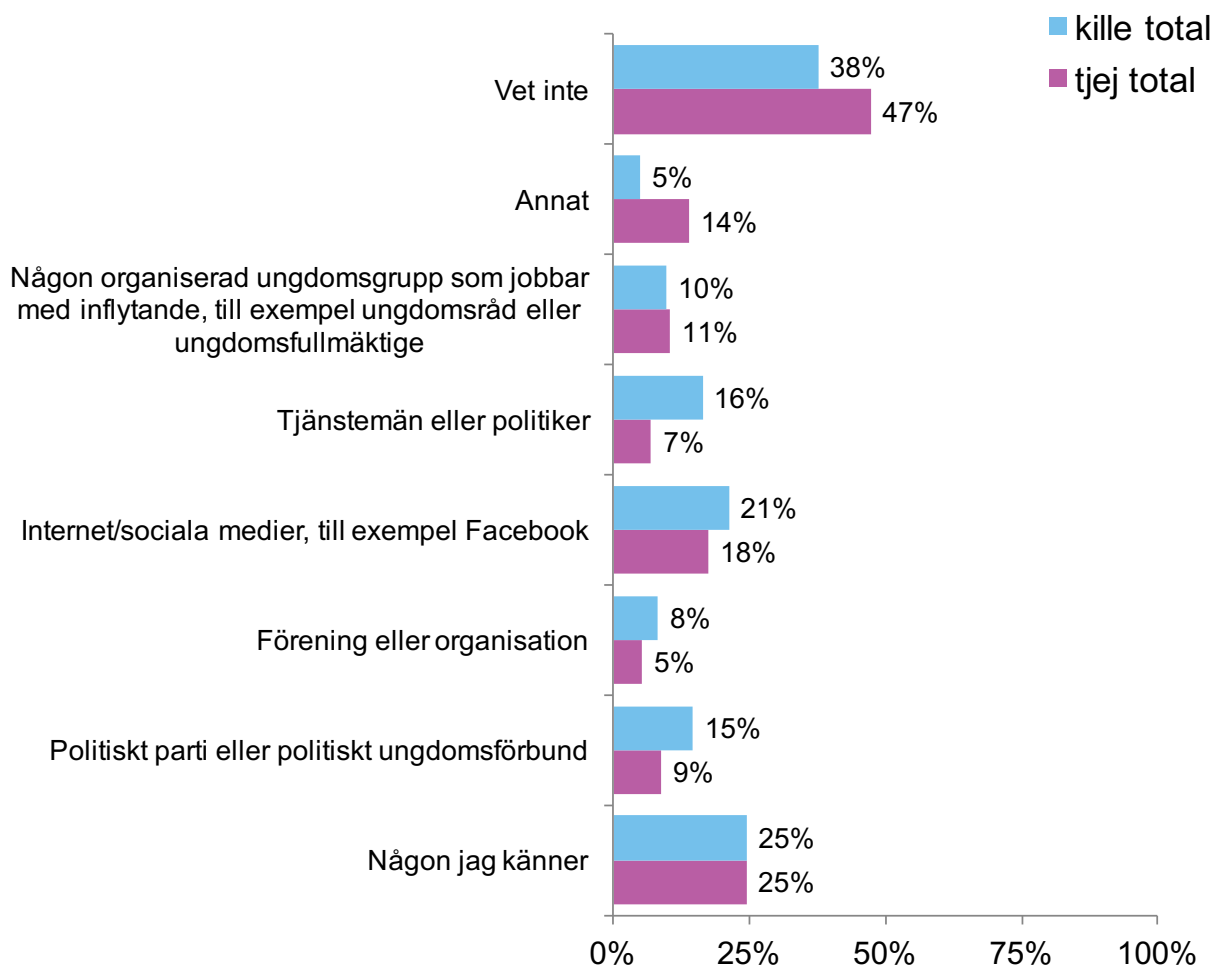
D4b. Andel som vill påverka i kommunen: Jämförelser



De som svarade att de vill påverka i kommunen fick en följdfråga gällande vem de skulle vända sig till om de vill påverka något. En andel om 43 % totalt svarar att de inte vet vart de skulle vända sig. En fjärdedel svarar att de skulle vända sig till någon de känner och en dryg femtedel att de skulle vända sig till internet/sociala medier. Killar svarar i högre grad än tjejer att de skulle vända sig till ett politiskt parti/ ungdomsförbund eller till en tjänsteman eller politiker.

D4c. Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun?

Besvarades endast av de som svarat att de vill påverka



D4c. Vad vill du påverka?

Ungdomarna som svarade att de ville påverka kunde även i fritext ta upp vad för typ av frågor de skulle vilja påverka. Många ungdomar har kommenterat att de vill påverka i frågor som rör skolan. Några nämner att de vill förbättra skolan generellt, medan andra nämner att de vill påverka skolsystemet, mobbning, elevinflytande, skolarbetet och minska matsvinnet.

Flera ungdomar vill påverka i frågor som rör deras fritid och vad det finns för aktiviteter i kommunen. Annat som nämns är bland annat jämlikhet, invandring, miljö, trygghet i offentliga miljöer, kollektivtrafiken och arbetsmarknaden. Några utvalda citat redovisas på följande sida.

”Mer rätt i samhället man ska kunna gå runt i stan och va trygg. Det vill jag genom att det ska finnas poliser”

”Skolan och hur elever ska må bättre och vilja gå till skolan”

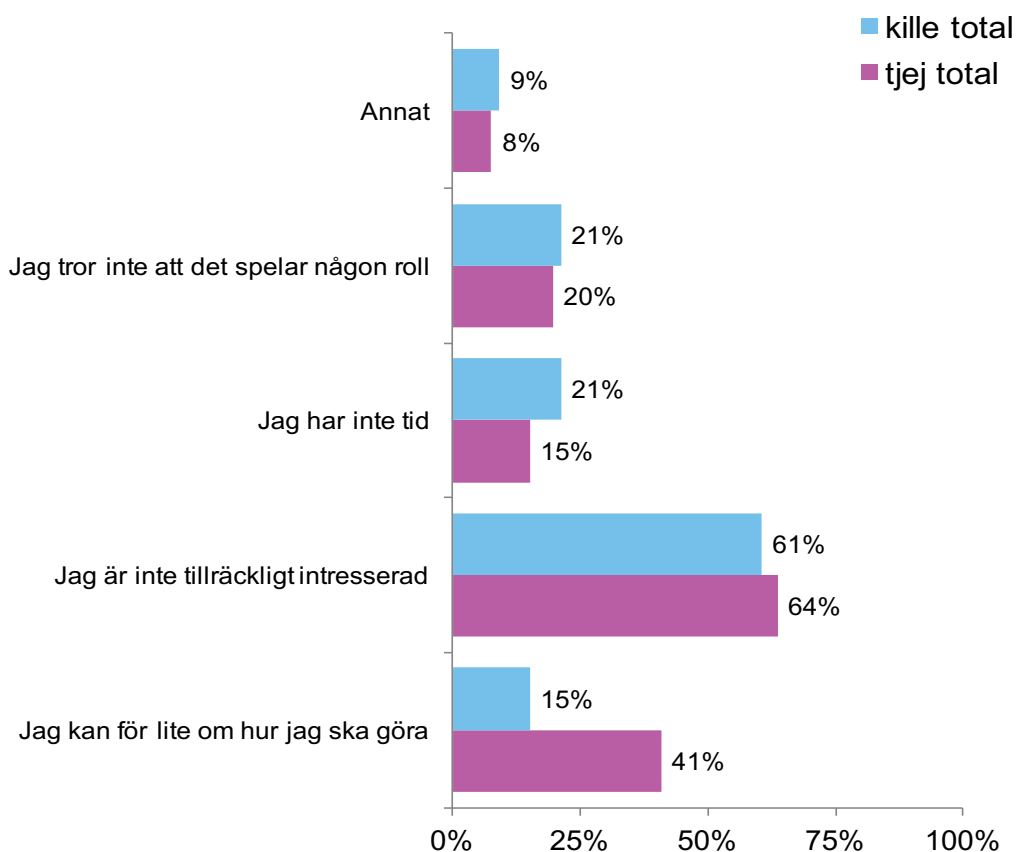
”Hur kommunen utvecklas, vad som ska och inte ska byggas till exempel.”

De som inte vill påverka

De som på fråga D4 svarade att de inte vill vara med och påverka i kommunen fick svara på en fråga om varför de inte vill det, se diagram D4d nedan.

Majoriteten, 64 % av tjejerna och 61 % av killarna, svarar att de inte är intresserade. 41 % av tjejerna och 21 % av killarna svarar att de kan för lite om hur de ska göra. Runt 20 % totalt svarar att de inte tror att det spelar någon roll eller att de inte har tid.

D4d. Vilken eller vilka är anledningarna till att du inte vill vara med och påverka?
Besvarades endast av de som svarat att de inte vill påverka

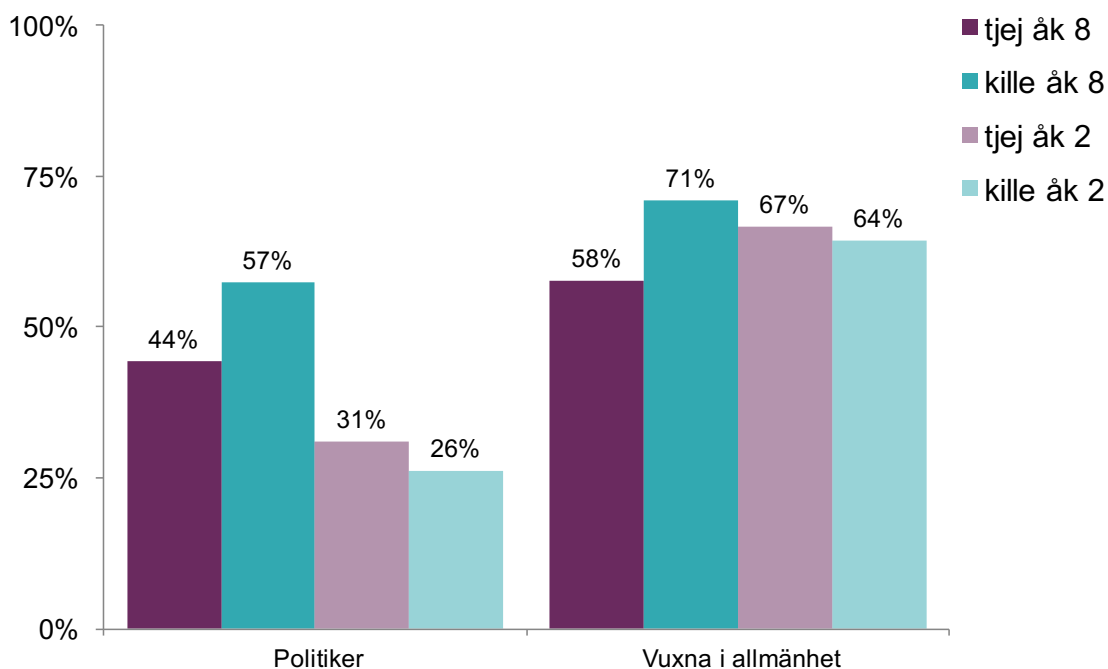


Förtroende för vuxna och politiker

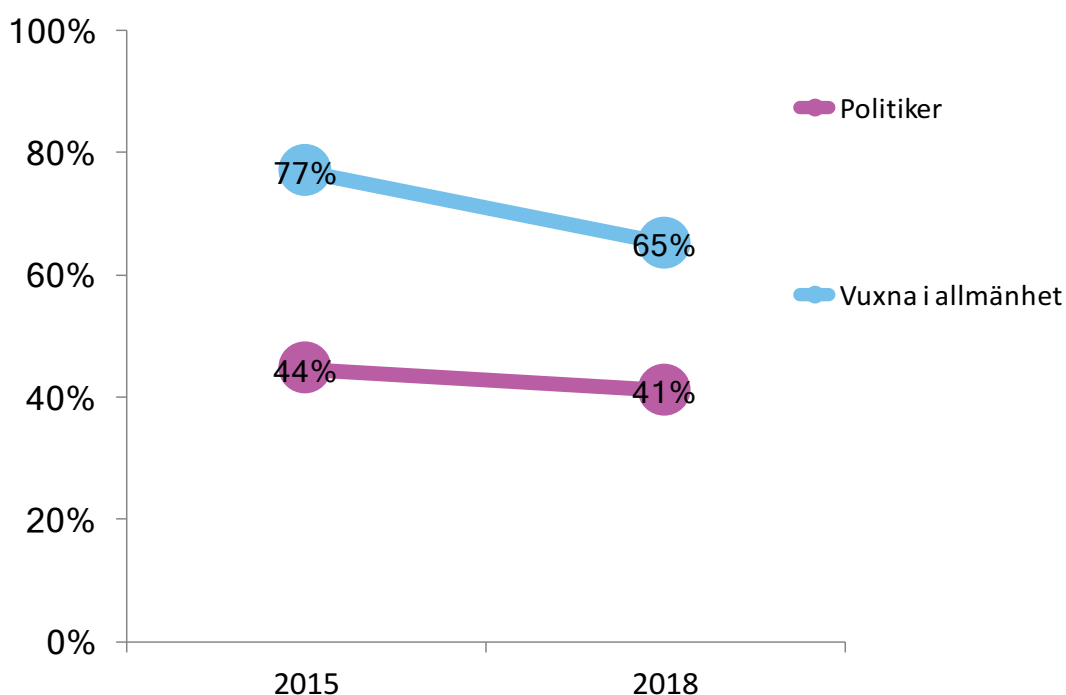
Ungdomarna svarade på en fråga om hur stort förtroende de har för vuxna i allmänhet respektive politiker. Vad som framgår är att 65 % totalt i Hultsfred har förtroende för vuxna i allmänhet. En tydligt mindre andel, 41 %, svarar att de har förtroende för politiker.

Över tid ser vi att andelen som svarar att de har förtroende för vuxna minskat sedan år 2015, från 77 % till 65 %.

D5. Hur stort eller litet förtroende har du för följande vuxna personer?
Andel som svarat "mycket stort" eller "ganska stort" Utveckling över tid



D5a. Hur stort eller litet förtroende har du för följande vuxna personer?
Andel som svarat "mycket stort" eller "ganska stort" Utveckling över tid





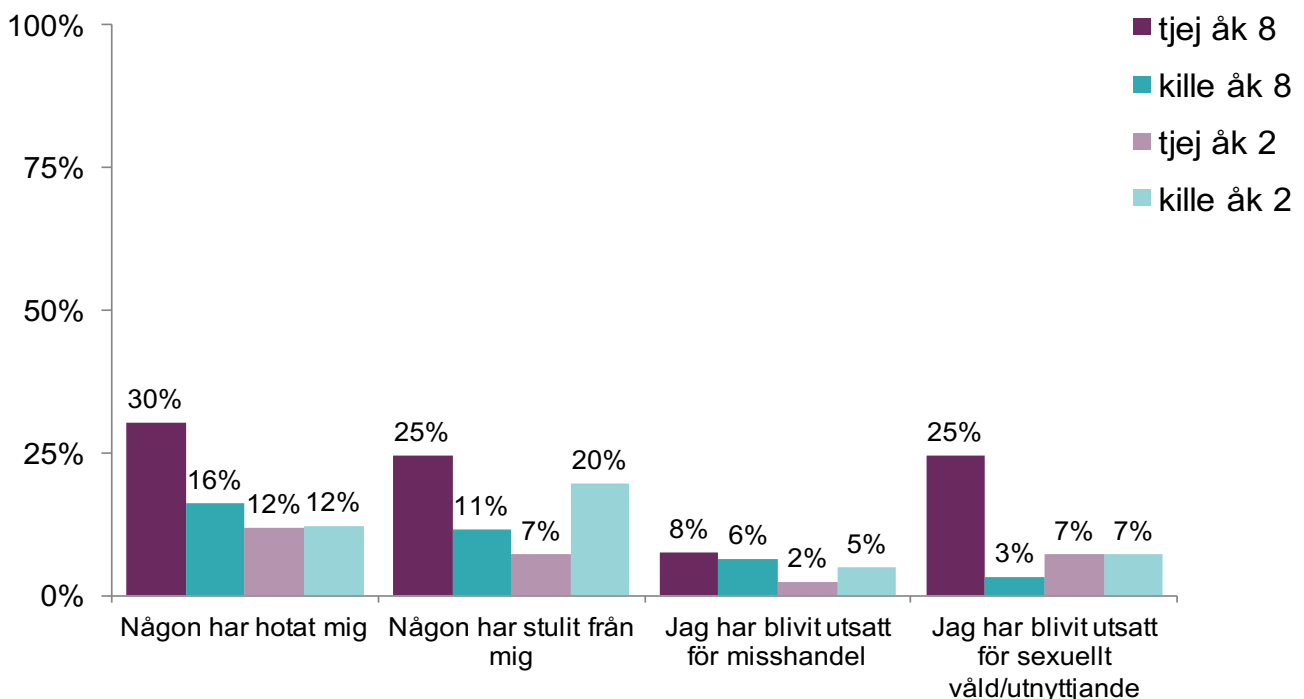
Att så många unga som möjligt får trygga uppväxtvillkor möjliggör en bra start i livet och goda möjligheter att utvecklas. Utsatthet för mobbning, kränkningar, trakasserier och våld påverkar hälsan och känslan av trygghet hos unga. MUCF konstaterar att en av de faktorer som påverkar ungas hälsa i störst utsträckning är om man under den senaste tiden har blivit utsatt för någon form av mobbning, men även andra former av utsatthet tas upp (hot, misshandel, utnyttjande)¹. Otrygghet och utsatthet kan även påverka den utsattes möjligheter till kunskapsutveckling i skolan och således potentiellt påverka möjligheterna för individen i framtiden. Att få bukt med denna typ av problem är därmed viktigt ur flera perspektiv.

Utsatthet för brott och otrygga situationer

I enkäten ställdes en fråga om man har blivit utsatt för någon otrygg situation de senaste sex månaderna. Som det framgår i diagram E1 är det totalt sett flest som svarar att de utsatts för hot. En liknande andel svarar att de utsatts för stöld. Tjejer i årskurs 8 är den grupp som utsatts i störst utsträckning för samtliga otrygga situationer. En fjärdedel av högstadietjejerna svarar att de utsatts för sexuellt våld/utnyttjande, att jämföra med en andel mellan 3-7 % för resten av ungdomarna.

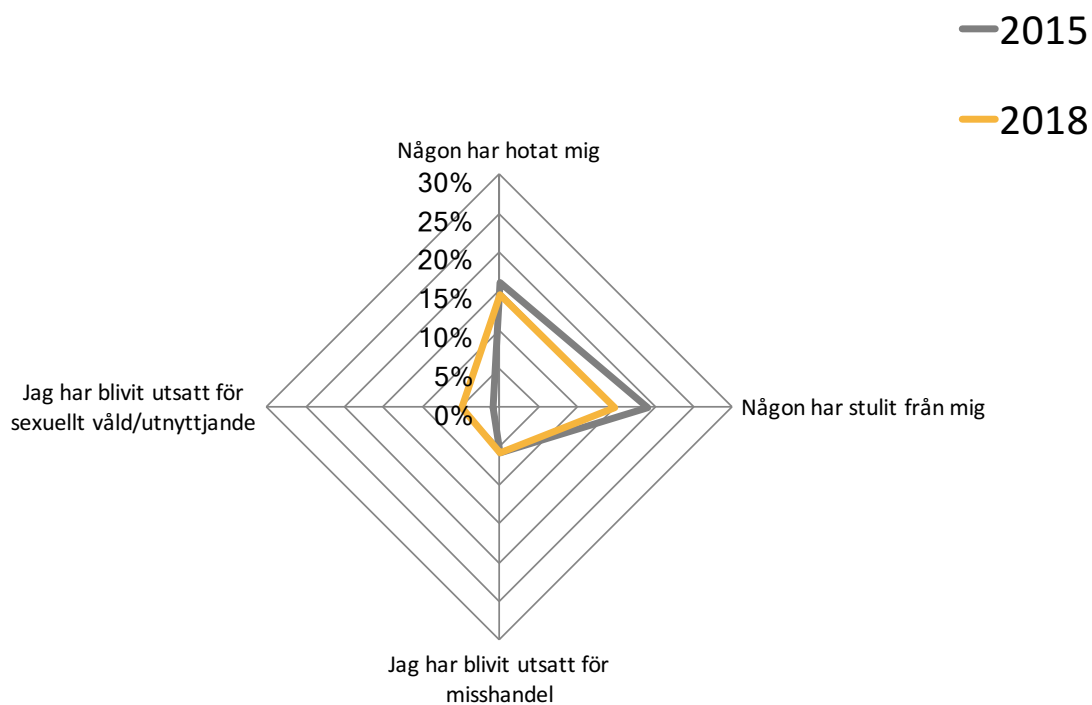
På följande sida kan vi se att andelen tjejer som svarar att de utsatts för de olika typerna av otrygga situationer ökat från år 2015 med undantag för misshandel som är på samma nivå, se diagram E1b. Bland killarna har utsattheten för sexuellt våld ökat, medan ingen större förändring skett gällande utsatthet för de övriga situationerna (se diagram E1a).

E1. Nu vill vi att du tänker tillbaka på de senaste sex månaderna. Har något av detta hänt dig? Andel som svarat "ja"

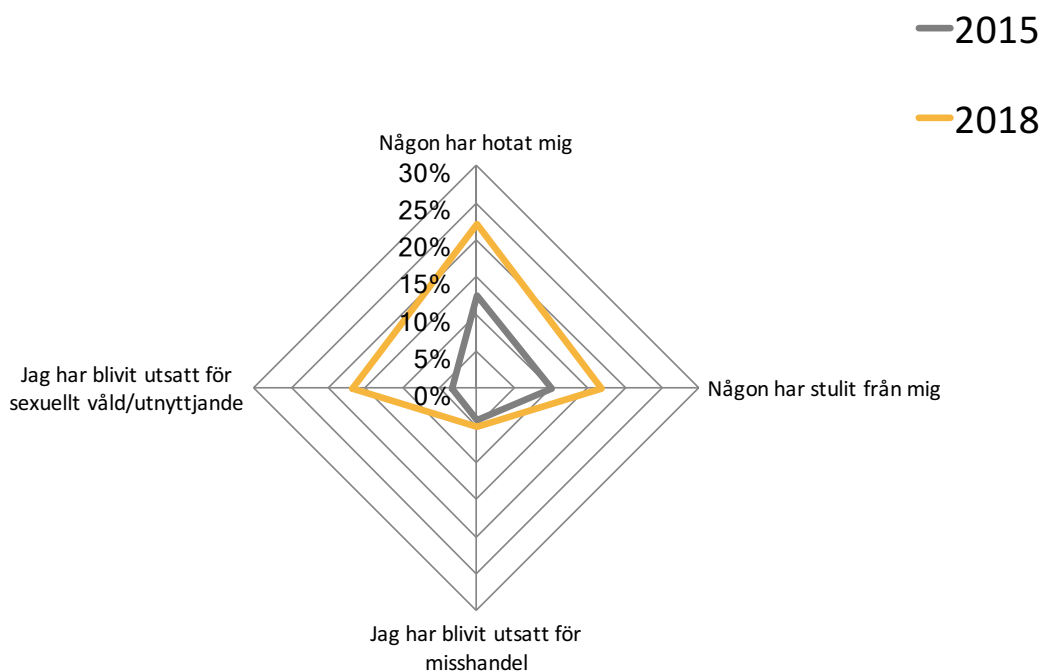


¹ MUCF 2007: Fokus 07: En analys av ungas hälsa och utsatthet

E1a. Killar totalt: Har något av detta hänt dig? Andel "ja"
Utveckling över tid



E1b. Tjejer totalt: Har något av detta hänt dig? Andel "ja"
Utveckling över tid



Andelen som utsatts för sexuellt våld/utnyttjande i Hultsfreds kommun är högre än i regionsnitt som rikssnitt, se diagram E1c på nästa sida.

E1c. Har något av detta hänt dig? Andel ja: Jämförelser

	Någon har hotat mig	Någon har stulit från mig	Jag har blivit utsatt för misshandel	Jag har blivit utsatt för sexuellt våld/utnyttjande
Hultsfred	18%	15%	5%	11%
Region	19%	13%	6%	6%
Rikssnitt	19%	14%	5%	5%

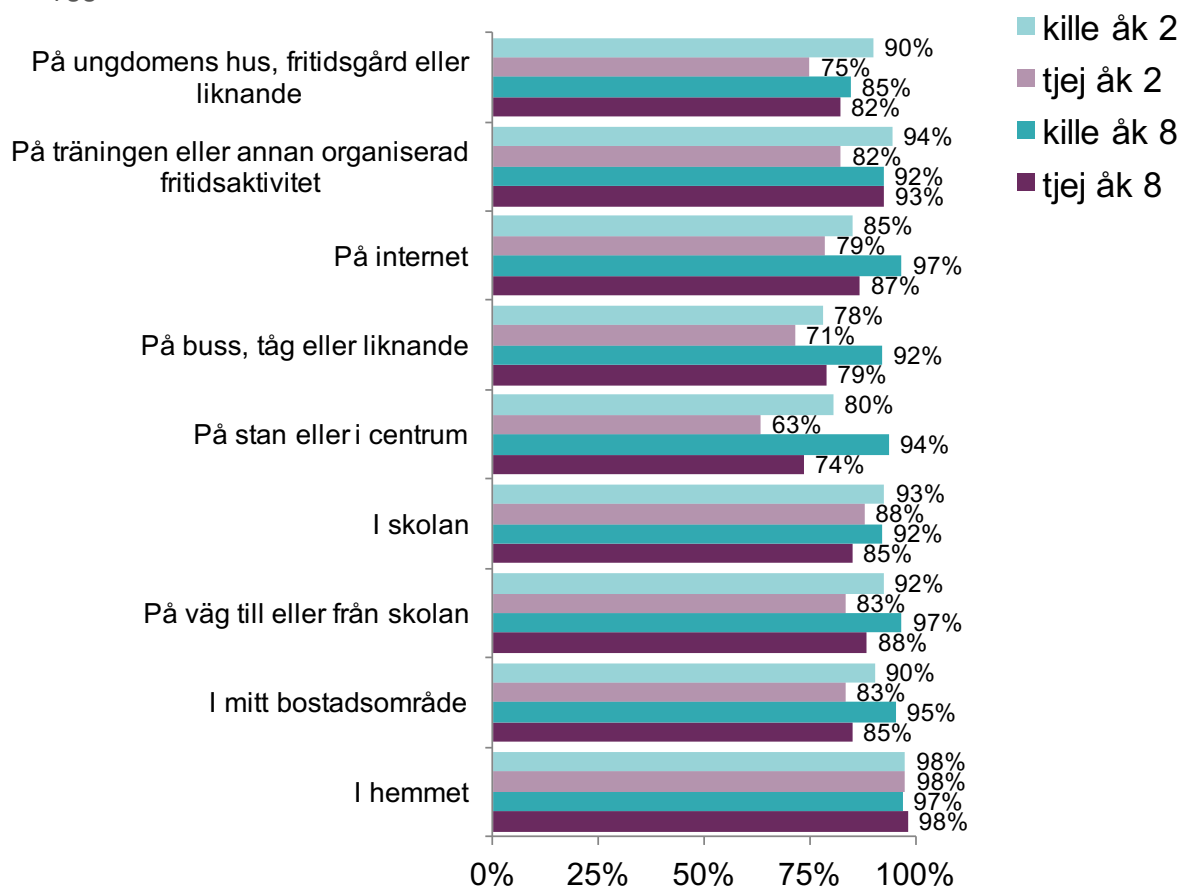
Trygghet

Ungdomarna fick svara på en fråga om hur trygga de upplever att de är på olika fysiska platser i kommunen samt på internet. Som det framgår i diagram E2 är en hög andel, 98 %, alltid eller oftast trygga i hemmet. Mer än 90 % är känner sig även trygga på väg till eller från skolan och på träningen och en nästan lika stor andel är trygga i sitt bostadsområde, i skolan och på internet.

Över tid har inga större förändringar skett, se diagram E2a och E2b.

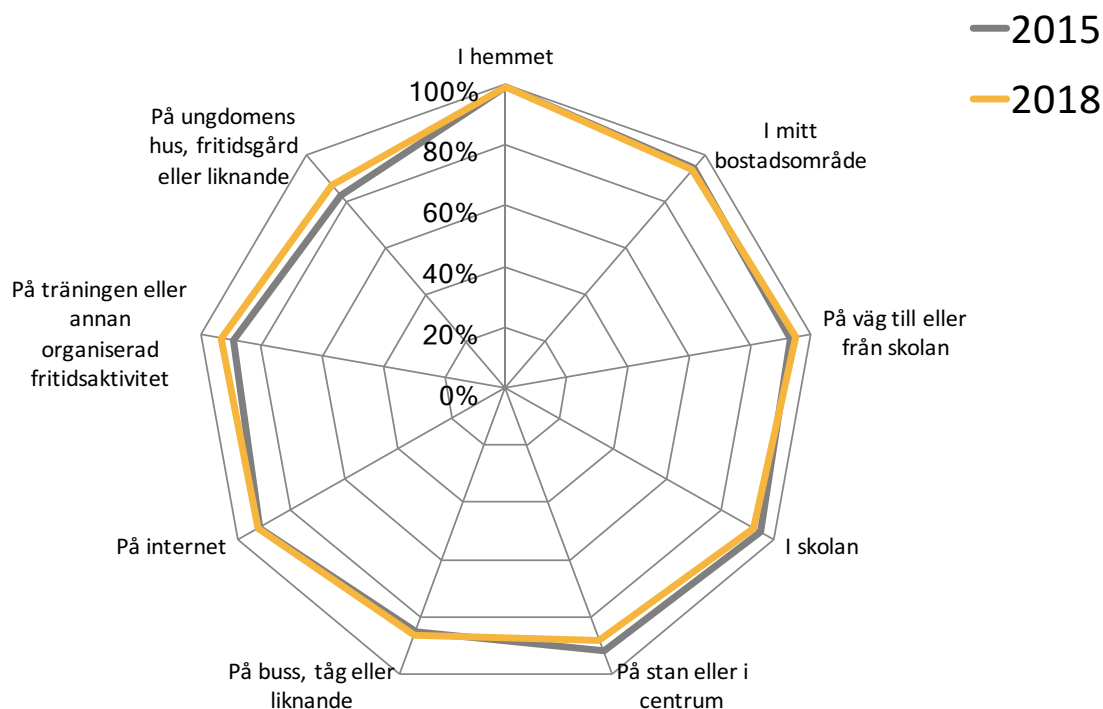
I tabellen på nästa sida görs en jämförelse mellan Hultsfred, regionsnittet och rikssnittet. Ungdomarna i Hultsfred känner sig ungefär lika trygga, undantaget i bostadsområdet där tryggheten är något lägre i Hultsfred. Ungdomarna i Hultsfred är också något tryggare på fritidsgårdar.

E2. Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen? * Andel som svarat att de "alltid" eller "oftast" är trygga

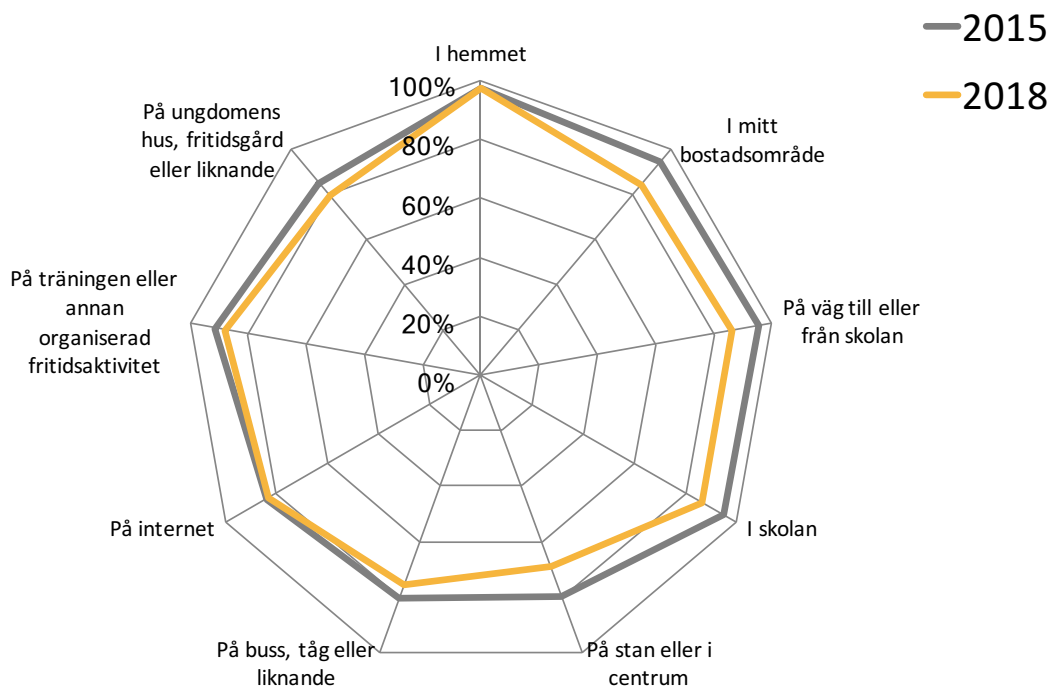


*Siffrorna i diagrammet och tabellen ovan visar endast de som svarat på frågan, dvs. svarsalternativet "ej aktuellt" är borträknat på alternativen "på ungdomens hus, fritidsgård" samt "på träningen eller annan fritidsaktivitet" samt "i skolan" och "på väg till/från skolan". Andelen som svarat "ej aktuellt" på fritidsgårdsalternativet är 33 %. Andelen som svarat vet ej på träning/fritidsaktivitet är 17 %. Andelen som svarat ej aktuellt på övriga är omkring 1 %.

E2a. Kille totalt: Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen?* Andel som svarat "alltid" eller "oftast"
Utveckling över tid



E2b. Tjej totalt: Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen?* Andel som svarat "alltid" eller "oftast"
Utveckling över tid



E2c. Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen?* Andel som svarat "alltid" eller "oftast"
Jämförelser

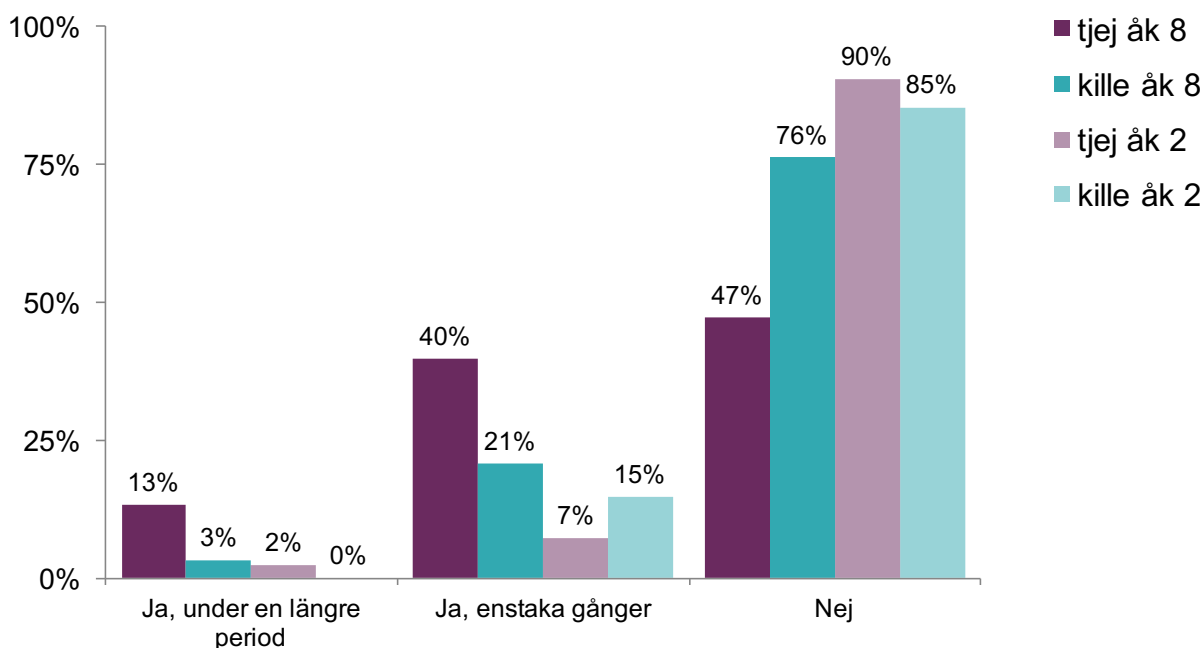
	I hemmet	I mitt bostadsområde	På väg till eller från skolan	I skolan	På stan eller i centrum	På buss, tåg eller liknande	På internet	På träningen	På fritidsgård
Hultsfred	98%	89%	91%	89%	79%	81%	88%	91%	84%
Region	97%	93%	93%	90%	81%	80%	89%	93%	81%
Rikssnitt	97%	94%	93%	91%	81%	80%	88%	92%	79%

*Siffrorna i diagrammet och tabellen ovan visar endast de som svarat på frågan, dvs. svarsalternativet "ej aktuellt" är borträknat

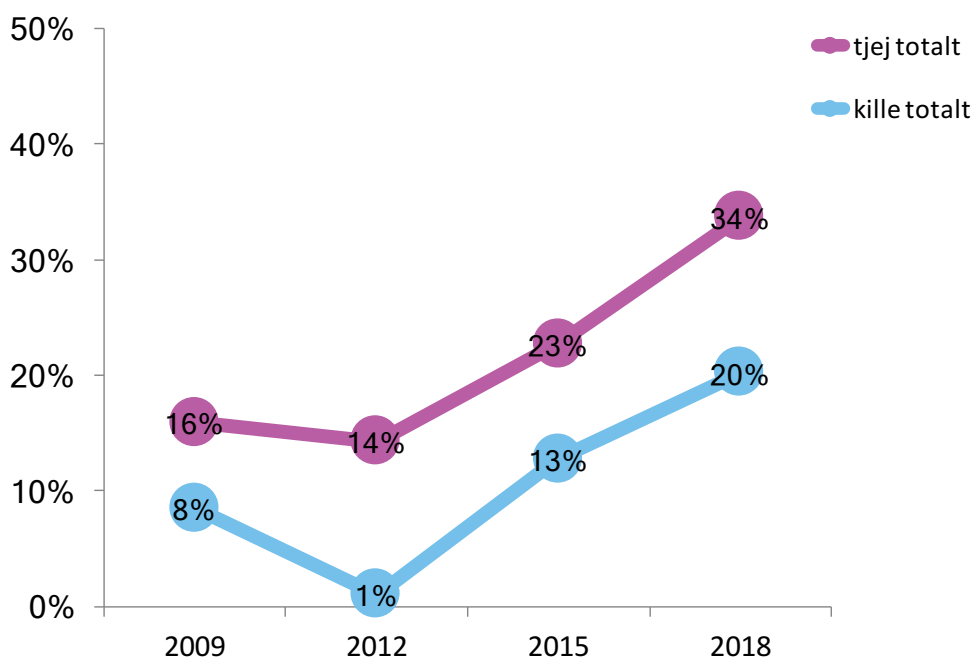
Mobbning och trakasserier

I denna del redovisas frågor som rör utsatthet för mobbning och trakasserier. Som tidigare nämnt är utsatthet för mobbning något som tydligt påverkar hälsan. Vad som framgår är att tjejer i årskurs 8 är mer utsatta än övriga grupper. Totalt svarar 53 % av högstadietjejerna att de utsatts enstaka gånger eller en längre period. Bland övriga grupper är andelen lägre, mellan 9-24 %. I diagram E3a framgår att andelen unga i Hultsfred som utsatts för mobbning ökat från år 2015.

E3. Under de senaste sex månaderna, har du blivit mobbad, trakasserad eller utfryst?

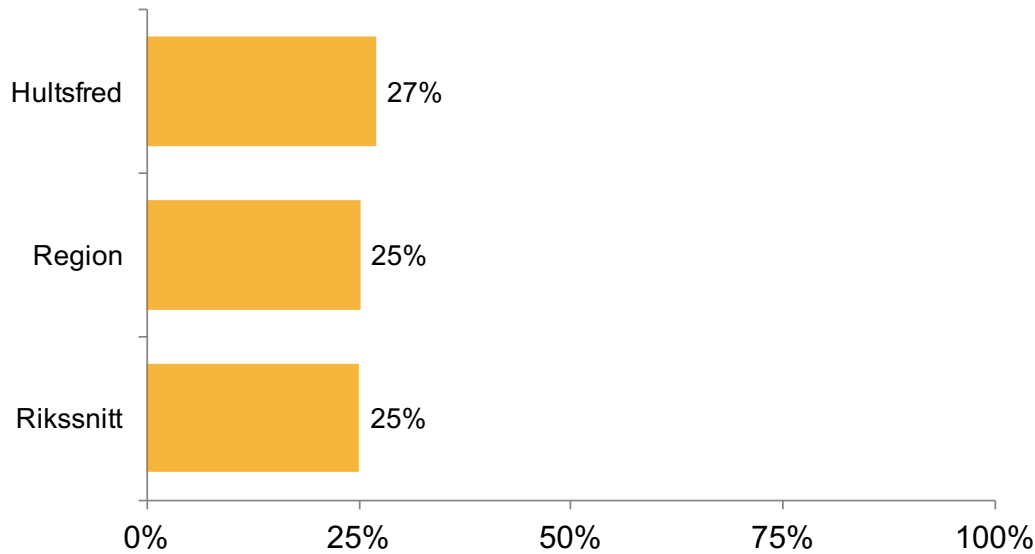


E3a. Andel som svarat "ja" på frågan om mobbning/trakasserier/utfrysning
Utveckling över tid**



**OBS! 2012 och tidigare fanns endast alternativen "ja" och "nej". I 2015 och 2018 års enkät fanns "ja, längre period", "ja, enstaka gånger", "nej". I diagrammet ovan är dessa sammanslagna. Detta påverkar jämförbarheten till år 2012 och tidigare.

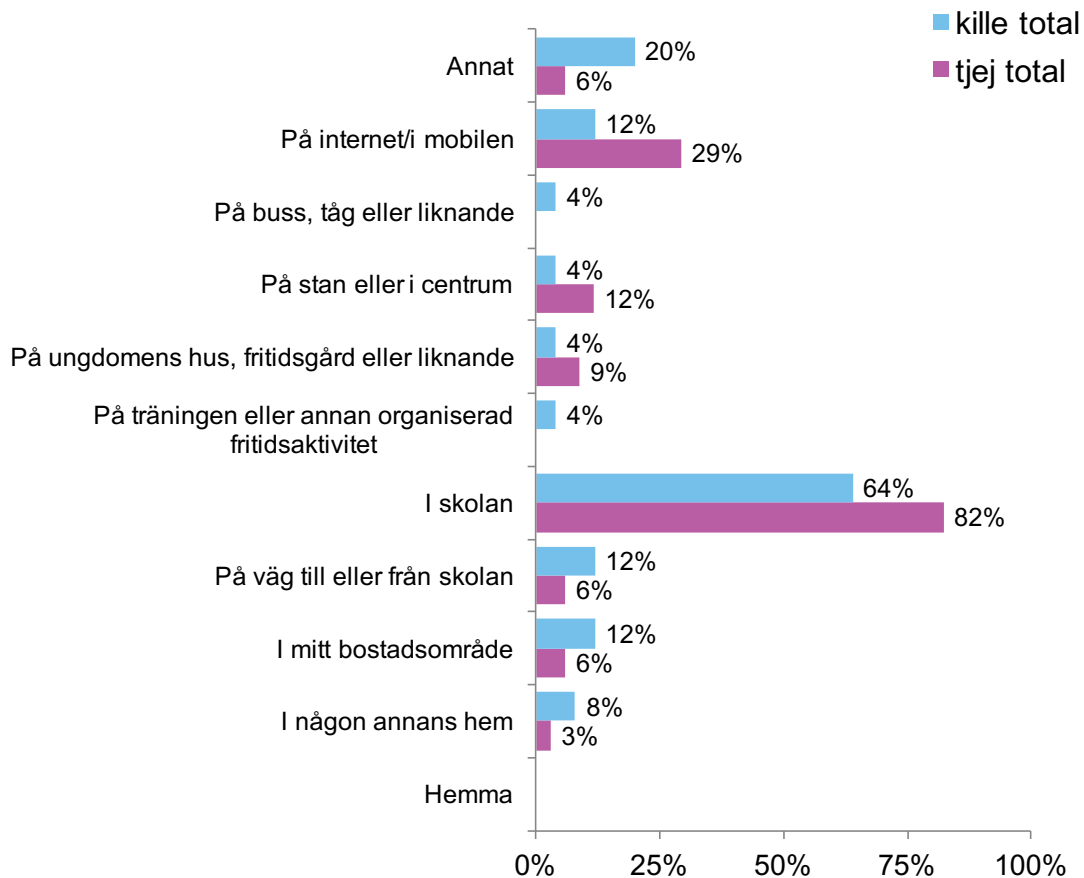
E3b. Andel som svarat "ja" på frågan om mobbning/trakasserier/utfrysning: Jämförelser



Majoriteten (82 % av tjejerna och 64 % av killarna) av de som utsatts för mobbning det senaste halvåret svarar att de blivit utsatta i skolan. En andel om 29 % av killarna och 12 % av tjejerna svarar att de utsatts på internet eller i mobilen. 12 % av tjejerna svarar att de utsatts på stan eller i centrum och 12 % av killarna att de utsatts i sitt bostadsområde och/eller till och från skolan.

E3c. Var blev du mobbad, trakasserad eller utfrysad?

Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för mobbning/trakasserier/utfrysning

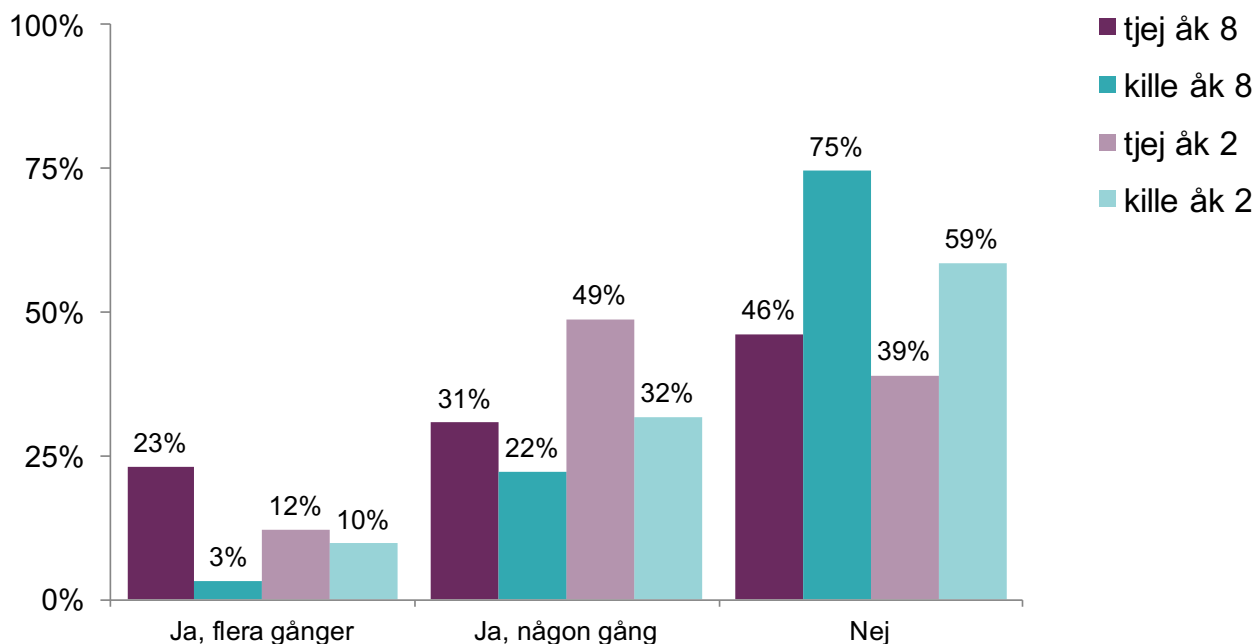


Orättvis behandling

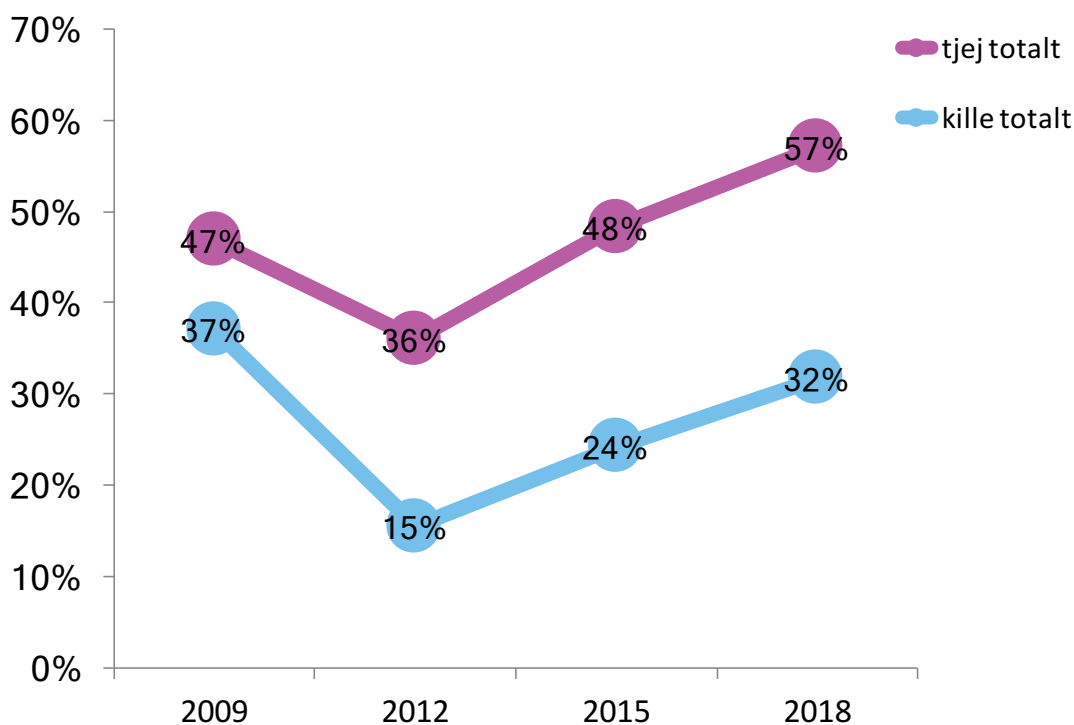
Ungdomarna fick även ange om de blivit orättvist behandlade på ett sätt som gjort att de mått dåligt. Tjejer svarar i högre grad än killar att de utsatts, i synnerhet tjejer i årskurs 2. Andelen som utsatts har ökat över tid bland både tjejer och killar, se diagram E4a.

I diagram E4b på följande sida framgår det att majoriteten av de som utsatts har blivit utsatta av andra elever eller ungdomar. Näst vanligast är att ha blivit utsatt av personal inom skolan.

E4. Har du de senaste sex månaderna, har du upplevt att du har blivit orättvist behandlad på ett sätt så att du har mått dåligt?

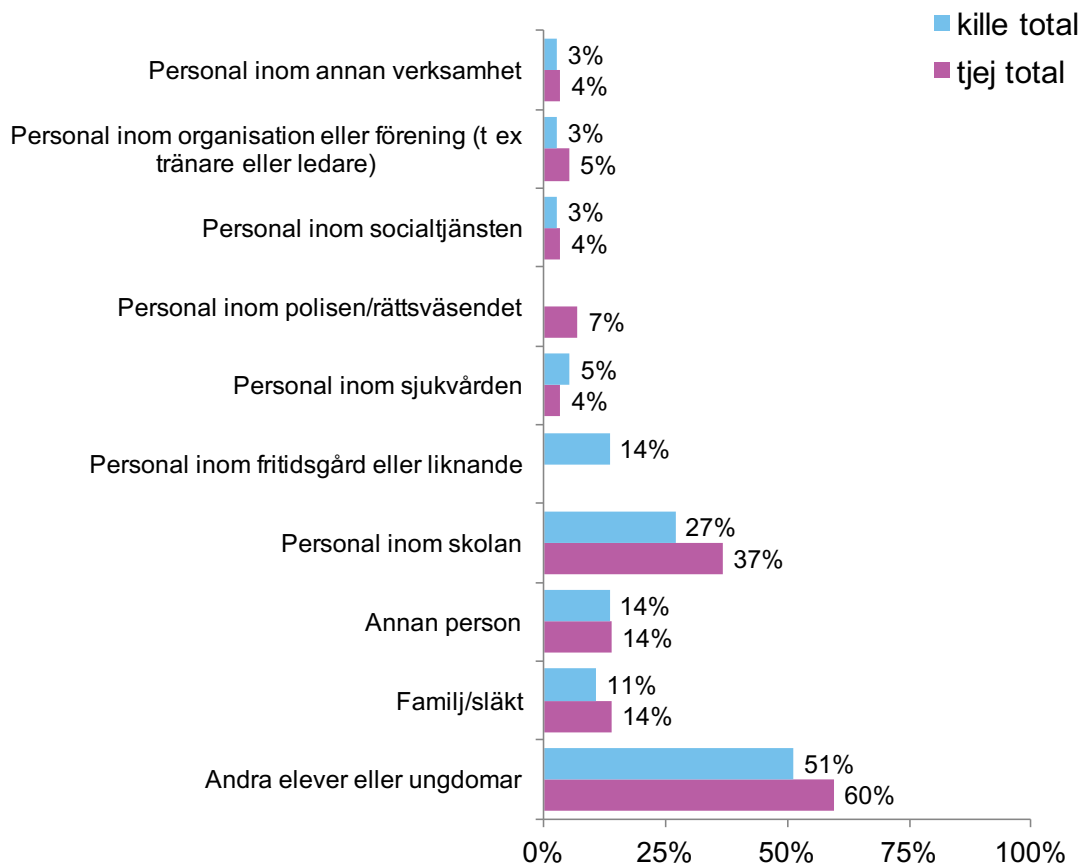


E4a. Andel utsatta för orättvis behandling (flera gånger + någon gång)
Utveckling över tid



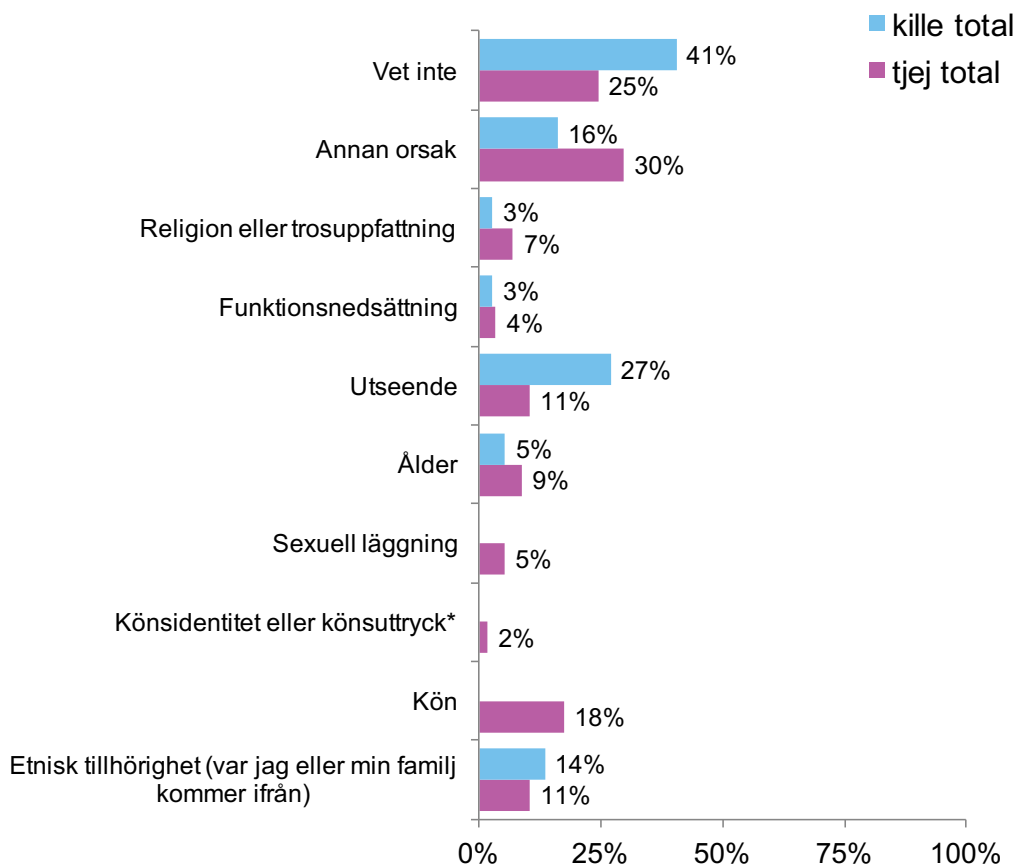
E4b. Vem eller vilka har du känt dig orättvist behandlad av?

Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för orättvis behandling



E4c. Av vilken eller vilka orsaker tror du att du blev orättvist behandlad?

Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för orättvis behandling

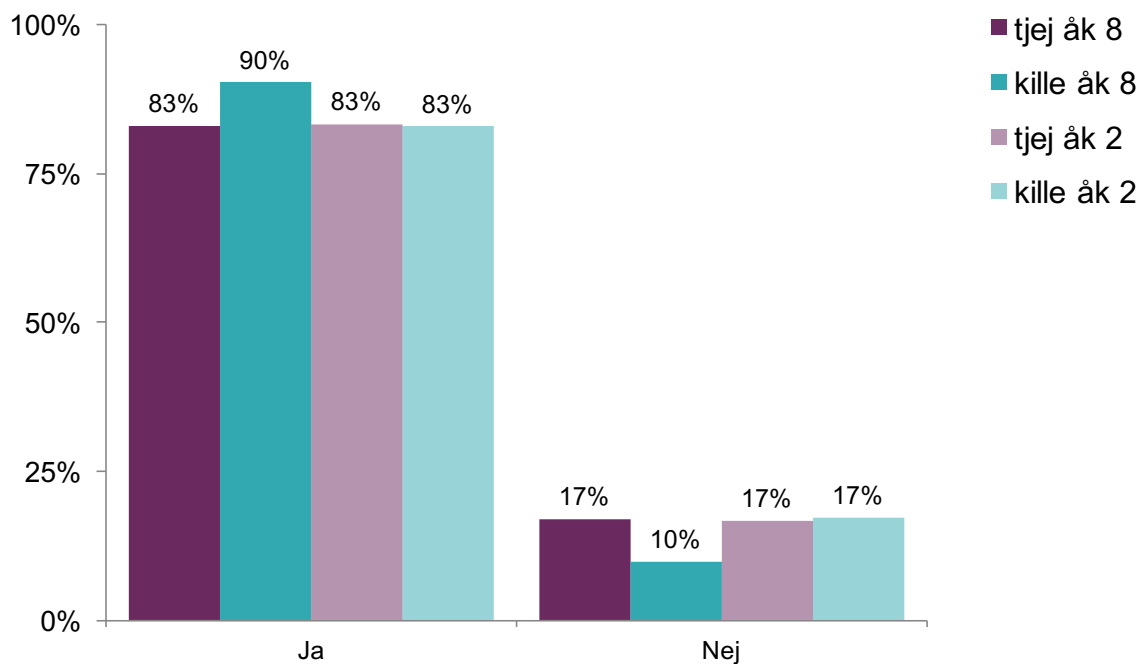


Stöd och hjälp

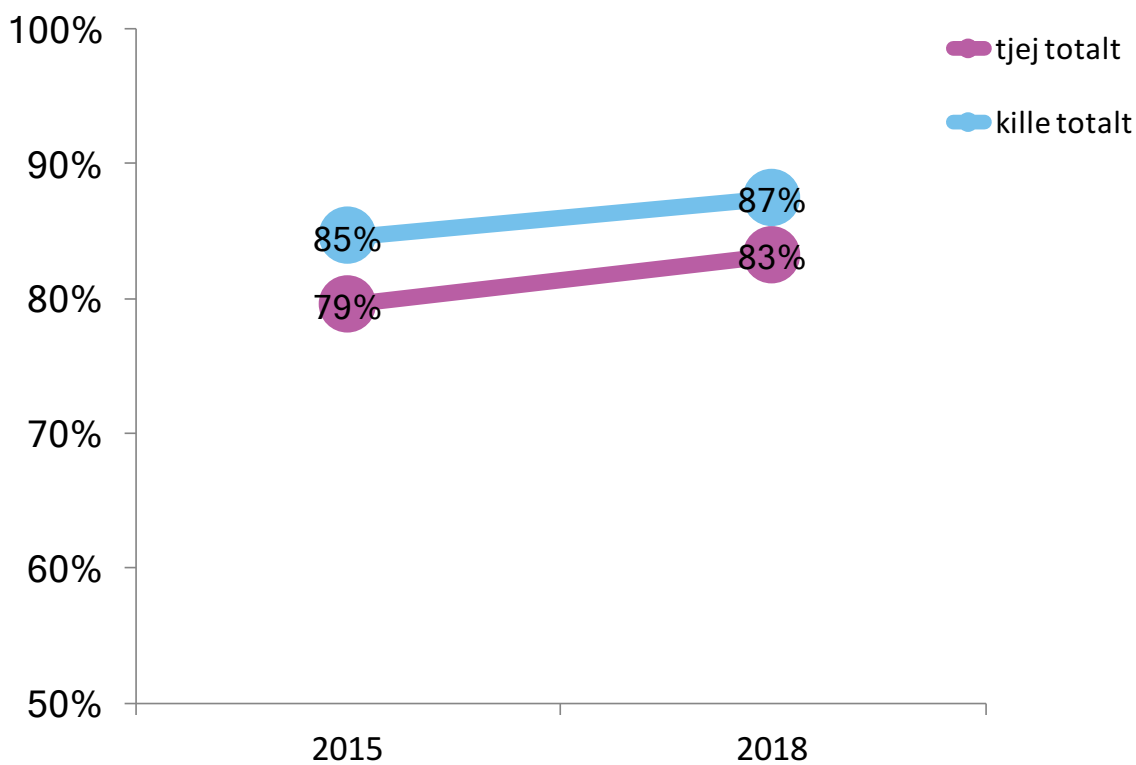
En hög andel, mellan 83-90 % av ungdomarna svarar att de vet vart de kan vända sig om de blir illa behandlade eller mår dåligt.

Över tid har andelen tjejer och killar som vet vart de ska vända sig ökat något.

E5. Vet du vart du kan vända dig för att få stöd om du skulle bli illa behandlad eller må dåligt?



E5a. Vet du vart du kan vända dig för att få stöd om du skulle bli illa behandlad eller må dåligt?
Andel ja: Utveckling över tid





I Lupp-enkäten finns även ett avsnitt som rör ungas hälsa. En god hälsa tidigt i livet leder till att unga kan skapa goda sociala relationer och tillgodogöra sig utbildning. Detta påverkar i sin tur bland annat möjligheterna till trygghet, arbete och inkomst. Ungas hälsa är därför avgörande för flertalet andra aspekter senare livet. Idag finns det dock stora skillnader i ungas hälsa, bland annat utifrån om man är kille eller tjej, vilken bakgrund man har och familjens ekonomiska situation. Det finns också hälsoskillnader mellan personer i särskilt utsatta situationer och den övriga befolkningen. Särskilt tydliga är dessa skillnader för personer med funktionsnedsättning, HBTQ-personer och vissa nationella minoriteter¹.

Ungas hälsa, i synnerhet den psykiska hälsan, har uppmärksammats i ett flertal rapporter under 2000-talet. Det konstateras att de flesta ungdomar i Sverige mår bra, men att psykisk ohälsa och psykosomatiska besvär har ökat betydligt de senaste årtiondena, för att under den senaste åren ha stannat på en relativt konstant och hög nivå i jämförelse med resten av befolkningen². Ungas psykiska hälsa är därför även ett av de prioriterade områdena i den nationella ungdomspolitiken.

Relationer och nöjdhet med livet

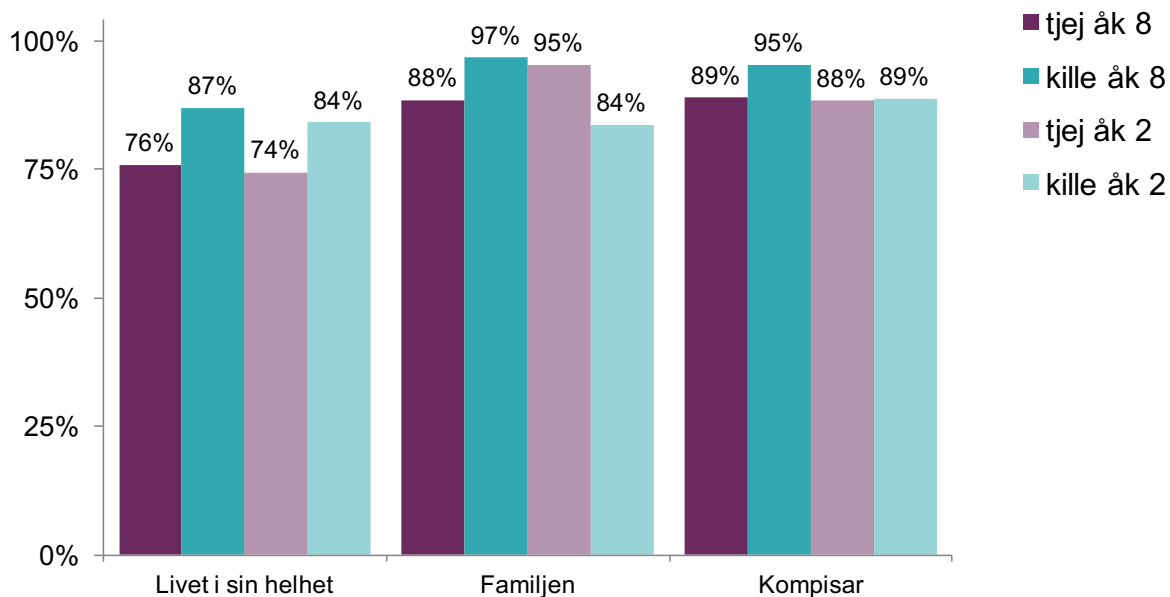
Familje- och kompisrelationer samt andra sociala nätverk är bestämningsfaktorer som påverkar en individs hälsa. Hur individen ser på livet som helhet är en fråga som ofta, med lite olika formuleringar, även används för att avspegla psykisk hälsa. I diagram F0 på följande sida ser vi att en klar majoritet är nöjda med sina familje- och kompisrelationer. Andelen som är nöjda med livet i sin helhet är något lägre, speciellt bland tjejer.

Nöjdheten med familjen och livet i sin helhet har minskat något jämfört med 2015. Nöjdheten med kompisrelationerna har däremot ökat något.

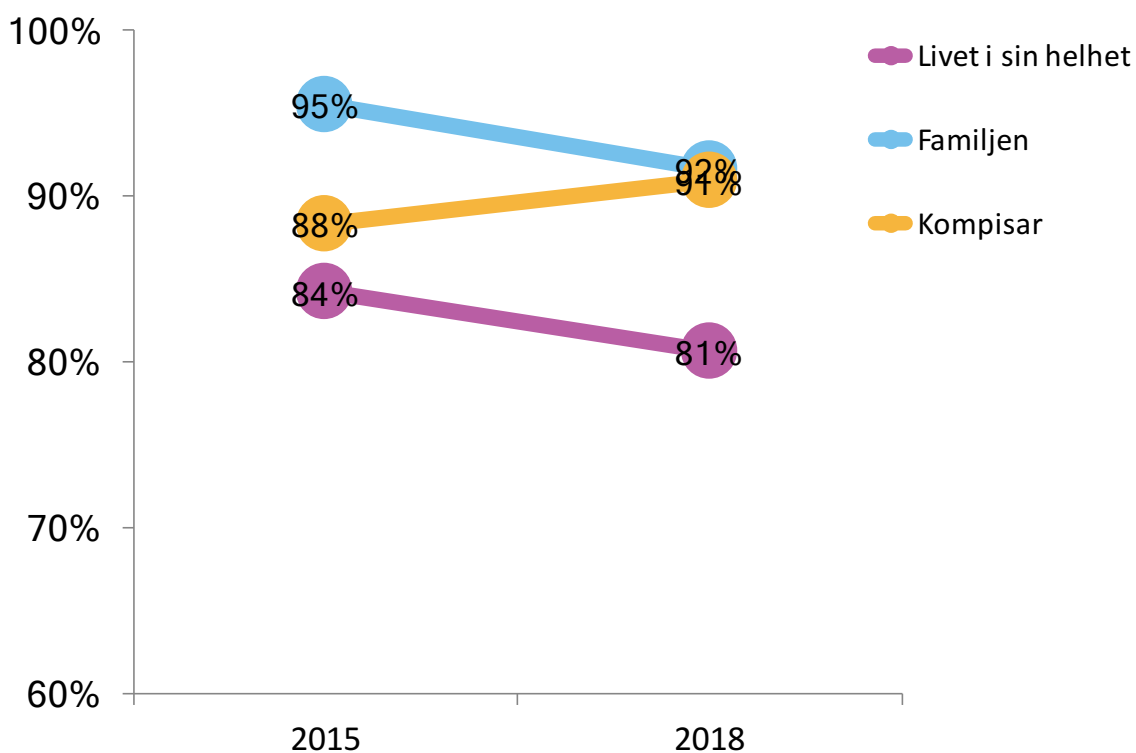
¹ SOU 2016:55, Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa

² Regeringens proposition 2013/14:191

F0. Hur nöjd är du med ditt liv när det handlar om följande?
 Andel som svarat "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"



F0a. Andel nöjda med livet, familjen och kompisarna: Totalnivå. Utveckling över tid

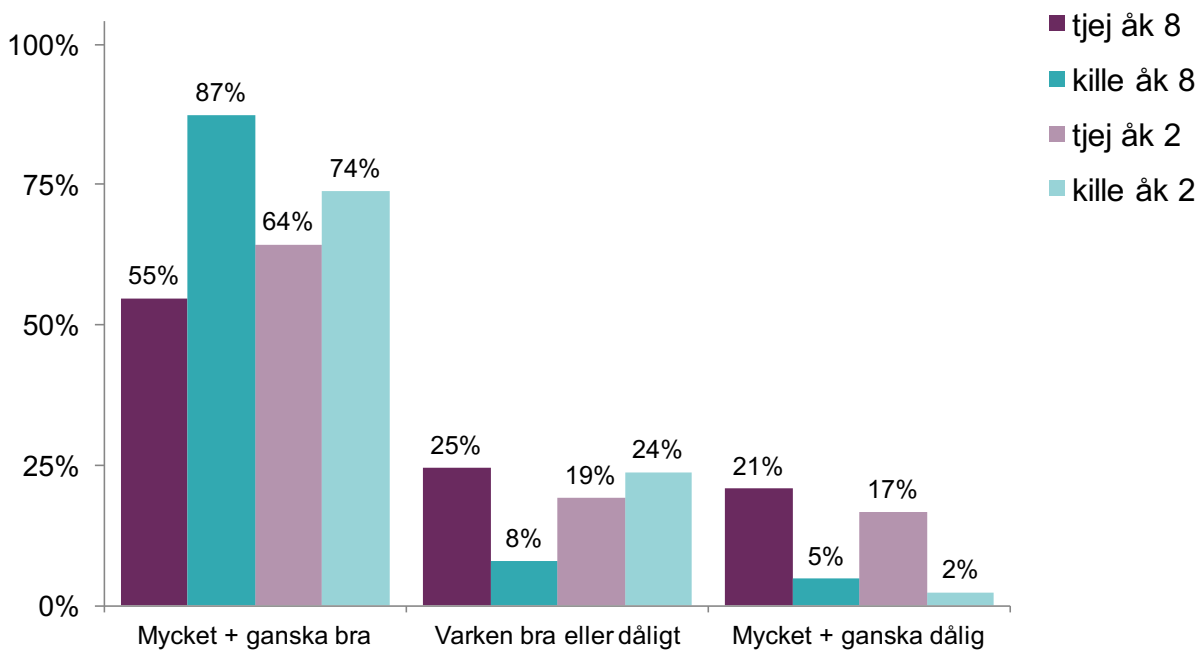


Självskattad hälsa

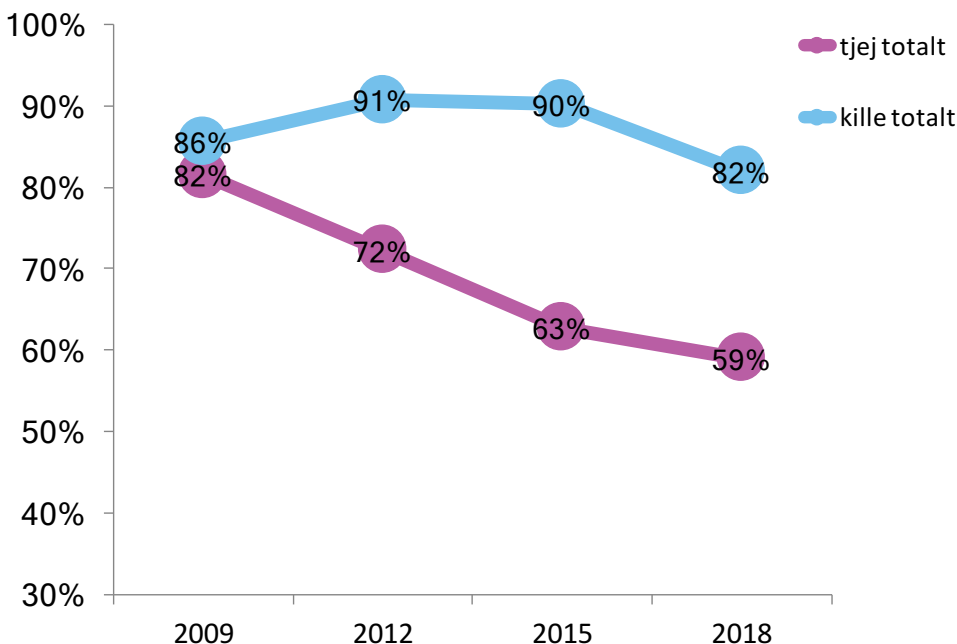
Självskattad hälsa innebär att individer ombeds att själva skatta sitt allmänna hälsotillstånd på en skala. Den självskattade hälsan är med andra ord ett subjektivt mått. Resultat av detta slag ifrågasätts ibland på grund av det subjektiva inslaget, men har visat sig stämma väl överens med mer objektiva och medicinska mått på hälsa¹.

Vad som framgår är att killar i klart högre grad än tjejer svarar att de mår mycket eller ganska bra. Vidare svarar omkring var femte tjej att de mår mycket eller ganska dåligt. Från år 2015 har en negativ utveckling skett, speciellt bland killarna. Andelen killar som mår mycket eller ganska bra har gått från 90 % år 2015 till 82 % i årets resultat.

F1. Under de senaste sex månaderna, hur bedömer du din hälsa, hur du mår eller känner dig?

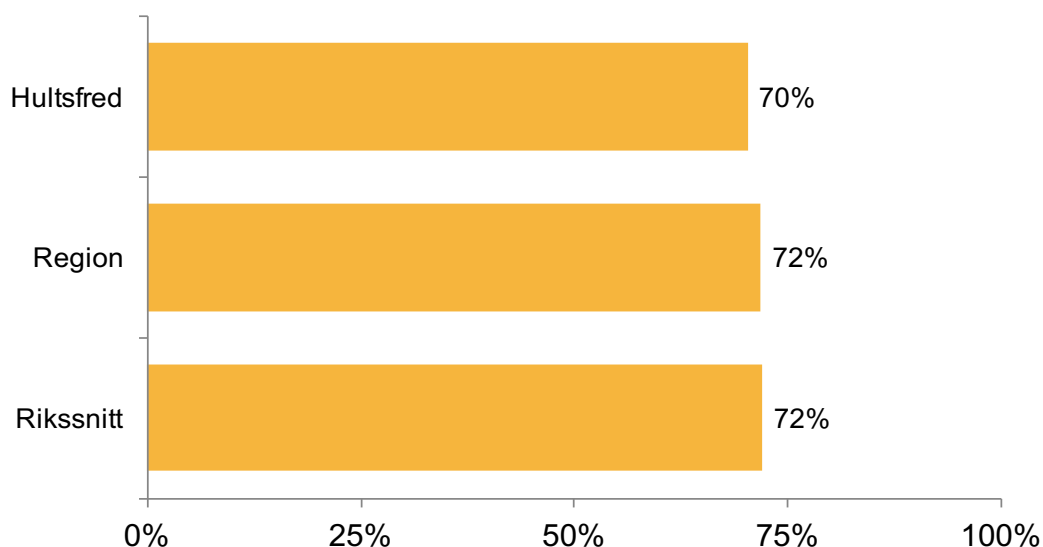


F1a. Andel som bedömer sin hälsa som mycket eller ganska bra: Utveckling över tid



I jämförelsen nedan framgår att andelen som bedömer sin hälsa som mycket eller ganska bra inte skiljer sig avsevärt mellan Hultsfred, regionen och rikssnittet.

F1b. Andel som bedömer sin hälsa som mycket eller ganska bra: Jämförelser



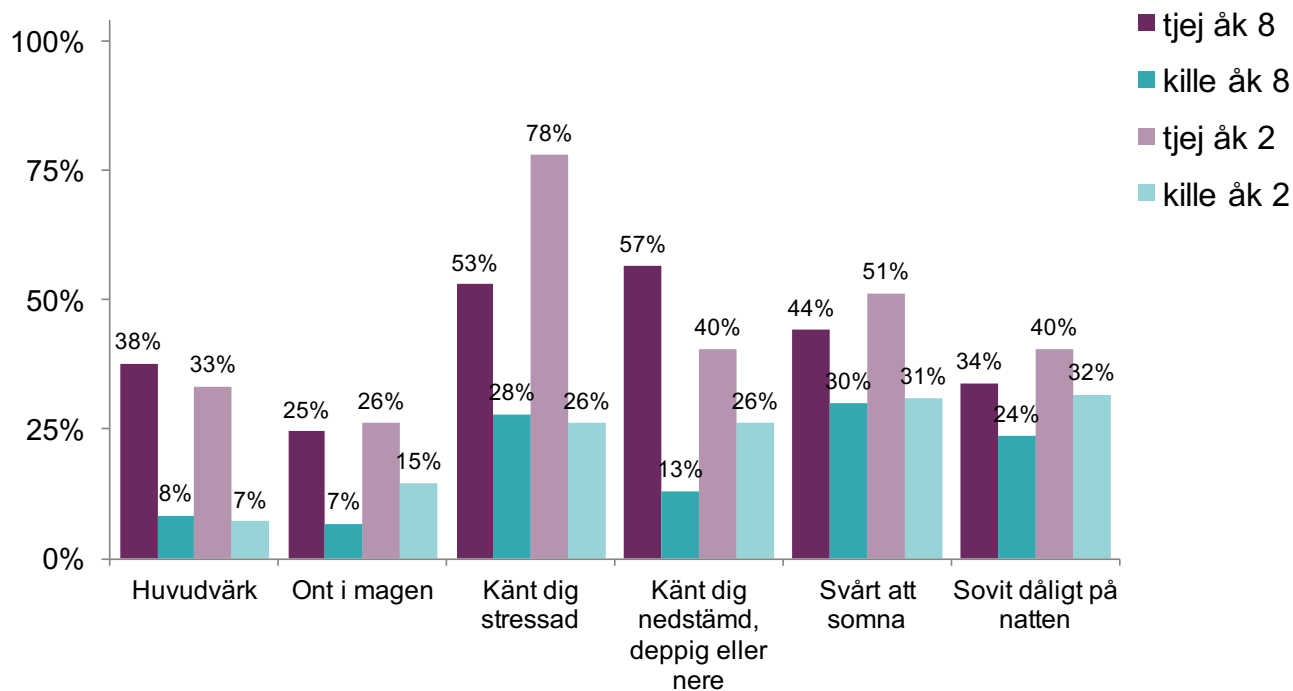
Psykiska och somatiska besvär

Ungdomarna fick svara på frågor om hur ofta de upplever olika psykiska och somatiska besvär, så som stress, huvudvärk, ont i magen, sömnsvårigheter och nedstämdhet. Enligt MUCF indikerar förekomsten av sådana besvär ohälsa om de förekommer flera gånger i veckan eller oftare under en längre period. Liknande kategorisering görs i Folkhälsomyndighetens undersökning "Hälsa på lika villkor".

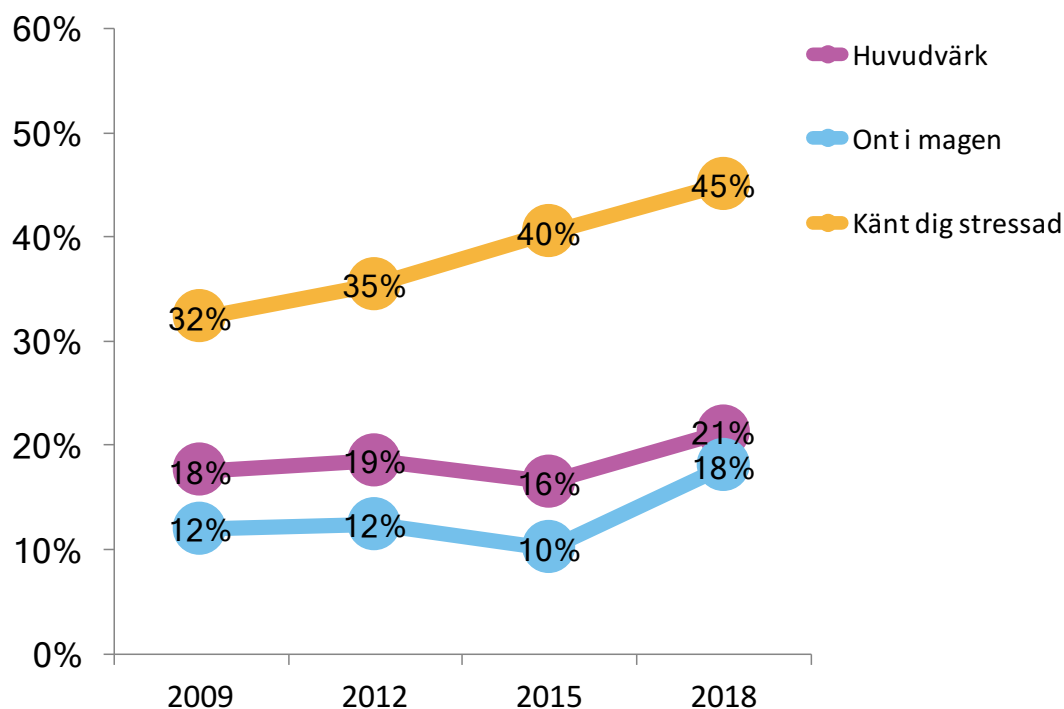
I diagram F2 på följande sida redovisas andelen ungdomar som har de listade besvären regelbundet, det vill säga flera gånger i veckan eller oftare. En relativt stor andel av både tjejer och killar uppger att de har problem med stress flera gånger i veckan eller oftare, 64 % av tjejerna och 27 % av killarna. Nästan hälften av tjejerna uppger också att de haft svårt att somna och/eller känt sig deppiga lika ofta. Tjejer uppger i högre grad än killar att de har regelbundna besvär.

I diagram F2a redovisas andelen som regelbundet stressar, har ont i magen och har huvudvärk över tid. En viss ökning har skett avseende alla tre psykosomatiska besvär. I tabellen F2b redovisas besvären över tid per kön. Vad som framgår är att ökningen av de olika besvären skett bland både tjejer och killar. Andelen tjejer som har svårt att somna har dock ökat i högst grad, från 29 % 2015 till 47 % i år.

F2. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna?
Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare



F2a. Andel med besvär flera gånger i veckan eller oftare: Utveckling över tid, totalnivå



F2b. Andel med besvär flera gånger i veckan eller oftare: Utveckling över tid per kön¹

	Tjej totalt		Kille totalt	
	2015	2018	2015	2018
Huvudvärk	24%	36%	8%	8%
Ont i magen	14%	25%	6%	10%
Känt dig stressad	61%	64%	17%	27%
Svårt att somna	29%	47%	21%	30%
Känt dig nedstämd, deppig eller nere	42%	49%	12%	18%

¹ Vissa av delfrågorna var formulerade på ett annat sätt eller fanns inte innan år 2015, varför jämförelser endast görs mellan 2015-2018

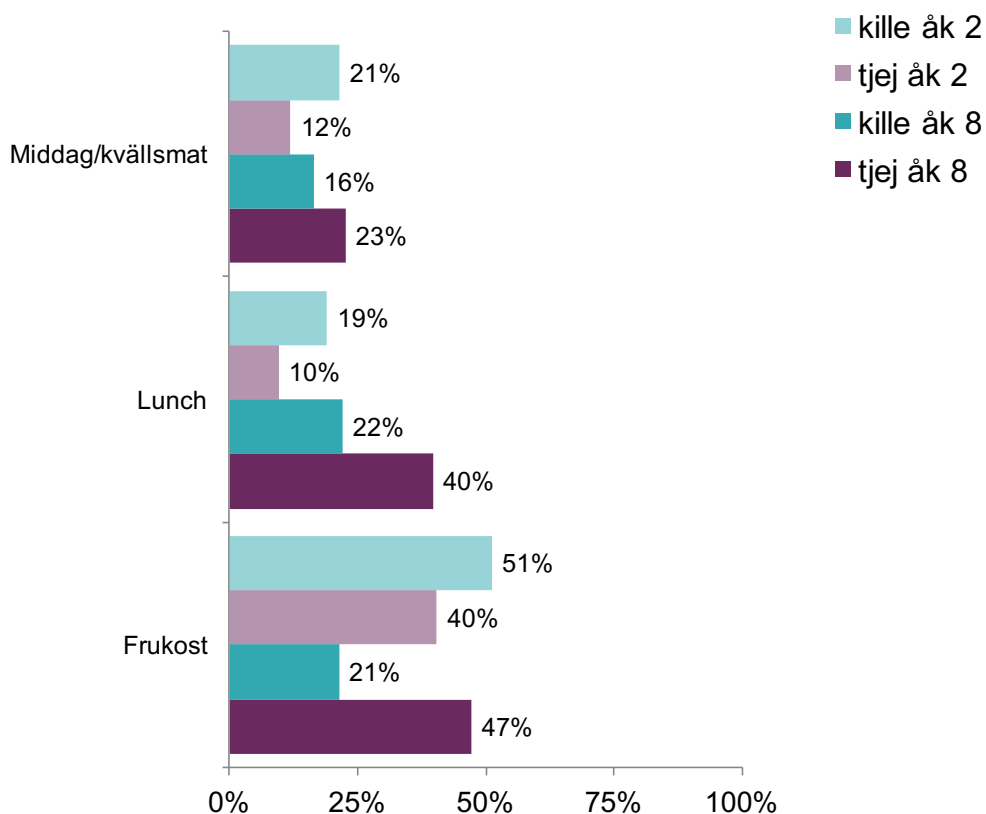
F2c. Andel med besvär flera gånger i veckan eller oftare: Jämförelser

	Huvudvärk	Ont i magen	Känt dig stressad	Svårt att somna	Känt dig nedstämd, deppig eller nere	Sovit dåligt på natten
Hultsfred	21%	18%	45%	39%	34%	32%
Region	21%	15%	42%	29%	28%	26%
Rikssnitt	18%	14%	43%	27%	28%	25%

Hoppa över måltider

I diagram F3 nedan redovisas andelen ungdomar som svarat att de hoppar över måltider flera gånger i veckan eller oftare. En relativt hög andel i alla åldersgrupper, mellan 21–51 % hoppar över frukosten flera gånger i veckan eller oftare. 40 % av tjejerna i årskurs 8 uppger att de hoppar över lunchen. Andelen som hoppar över övriga måltider är lägre. En relativt stor andel av tjejerna i årskurs 8, 40 %, uppger dock att de hoppar över lunchen.

F3. Hur ofta händer det att du hoppar över följande måltider?
Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare

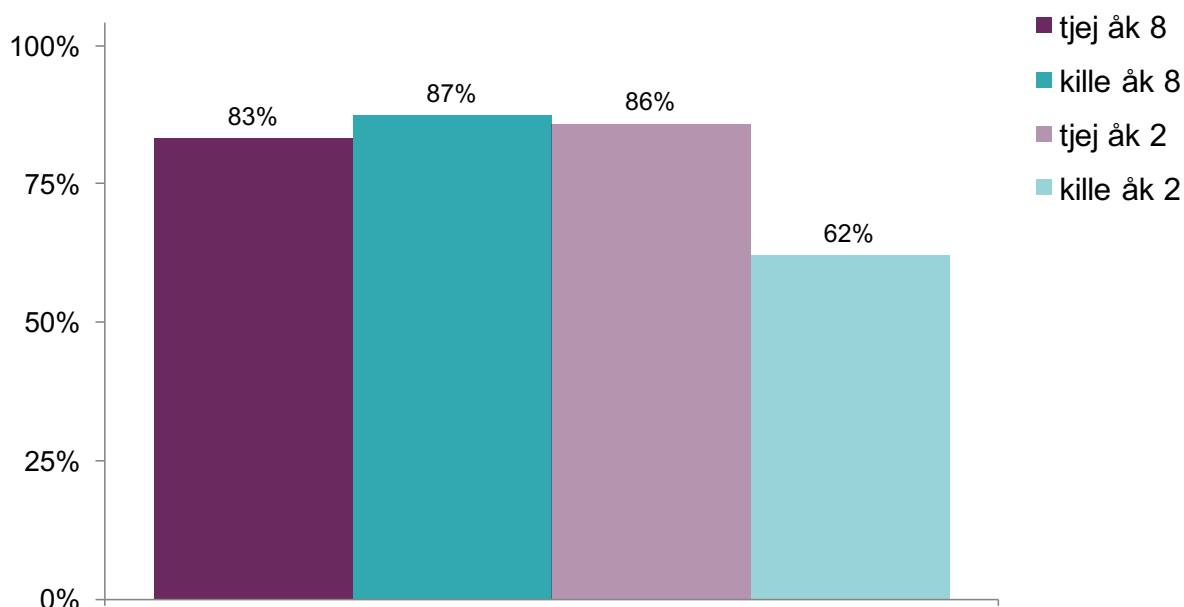


Träning och motion

Fysisk aktivitet är relaterat både till fysisk och psykisk hälsa. Andelen skolbarn som uppnår den rekommenderade mängden fysisk aktivitet (1 timme per dag enligt WHO) är fortsatt låg i Sverige. Det är en levnadsvana som inte har förbättrats över tid, konstaterar Folkhälsomyndigheten¹.

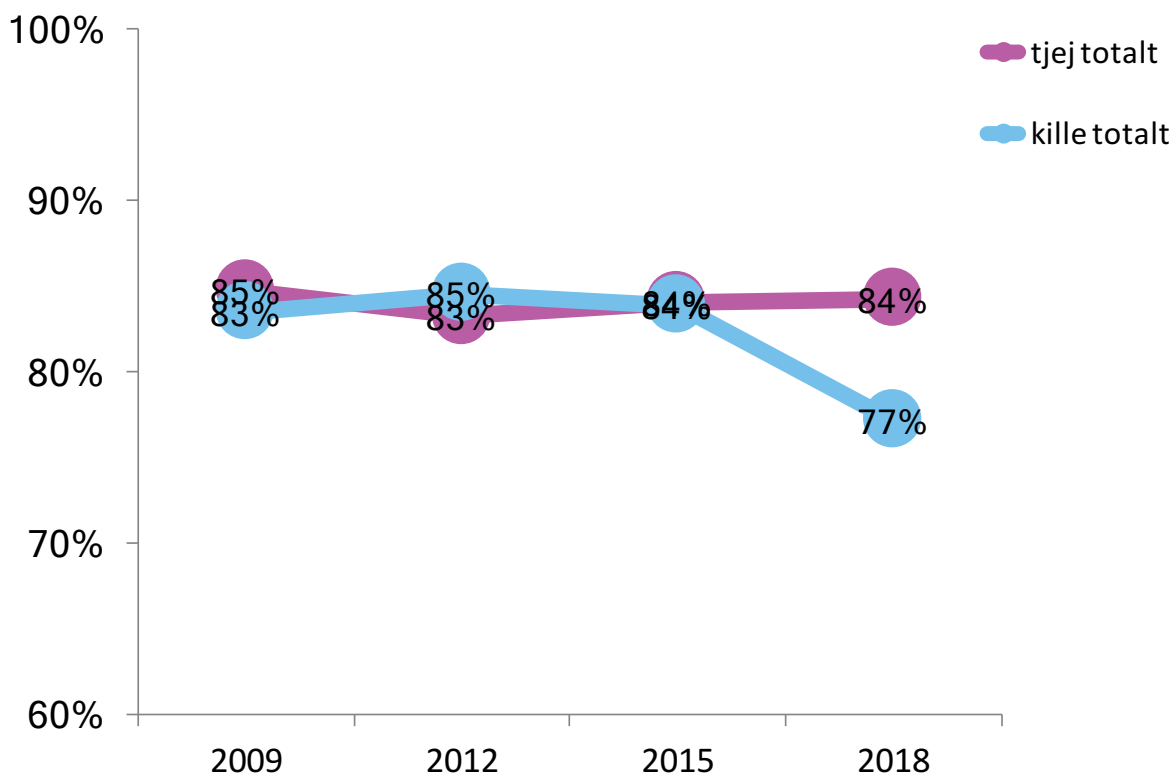
Vad som framgår i diagram F4 är att en andel mellan 62-87 % tränar minst en gång i veckan. Den grupp som i lägst grad tränar är killar i årskurs 2 medan andelen som tränar ligger på en liknande nivå i resterande grupper. Andelen killar som tränar har minskat över tid, se diagram F4a på nästa sida. Vad gäller tjejer har dock ingen större förändring skett. Den totala andelen som tränar är även något lägre än i regionsnitt och rikssnitt.

F4. Hur ofta brukar du träna så att du blir andfådd eller svettas?
Andel som svarat "en gång i veckan" eller oftare

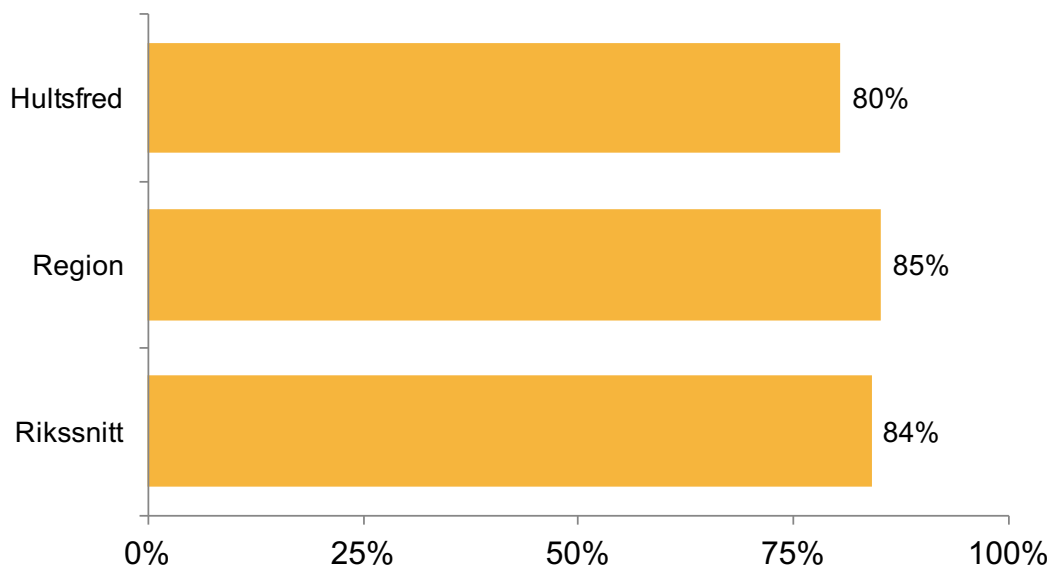


¹ Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor 2013-2014

F4a. Andel som tränar minst en gång i veckan
Utveckling över tid



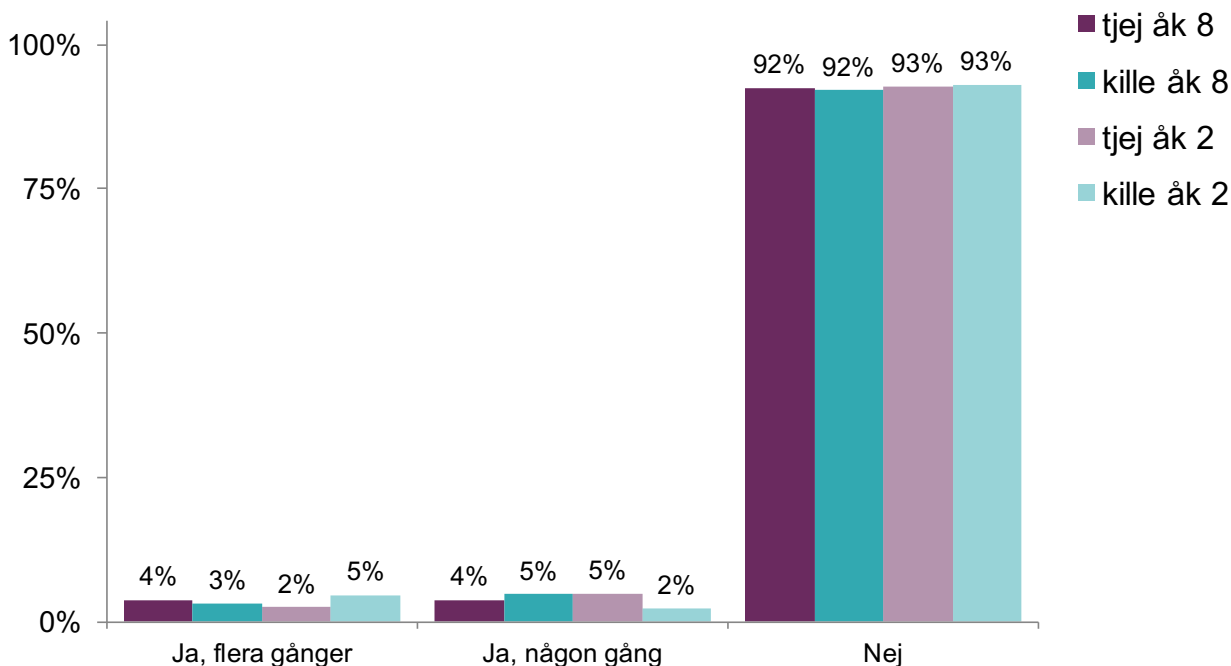
F4b. Andel som tränar minst en gång i veckan
Jämförelser



Prestationshöjande medel

I Lupp-enkäten ställs en fråga om användningen av anabola steroider eller motsvarande medel. Totalt i Hultsfred svarar omkring 7-8 % att de använt denna typ av medel någon gång.

F5. Har du någon gång använt anabola steroider eller andra motsvarande prestationshöjande medel?



Alkohol, tobak och snus

Lupp-enkäten innefattar också frågor om hur ofta man röker, snusar och dricker alkohol. I tabell F6 på följande sida redovisas resultaten för dessa frågor. Vad som framgår i Lupp-resultatet är att andelen som röker eller snusar minst en gång i veckan är högst bland killar i gymnasiet. 26 % av killar i gymnasiet röker minst en gång i veckan och 32 % snusar minst en gång i veckan.

Över tid kan vi se att regelbunden rökning ökat bland killar i årskurs 2 men ligger på samma nivå i övriga grupper. Vad gäller regelbundet snusande har andelen som snusar ökat bland både tjejer och killar i gymnasiet men nivån är oförändrad i årskurs 8.

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) konstaterar att andelen skolelever i Sverige som använder tobak minskat de senaste åren. Vad gäller alkohol konstaterar CAN att såväl andelen alkoholkonsumenter som alkoholkonsumtionen bland svenska elever är på fortsatt historiskt låga nivåer.¹ I Hultsfred har andelen gymnasieelever som dricker alkohol minst en gång i månaden minskat, medan andelen högstadietjejer som dricker har ökat.

¹ CAN: Skolelevers drogvanor 2018

F6. Hur ofta brukar du...

	Tjej åk 8		Kille åk 8		Tjej åk 2		Kille åk 2	
	2015	2018	2015	2018	2015	2018	2015	2018
Röka cigaretter?								
Aldrig/Sällan/En gång i månaden	94%	96%	95%	95%	88%	88%	88%	74%
Minst en gång per vecka	6%	4%	5%	5%	12%	12%	13%	26%
Snusa?								
Aldrig/Sällan/En gång i månaden	98%	98%	98%	95%	100%	90%	79%	68%
Minst en gång per vecka	2%	2%	2%	5%	0%	10%	21%	32%
Dricka folköl?								
Aldrig/Sällan	92%	98%	90%	87%	86%	88%	67%	79%
Minst en gång per månad	8%	2%	10%	13%	14%	12%	33%	21%
Dricka starköl, starkcider, alkohläsk, vin eller sprit?								
Aldrig/Sällan	86%	74%	85%	84%	34%	50%	31%	57%
Minst en gång per månad	14%	26%	15%	16%	66%	50%	69%	43%
Hur ofta dricker du så mycket alkohol att du känner dig full?*								
Aldrig/Sällan	50%	50%	56%	46%	33%	38%	32%	25%
Minst en gång per månad	50%	50%	44%	54%	67%	62%	68%	75%

*Av de som vid något tillfälle druckit alkohol

46 % av ungdomarna i Hultsfred svarar att de får tag i alkohol via kompisar, kompisars syskon eller en partner. 24 % får från sina föräldrar och 22 % från en annan vuxen. 19 % svarar att de får tag på alkohol på annat sätt än vad som anges i alternativen.

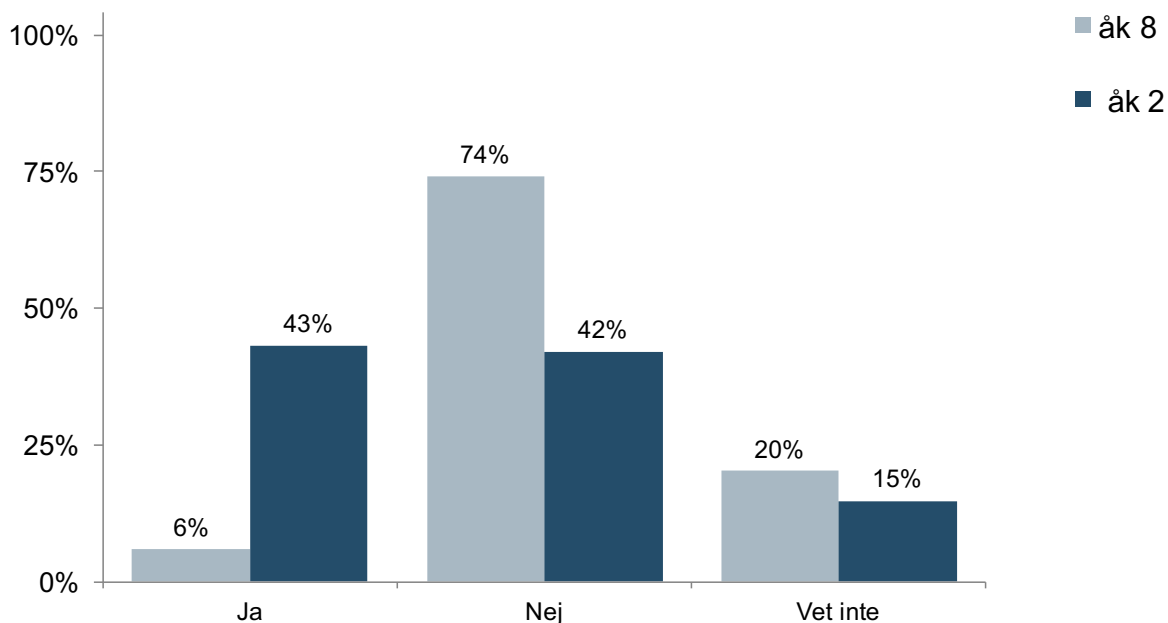
I diagram F7 på följande sida framgår det att 6 % av högstadieungdomarna och 43 % av gymnasieungdomarna svarar att de får dricka alkohol för sina föräldrar.

F6a. Hur får du oftast tag på alkohol?

Besvarades endast av de som någon gång druckit alkohol

	Andel 2018
Köper själv i affären	9%
Beställer på internet	1%
Handlar utomlands	5%
Tillverkar själv	1%
Får från mina föräldrar	24%
Tar från mina föräldrar utan att de vet om det	18%
Från syskon	14%
Från kompisar, kompisars syskon, flickvän/pojkvän/partner	46%
Från annan vuxen	22%
På annat sätt	19%

F7. Får du dricka alkohol för din/dina föräldrar?

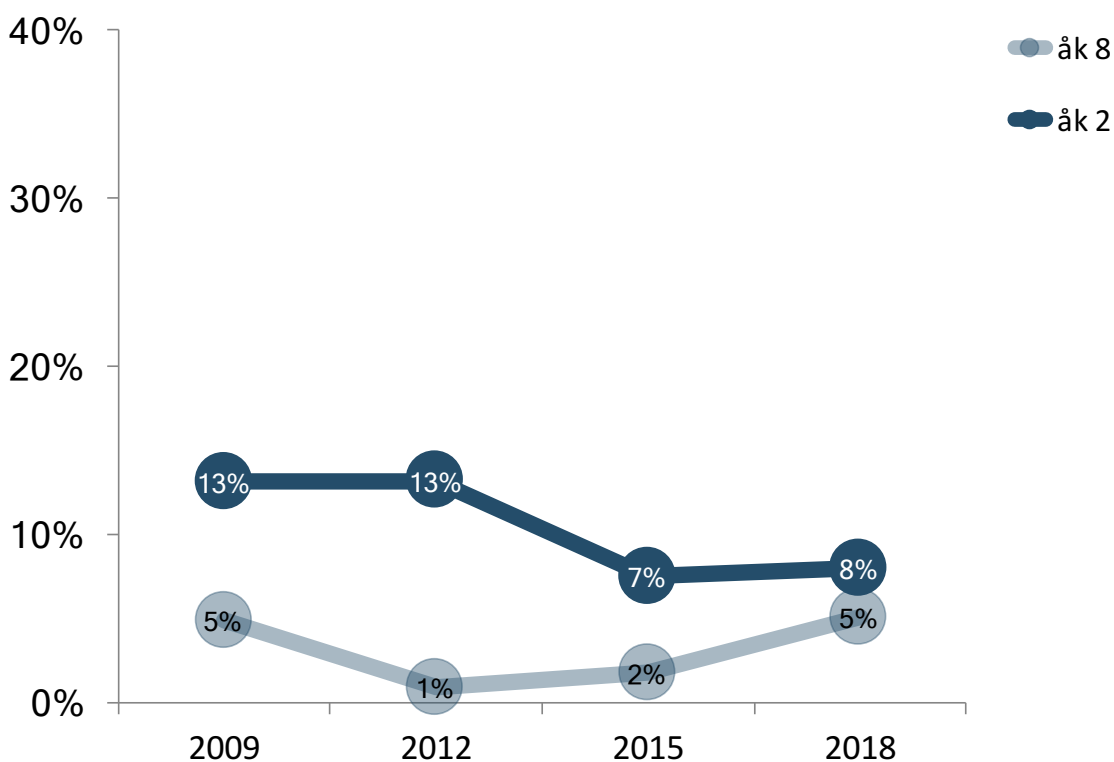


Narkotika

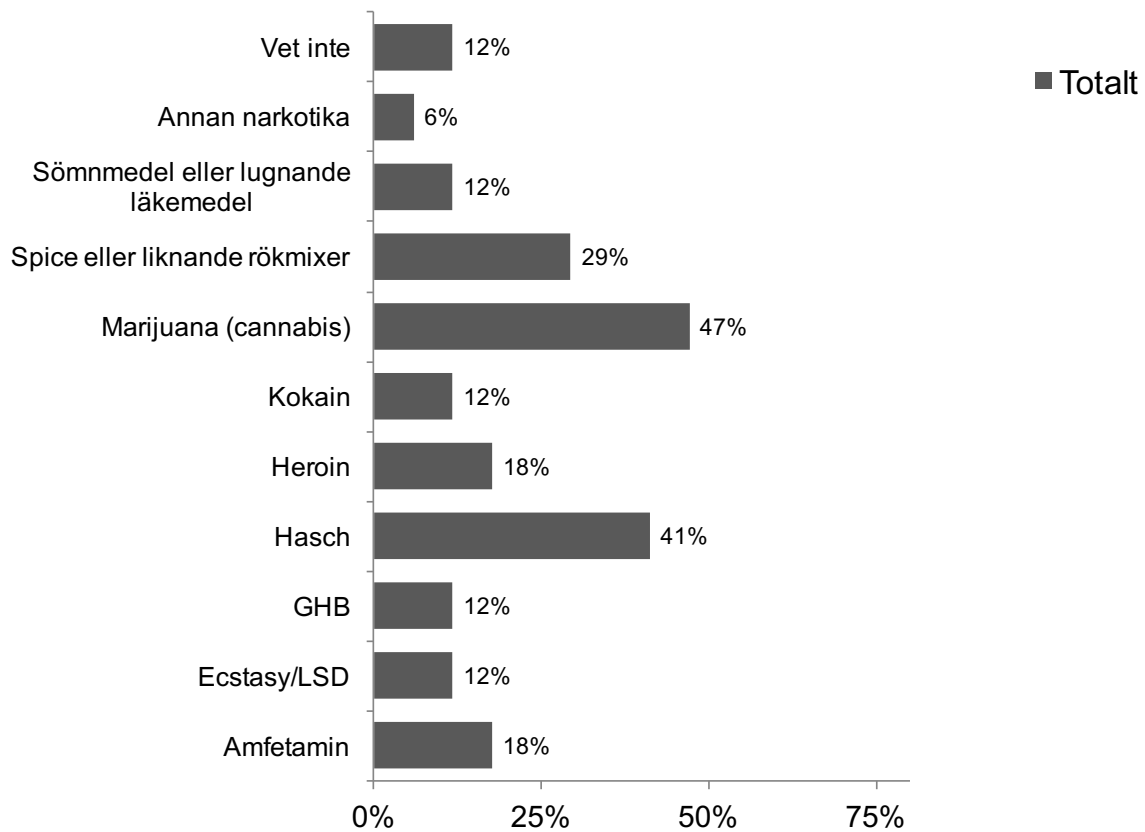
Lupp-enkäten innefattar också frågor om narkotikaanvändning. 5 % av högstadieungdomarna och 8 % av gymnasieungdomarna svarar att de en eller flera gånger har använt narkotika. I diagram F8 framgår det att andelen som någon gång använt narkotika varit på en relativt stabil nivå sedan år 2009 bland högstadieungdomarna, men minskat över tid bland gymnasieungdomarna. En relativt stor andel, 29 %, har använt spice.

På följande sida ser vi att hasch och marijuana är de narkotikasorter som flest ungdomar använt.

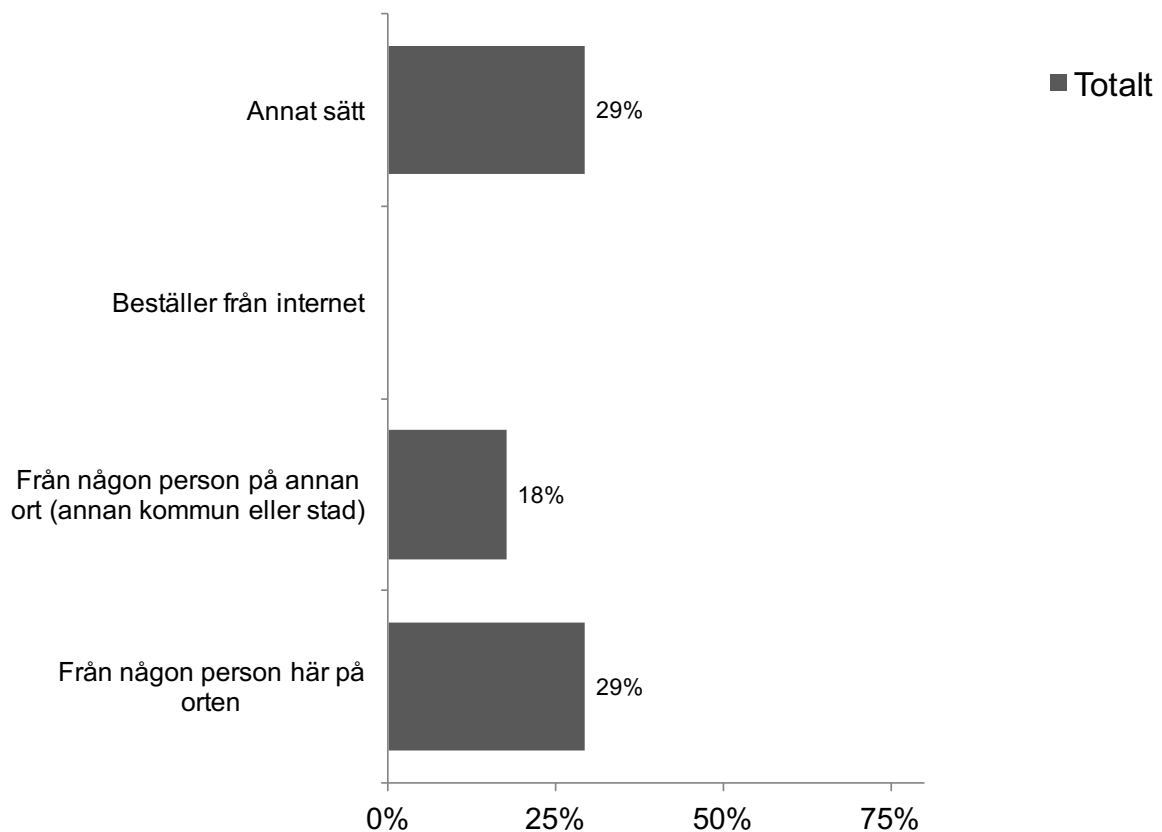
F8. Andel som använt narkotika över tid



F8a. Vilken eller vilka typer av narkotika har du använt?
Besvarades endast av de som någon gång använt narkotika



F8b. Hur fick du/får du tag på narkotika?
Besvarades endast av de som någon gång använt narkotika

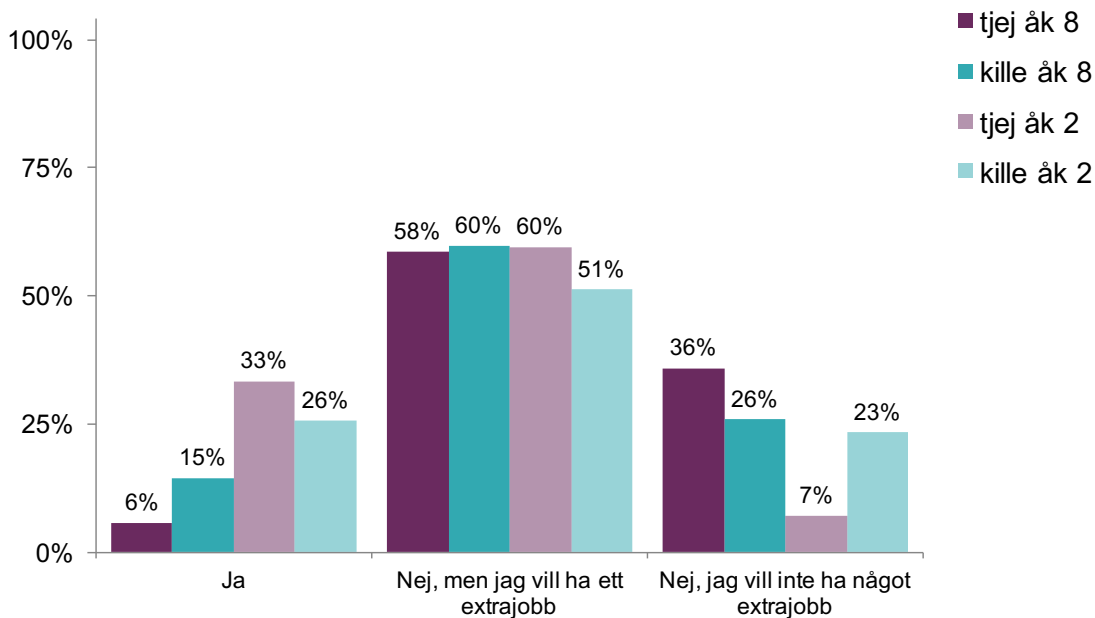




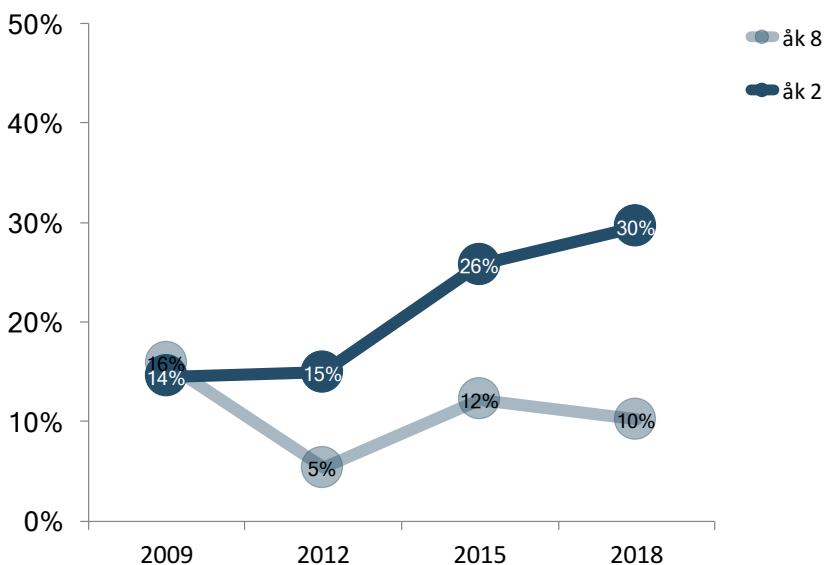
Arbete

I detta avsnitt redovisas några frågor gällande ungdomarnas relation till arbetsmarknaden. Totalt svarar 10 % i årskurs 8 och 30 % i årskurs 2 att de har ett extrajobb. Över tid har en ökning av andelen gymnasieungdomar med extrajobb ökat, se diagram G1a. Ungdomar i Hulstfred har ett extrajobb i något lägre grad än regionsnitt och rikssnitt, se diagram G1b.

G1. Har du något extrajobb just nu?

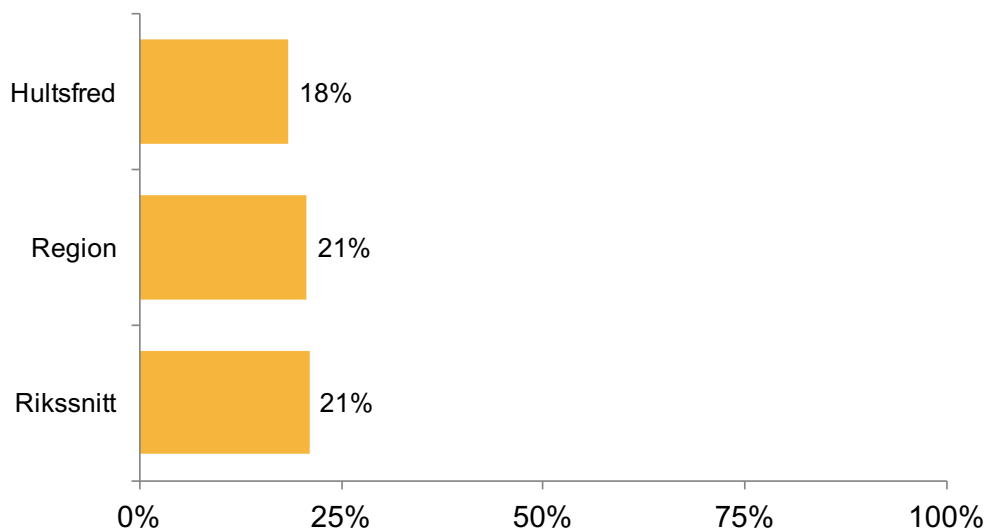


G1a. Andel med extrajobb: Utveckling över tid*



*Obs! 2009 och tidigare var svarsalternativen på frågan endast "ja" eller "nej" för att år 2012 och senare vara "ja", "nej", "nej men jag vill ha ett extrajobb" vilket kan påverka jämförbarheten

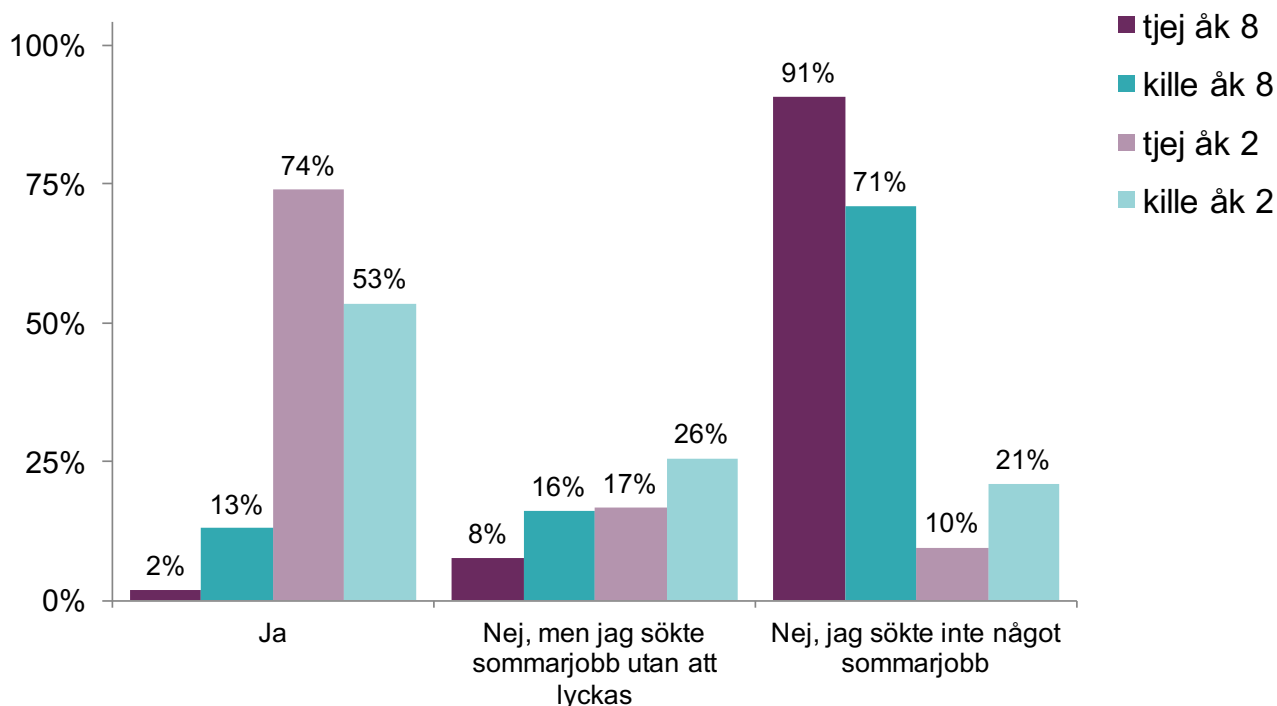
G1b. Andel med extrajobb: Jämförelser



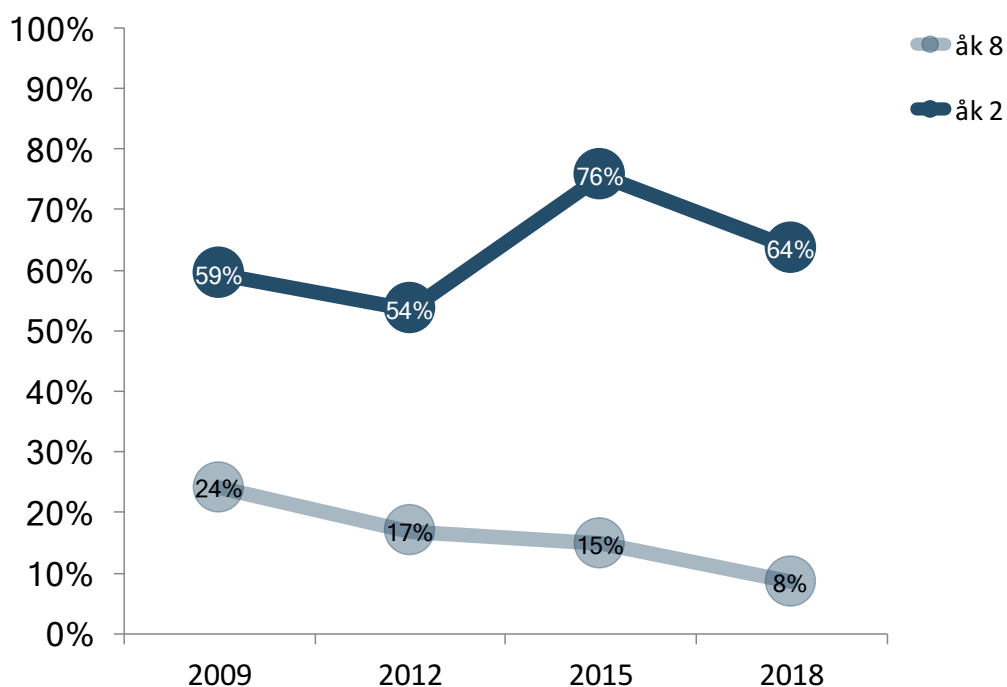
Totalt svarar 8 % av högstadieungdomarna och 64 % av gymnasieungdomarna att de hade ett sommarjobb i somras. Högstadietjejer är den grupp som i lägst grad hade ett sommarjobb. Andelen ungdomar som haft ett sommarjobb den senaste sommaren har minskat över tid, se diagram G2a.

Majoriteten av ungdomarna i årskurs 2 fick sitt sommarjobb genom kommunen eller genom att själva kontakta arbetsplatsen, se diagram G2c på sida 66. Bland ungdomarna i årskurs 8 har majoriteten fått sitt sommarjobb genom någon i sin egen familj.

G2. Hade du ett sommarjobb i somras?

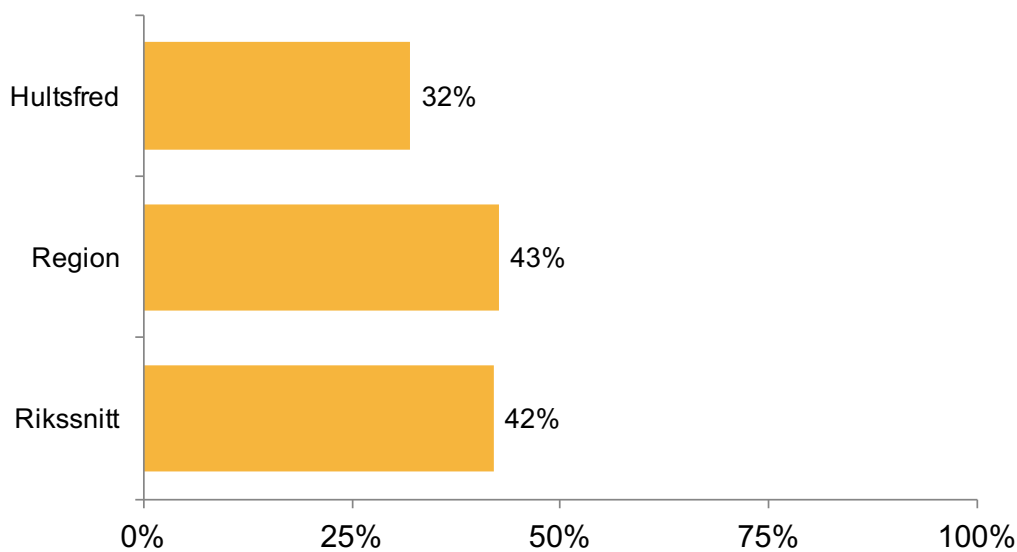


G2a. Andel med sommarjobb den senaste sommaren
Utveckling över tid



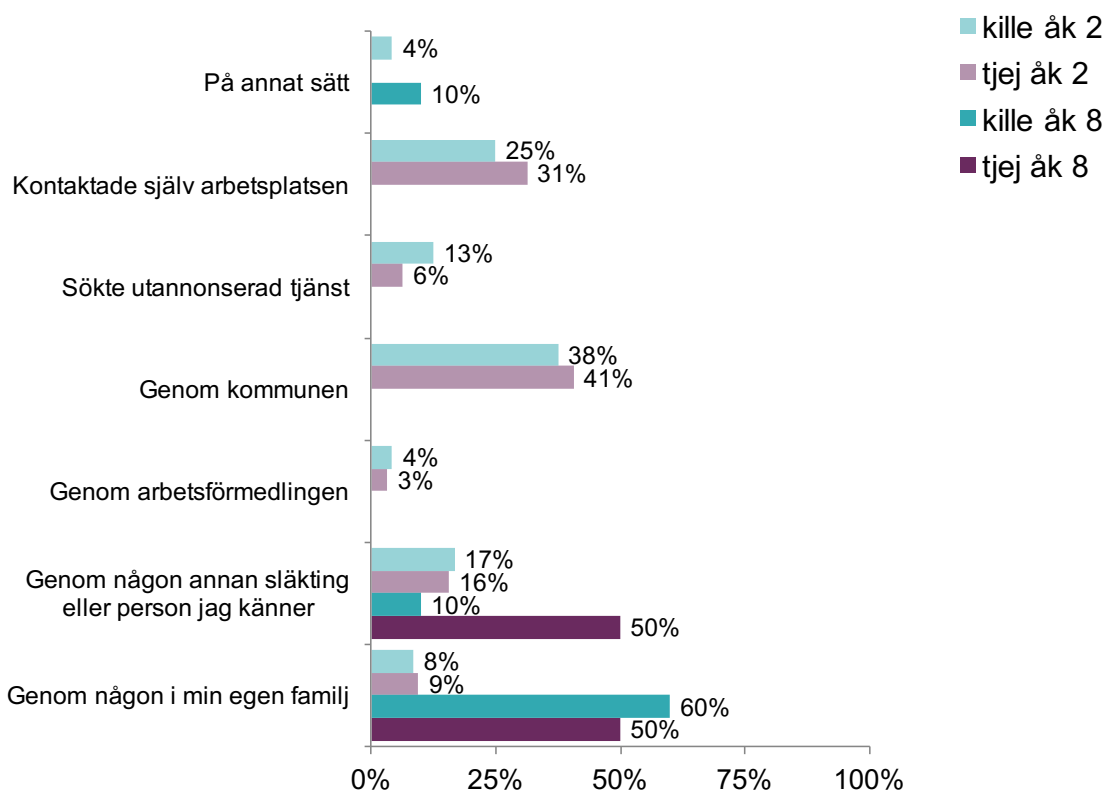
Vid en jämförelse med regionsnitt och rikssnitt framgår att ungdomarna i Hultsfred i lägre utsträckning hade ett sommarjobb den senaste sommaren, se diagram G2b nedan.

G2b. Andel med sommarjobb den senaste sommaren
Jämförelser



G2c. Hur fick du ditt sommarjobb?

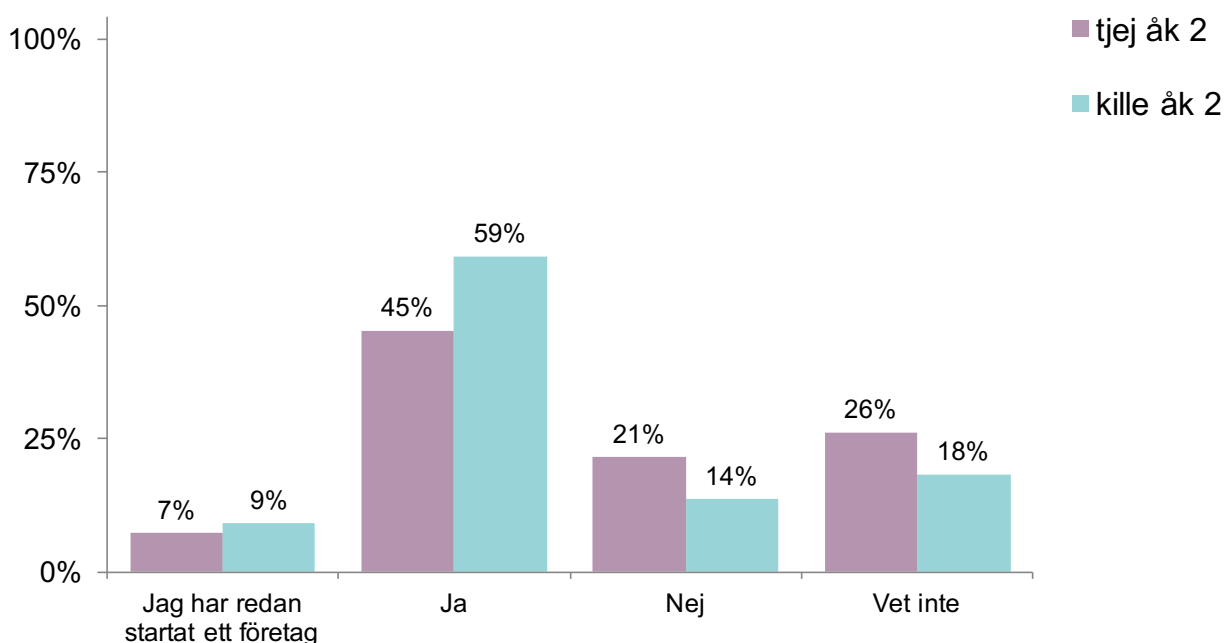
Besvarades endast av de som hade ett sommarjobb i somras



Inställning till eget företagande

Gymnasieungdomarna fick svara på en fråga om deras inställning till att starta eget företag. En andel om 7-9 % svarar att de redan har ett företag medan 45 % av tjejerna och 59 % av killarna svarar att de skulle kunna tänka sig att starta eget företag i framtiden.

G3. Skulle du kunna tänka dig att starta eget företag i framtiden?





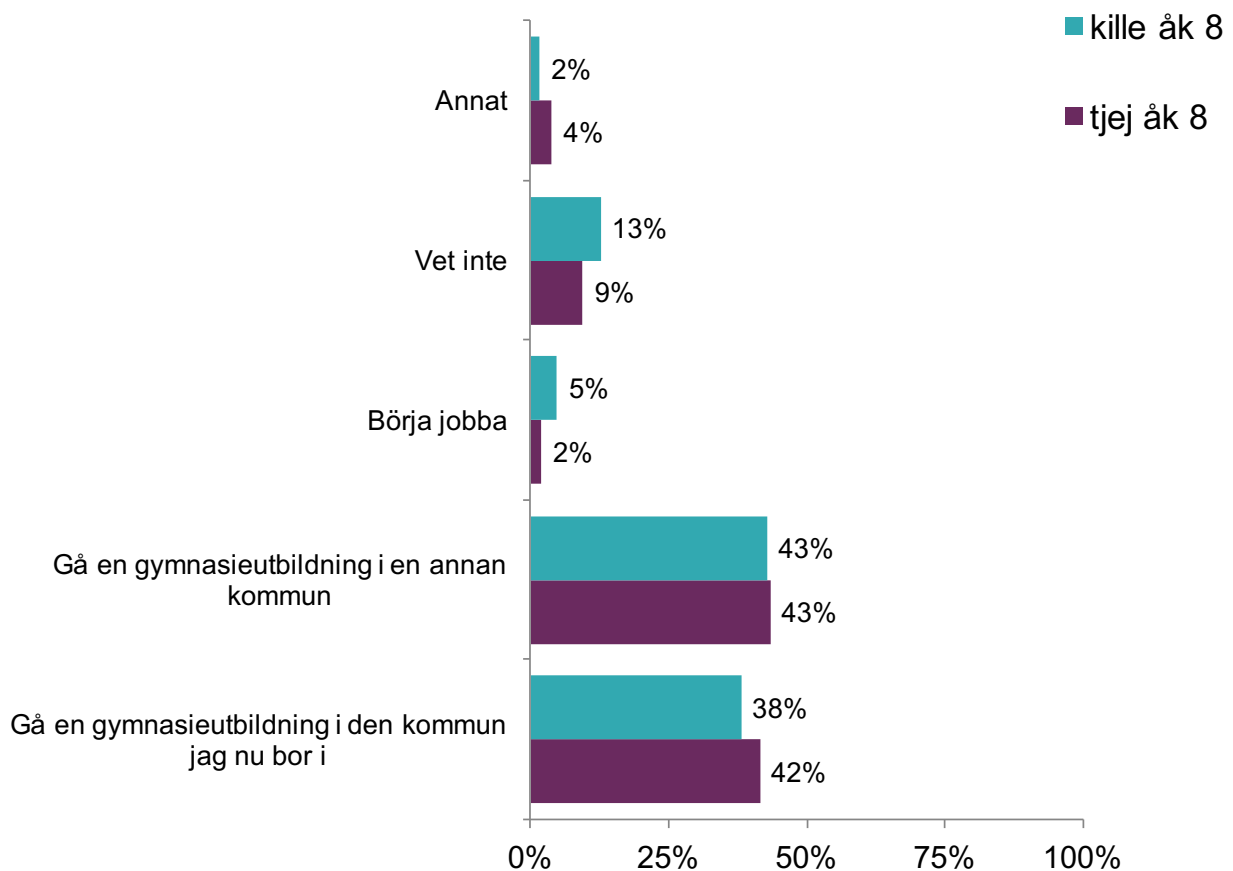
I det sista avsnittet i Lupp-enkäten ställs frågor om hur ungdomarna ser på framtiden, vad de vill göra och huruvida de planerar att flytta från kommunen.

Vad unga i årskurs 8 vill och tror att de kommer att göra

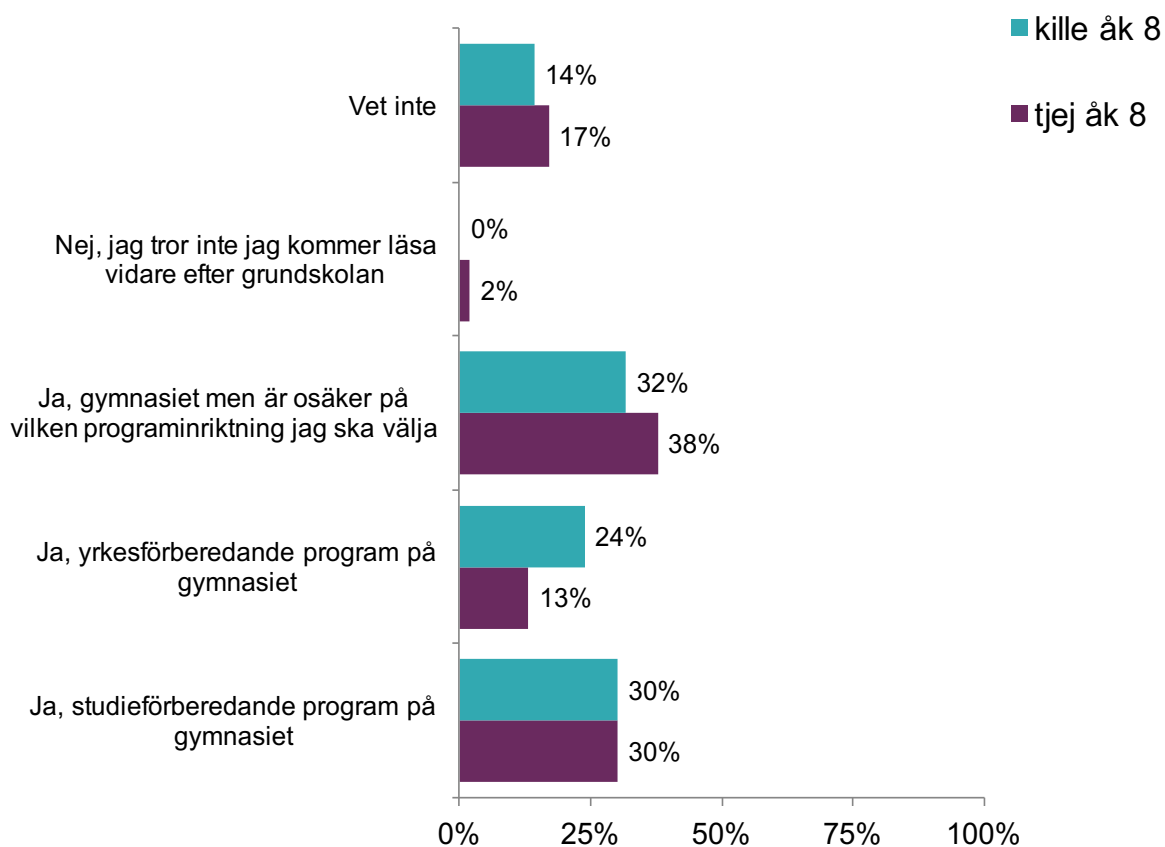
Majoriteten av både tjejerna och killarna i årskurs 8 skulle helst gå en gymnasieutbildning direkt efter grundskolan, se diagram H1a. 81 % av killarna och 85 % av tjejerna svarar att de vill det.

Vad gäller planer på vidare studier är det en väldigt stor andel som tror de kommer läsa vidare (direkt eller senare), se diagram H1b på följande sida. Endast 2 % av tjejerna tror inte att de kommer läsa vidare. 14 % av killarna och 17 % av tjejerna är osäkra och svarar "vet inte".

H1a. Vad skulle du helst vilja göra direkt efter grundskolan?

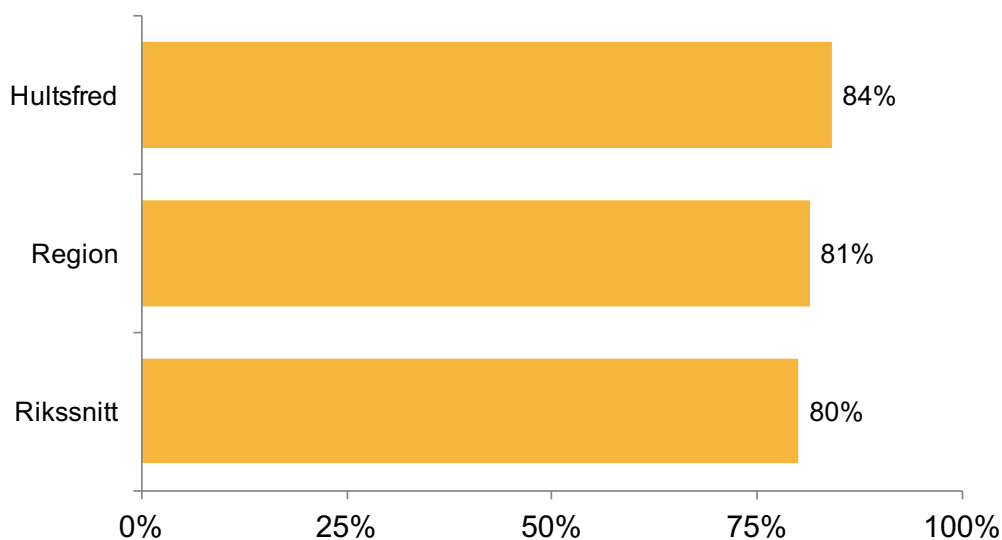


H1b. Tror du att du kommer läsa vidare efter grundskolan (direkt eller senare)?



Andelen som tror de kommer läsa vidare efter grundskolan är något högre i Hultsfred jämfört med regionsnitt och rikssnitt.

H1c. Tror du att du kommer läsa vidare efter grundskolan (direkt eller senare)? Andel ja: Jämförelser

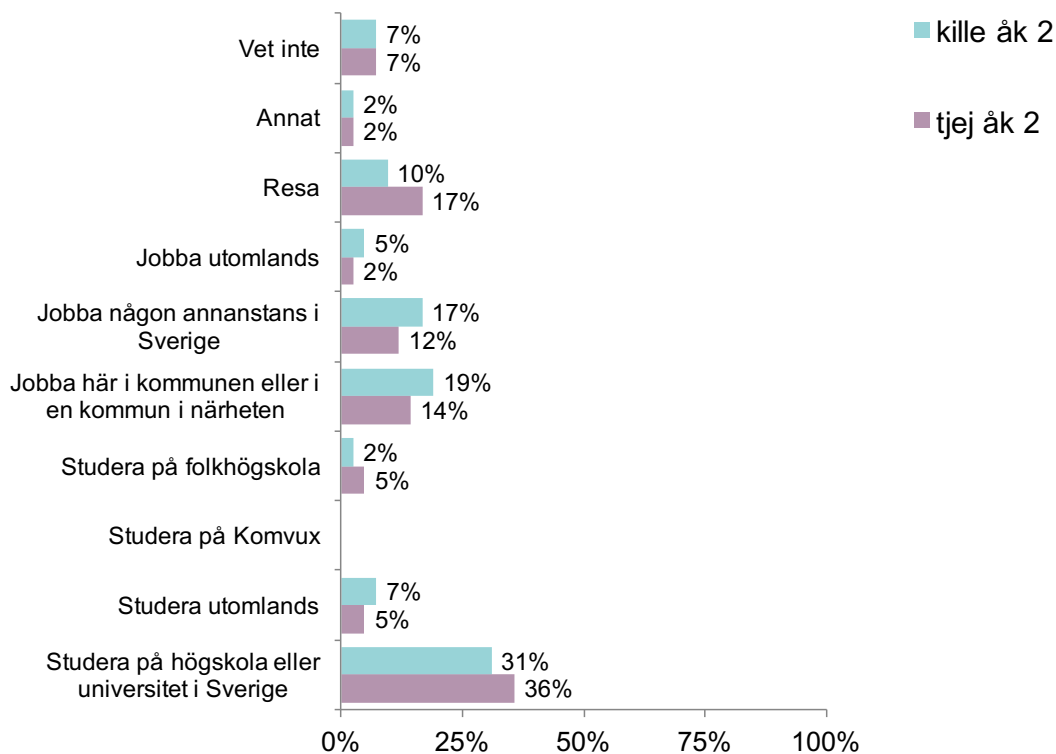


Vad unga i årskurs 2 vill och tror att de kommer att göra

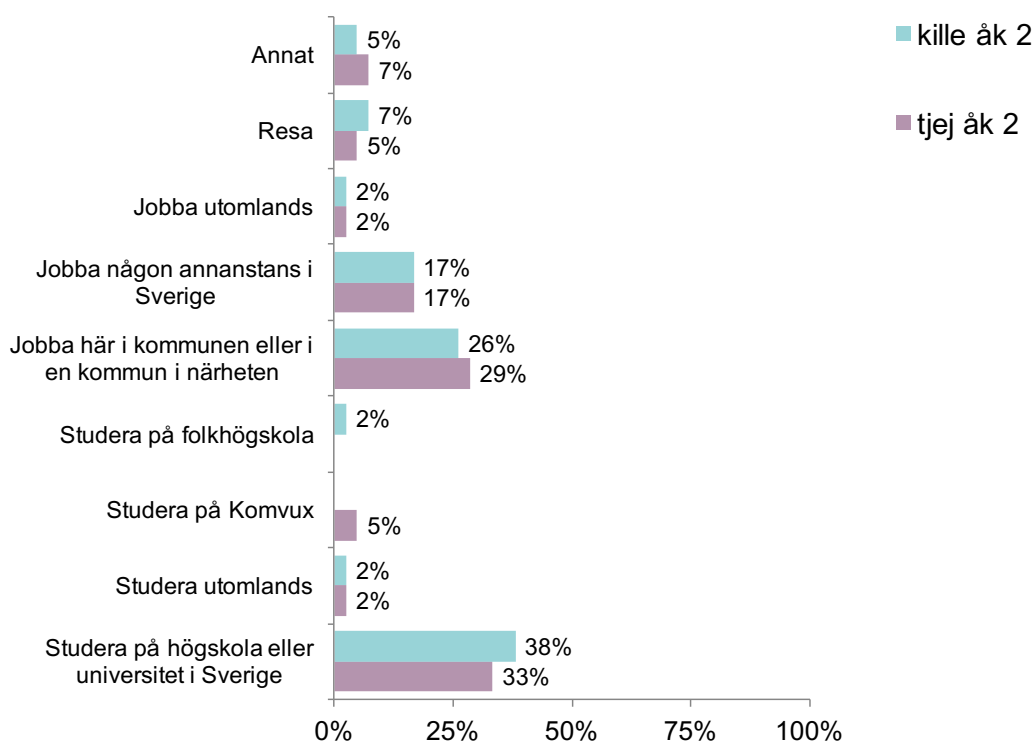
Vad gäller frågan om vad ungdomarna i årskurs 2 helst skulle vilja göra direkt efter gymnasiet svarar 36 % av tjejerna och 31 % av killarna att de vill studera på högskola eller universitet. 19 % av killarna och 14 % av tjejerna svarar att de vill jobba i kommunen eller en kommun i närheten och 17 % av tjejerna och 10 % av killarna vill resa.

I diagram H3 på följande sida framkommer det att 57 % av tjejerna och 51 % av killarna i årskurs 2 tror att de kommer studera vidare efter gymnasiet.

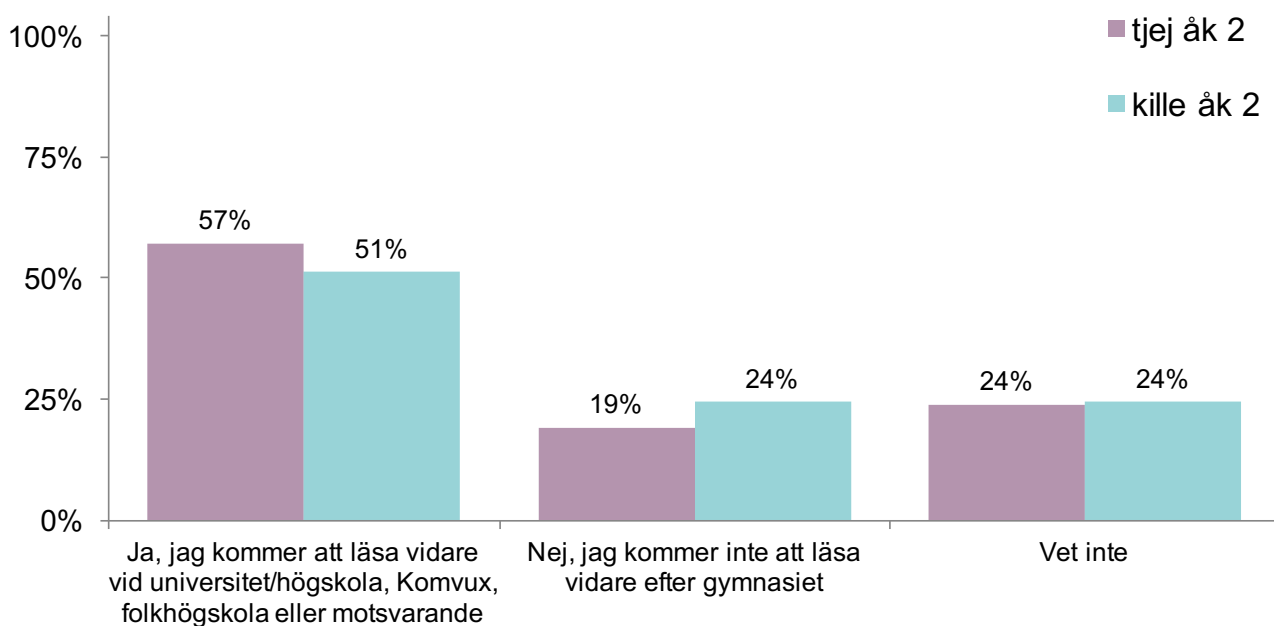
H2a. Vad skulle du helst vilja göra direkt efter gymnasiet?



H2b. Vad tror du att du kommer göra direkt efter gymnasiet?

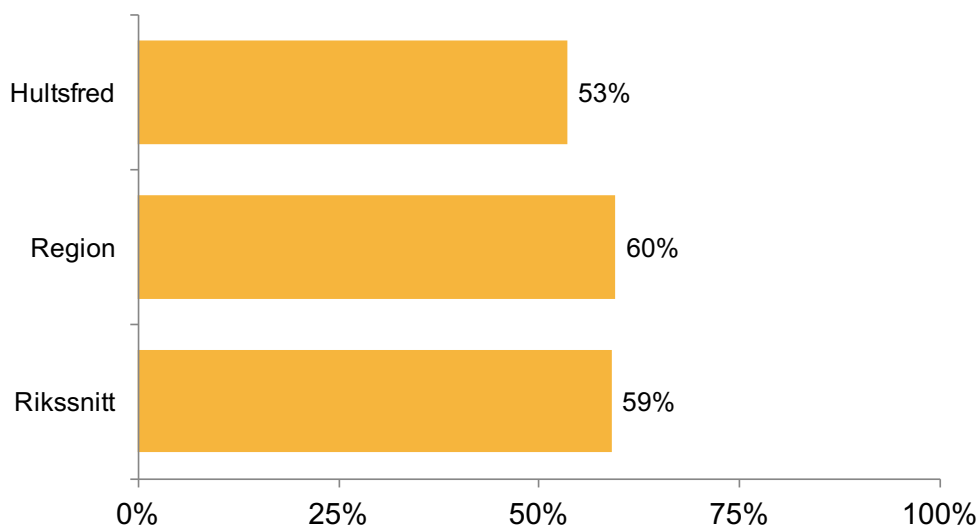


H3. Tror du att du kommer läsa vidare efter gymnasiet, direkt eller senare?



Andelen gymnasieungdomar som tror att de kommer läsa vidare (direkt eller senare) är lägre i Hultsfred jämfört med regionsnittet och rikssnittet.

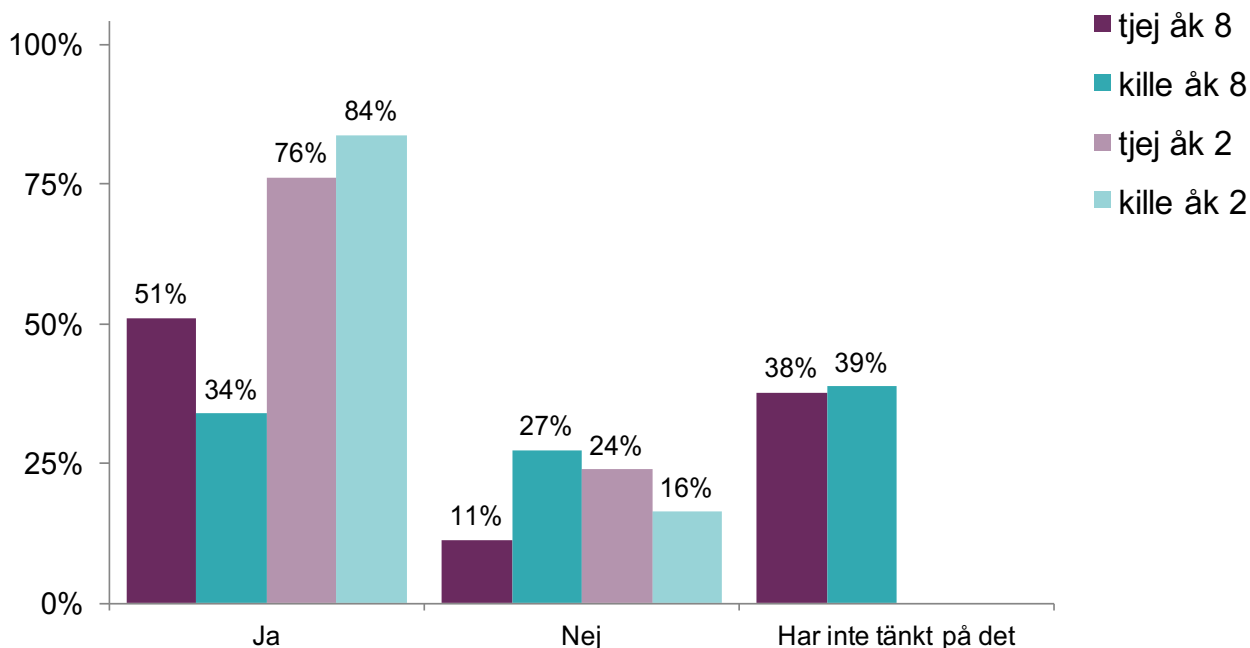
H3a. Tror du att du kommer läsa vidare efter gymnasiet (direkt eller senare)? Andel ja: Jämförelser



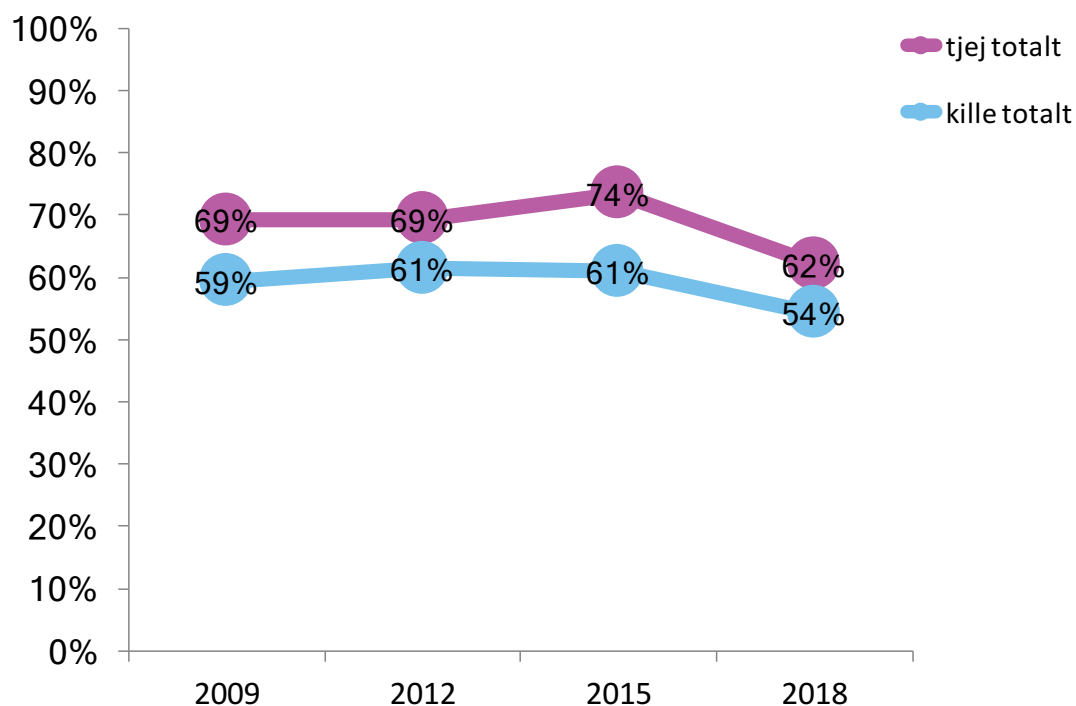
Flytta eller stanna i kommunen

38-39 % av ungdomarna i årskurs 8 svarar att de inte tänkt på huruvida de tror att de kommer flytta från kommunen de bor i eller inte, medan 51 % av tjejerna och 34 % av killarna svarar att de tror att de kommer flytta. Bland ungdomarna i årskurs 2 är andelen som tror att de kommer flytta högre. 76 % av tjejerna och 84 % killarna i årskurs 2 tror att de kommer flytta. Andelen som tror att de kommer flytta från kommunen har minskat något från år 2015, i synnerhet bland tjejerna, se diagram H4a.

H4. Tror du att du kommer att flytta från kommunen där du bor?

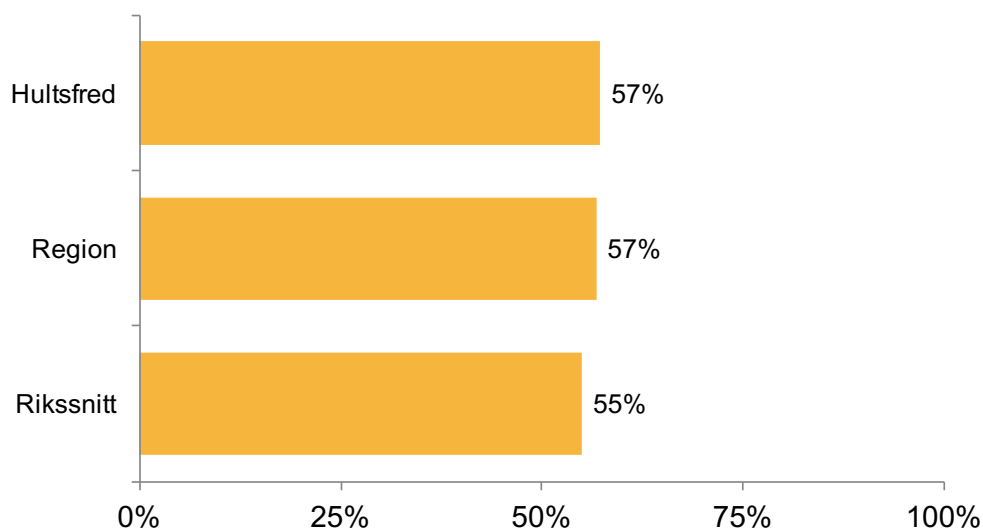


H4a. Andelen som tror de kommer flytta över tid*



*Andelen ja-svar redovisas över tid. Observera att svarsalternativen på frågan 2014 och tidigare varit ja/nej/vet inte, för att i år vara ja/nej/har inte tänkt på det

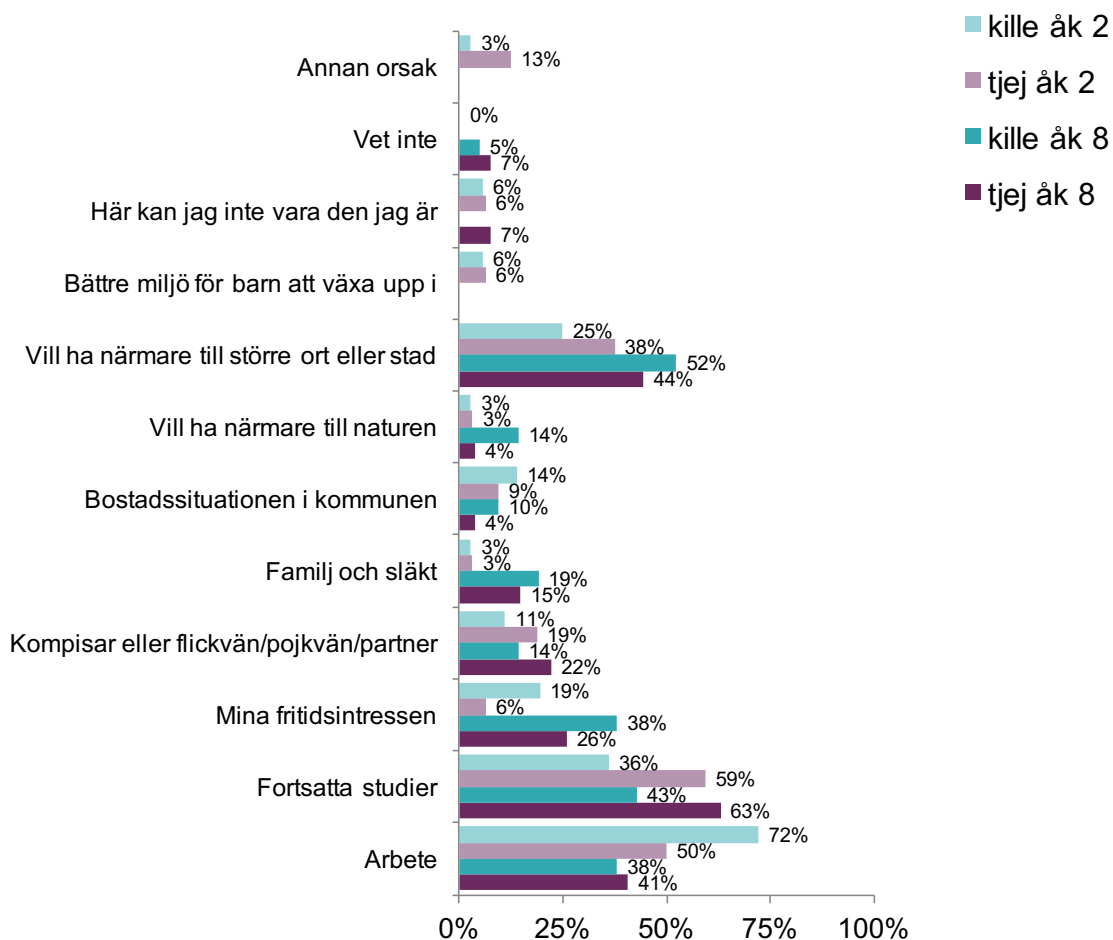
H4b. Andelen som tror de kommer flytta: Jämförelser



De som svarade att de tror att de kommer flytta fick svara på en följdfråga om varför. Flest har angett fortsatta studier, arbete och att de vill ha närmare till större ort eller stad. 38 % av högstadietjejer uppger sina fritidsintressen som ett skäl till att flytta.

H4c. Av vilken anledning tror du att du kommer flytta från kommunen?

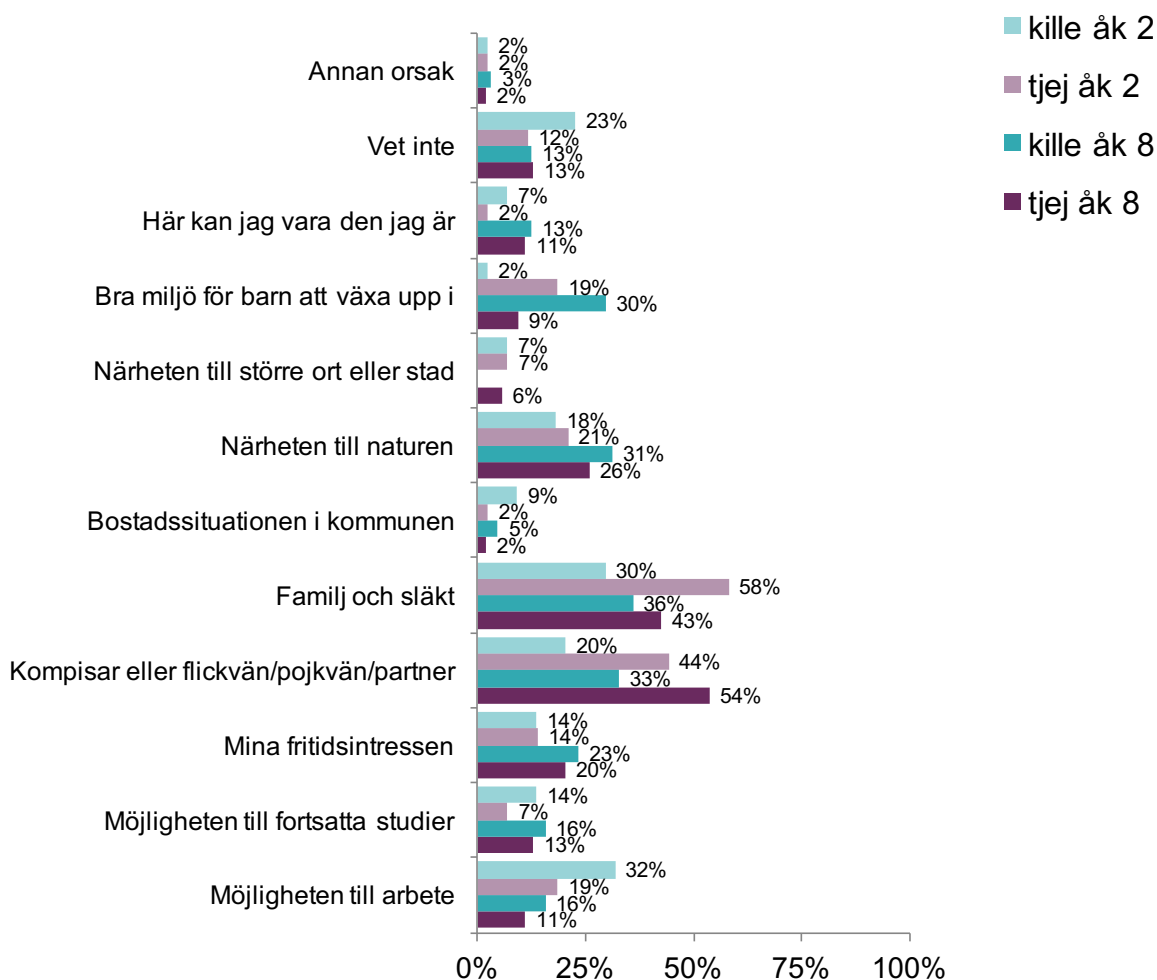
Besvarades endast av de som tror de kommer flytta



Det bästa med kommunen

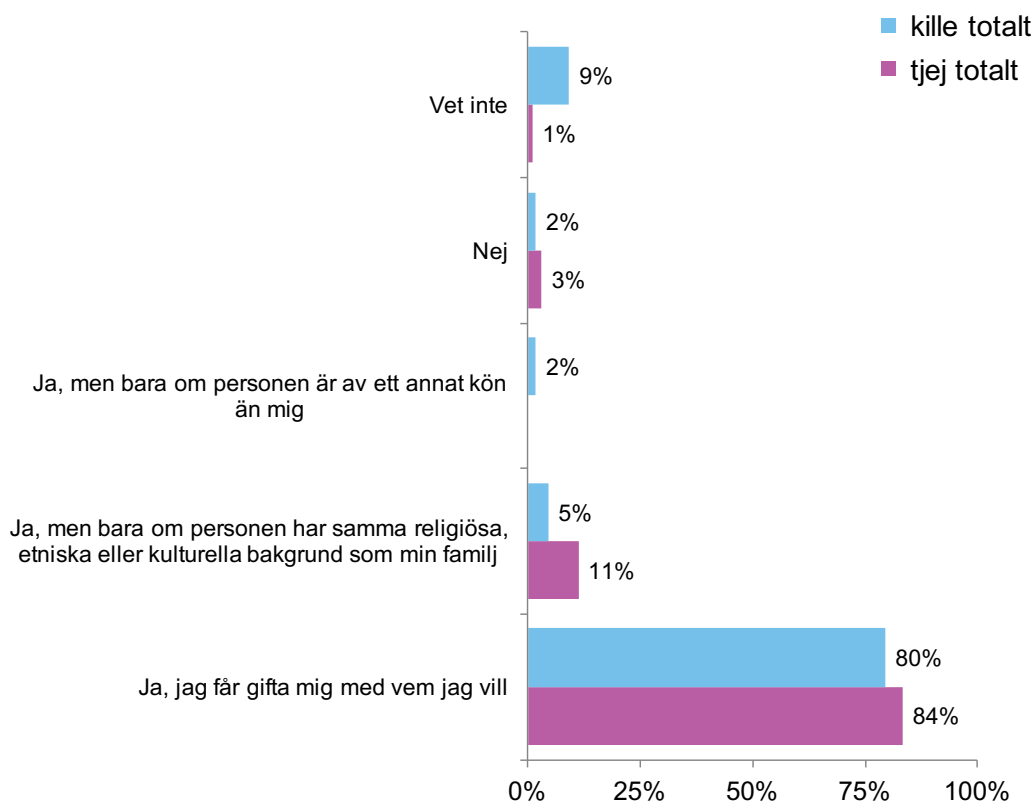
I Lupp-enkäten ställdes även en fråga om vad som är det bästa med att bo i kommunen. Familj och släkt samt kompisar och partner är det som flest anger. En relativt stor andel, 30 %, av högstadietkillarna svarar att det är en bra miljö för barn att växa upp i. Bland gymnasiekillarna svarar en liknande andel "möjligheten till arbete".

H5. När du tänker på hur det är att bo i din kommun, markera det eller de alternativ som du tycker är det bästa med att bo i din kommun?



I enkäten ställdes en fråga om huruvida eleverna får gifta sig med vilka de vill. 84 % av tjejerna totalt och 80 % av killarna svarar att de får gifta sig med vem de vill, se diagram H6 på följande sida.

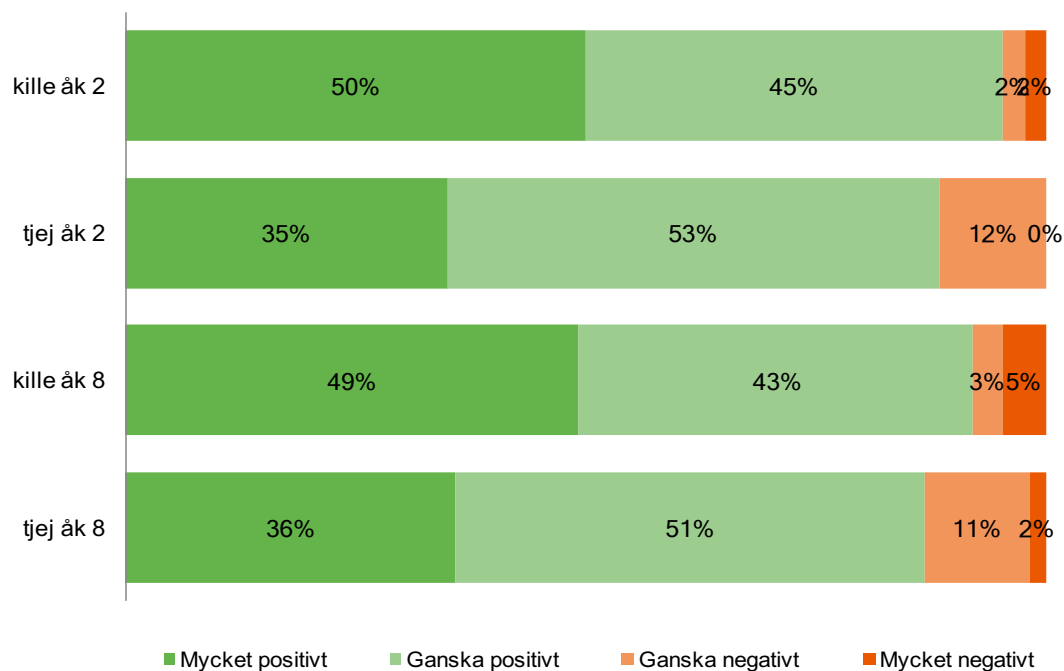
H6. Får du gifta dig med vem du vill?



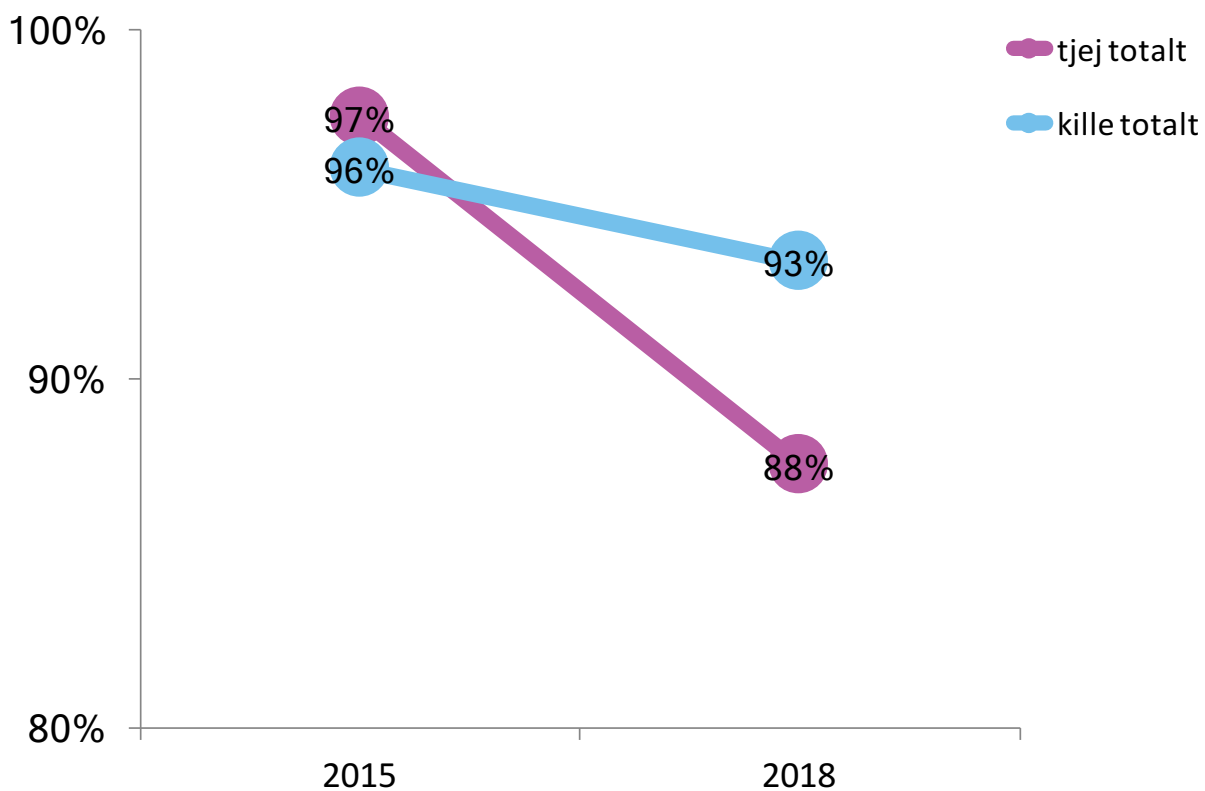
Framtid

Som det framgår i diagram H7 svarar en hög andel, totalt 89 % av ungdomarna, att de ser mycket eller ganska positivt på framtiden. Över tid har dock en negativ utveckling skett, se diagram H7a. Den negativa utvecklingen har framförallt skett bland tjejerna, från 97 % år 2015 till 88 % i år.

H7. Hur ser du på framtiden?

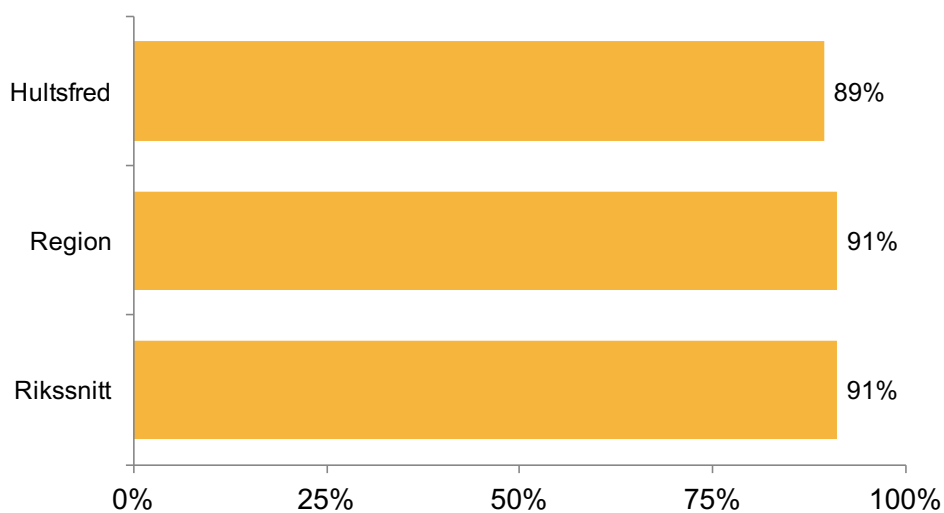


H7a. Hur ser du på framtiden? Utveckling över tid



Andelen med positiv framtidssyn i Hultsfred är på en liknande nivå som i både regionsnitt och rikssnitt, omkring 90 %.

H7b. Hur ser du på framtiden? Andel som svarat "mycket positivt" eller "ganska positivt"
Jämförelser



Referenser

- Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning: Skolelevers drogvanor 2018
- Folkhälsomyndigheten 2014: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2013-2014
- Kommittédirektiv 2014:111. Demokratisk delaktighet och inflytande över det politiska beslutsfattandet
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2007: Fokus 07: En analys av ungas hälsa och utsatthet
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor: Fokus 14: Om ungas fritid och organisering
- Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa
- Regeringens proposition 2013/14:191. Med fokus på unga - en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande
- Skolinspektionen 2010: Framgång i undervisningen
- SOU 2009:64 Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt är det?
- SOU 2016:5 "Låt fler forma framtiden" del A
- SOU 2016:55 "Det handlar om en jämlik hälsa"
- Sveriges Kommuner och Landsting 2014: Ungas inflytande och delaktighet

